

PTV 1243

BIBLIOTECA MUNICIPII
„MIHAIL SADOVEANU”
Inventar Nr. 25960

4
Aprilie
2001

Biblioteca Bucureștilor

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

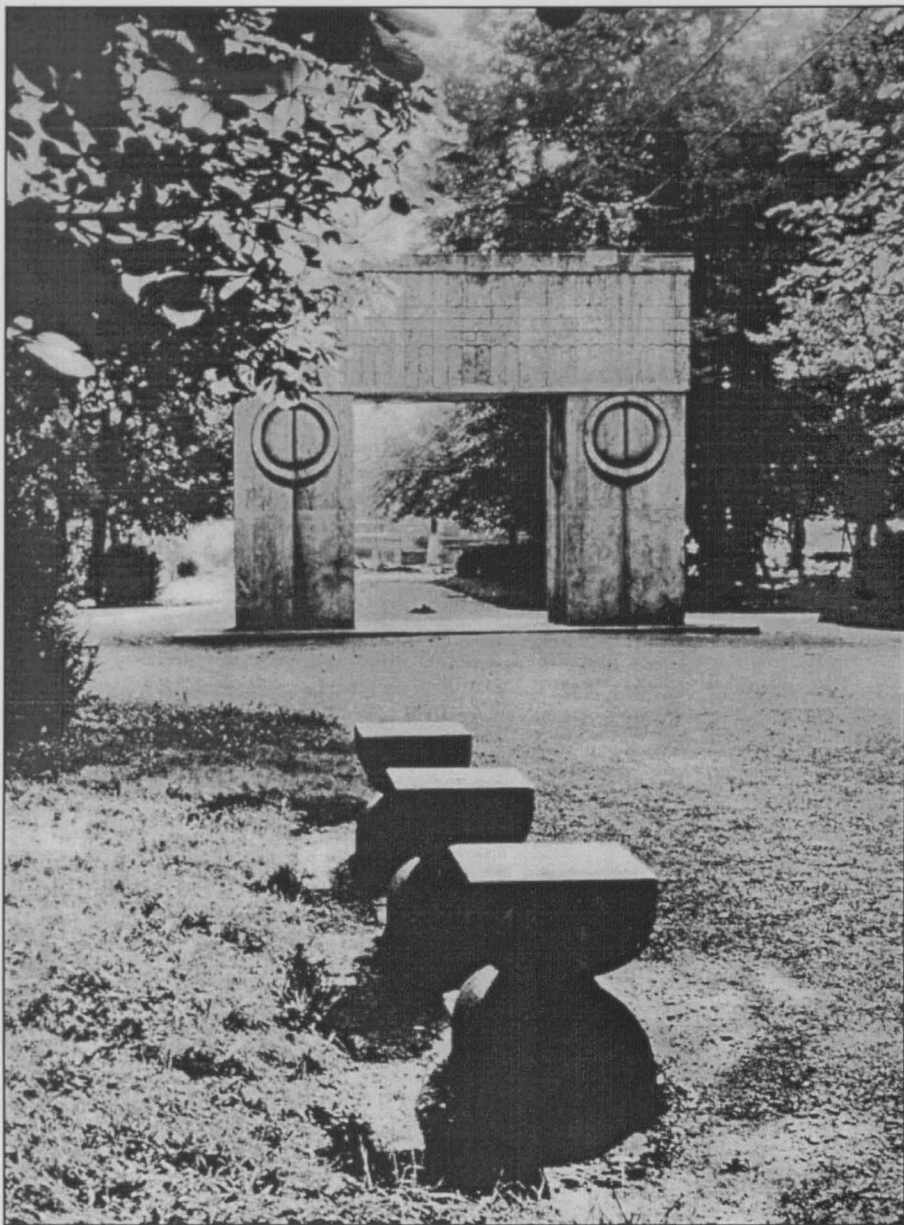

Foto: Ion Miclea

"Viața mea n-a fost decît un lung șir de minuni".

C. Brâncuși

Poarta sărutului

*"Poiană în pădure
intrare în absolut.*

*Buze-scoică-n preajma despicăturii
opt guri în piatră
zvîcnind încă de amintirea daltei.*

*Poartă a sărutului
sîn etern
în bătaia
gîrbacelor ploii".*

*Karel Jonckheere
Traducere de Ion Caraion*

Sumar

Brâncușiana

Petre PANDREA – Puțină autobiografie2

Bucureștii de altădată

Ana Maria ORĂȘANU – Vechi zidiri bucureștene – Palatul Regal (II)4

Cristina CHIȚA – Bucureștii în anii interbelici. Arhitectură și mentalitate6

Istoria cărții

Eduard STEMLINGER – Comerțul de carte în Antichitate10

Aniversare – Octavian Goga18

Autografe contemporane

Ioan LĂCUSTĂ – Cum am ajuns prozator20

Aniversare – Charles Baudelaire22

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – “Efectul Coandă”– Primăvara... (III)24

Puncte de vedere

François DREYFUS – Până unde merge Europa?25

Scrisoare din...

Adriana GHEORGHIU – Biblioteca Județeană Constanța în noul mileniu28

Meridian biblioteconomic

EBLIDA – Strategia pentru viitor31

Biblioteca Municipală “Mihail Sadoveanu”– Calendarul acțiunilor culturale – 2001...35

Catalog36

Agenda culturală

Horia FRUNZĂ – Ziua Internațională a Francofoniei38

Liviu BUTUC – O nouă inițiativă a Bibliotecii Municipale “Mihail Sadoveanu”:
“Foaia Cartierului”38

Calendarul evenimentelor culturale – aprilie 200139

Brâncușiana

Puțină autobiografie

(Dintr-o discuție cu Maestrul, din 1939)

“Am plecat de la 10 ani pe jos din Hobița-Peștișani. Tata era gospodar cu slugi în curte. La Craiova, am intrat ca băiat de prăvălie pentru procopseală. Ai observat că, la noi, în Oltenia, cuvântul «procopseală» are altă semnificație? Că-nseamnă muncă din greu? Că la București procopseala este aproape sinonimă cu învîrteala? La noi, procopseala este o onoare, fiindcă provine din munca de 16 ore pe zi. În Capitală este termen peiorativ. Diferențieri de climat moral, nu numai de terminologie. Te-ai gândit la morala oltenească? (Lungă discuție contradictorie.) La Craiova am fost băiat de prăvălie la restaurantul «Spirtaru» din fața gării. Am stat șase ani și munceam câte 18 ore zilnic. La ceasurile trei de dimineață, mă sculau birjarii cu ciocănițul codiriștii de la biciușcă în ușa odăiții unde dormeam. Veneau pentru mușterii de la trenurile matinale și cereau, înainte de a pleca încărcăți de pasageri, să-i servesc cu crenvurști calzi, pelin rece și hrean iute. Am făcut școala de meserii din Craiova și școala de belle-arte din București. Pentru a învăța în Capitală, mi-am vîndut partea de moștenire de la părinți. Radu Brâncuși cred că s-a zvîrcolit în mormînt de rușine și indignare. Dacă s-ar fi putut preface în strigoi, m-ar fi strîns de gît, că le-am făcut neamul de rîs prin vînzarea părții mele. Am plecat la München unde am ajuns cu un pol.

“Am fost prieten, la București și la München, cu Peter Neagoe. El a făcut tot Belle-Arte cu mine. Era un fel de contabil pe la o întreprindere particulară sau la o bancă pentru a-și încherba nevoile puține ale hoitului. Peter Neagoe a plecat în America. A încercat să facă pictură. S-a realizat în nuvelă și roman. Este astăzi unul dintre cei mai prețuiți romancieri americani.

“La Paris am fost prieten cu Matisse, cu Erik Satie, cu Modigliani și – în special – cu Guillaume Apollinaire, a cărui moarte a fost un dezastru pentru arta modernă. Era un camarad minunat. Te simțai cot la cot cu el. Am intrat ca elev în atelierul lui Mercier unde ajunsesem la o mare dexteritate tehnică. Făceam câte o sculptură pe zi în genul lui Rodin. N-am mai putut trăi în preajma lui, a maestrului Mercier, deși mă iubea. «Făceam», ca și el. Pășișam inconștient pe Rodin, ca și Mercier, dar vedeam pașișă. Eram nenorocit. Au fost anii cei grei, anii căutărilor, anii de regăsire a unui drum propriu. Am plecat de la Mercier, l-am supărat, dar trebuia să-mi caut calea mea. Am ajuns la simplitate, la pace și bucurie, din dificultăți intime...

“În această perioadă critică și anxioasă, se

plasează o întîmplare care m-a îndepărtat treizeci de ani de România. Mica mea faimă de ucenic și lucrător rapid în genul lui Rodin pătrunsesse și la București. A venit la mine Vasile Morțun, un fel de socialist cu redingotă ministerială. Se spunea că are «idei avansate» și iubește artele frumoase și pe artiști. S-a dus la Mercier, care m-a adus cu forța din atelier în fața excelenței socialiste. Mi-a comandat o statuie pentru Haret, care era ministru liberal de-al lor. Îmi plătea bine. M-am bizuit și pe această comandă cînd mi-am luat zborul căutărilor de sine. Aș fi vrut ca statuia să fie un fragment al turmentelor intime. Am atras atenția Excelenței Sale că n-am să portretizez în marmură pe defuncta excelență îmbrăcată în redingotă. Haret mi-era simpatic: un matematician care se ocupa de luminarea satelor.

“Am făcut o machetă. De fapt, terminasem întreaga lucrare. Spiru Haret fusese un izvor de apă vie pentru țărănime și luminătorii ei, învățătorii. M-am gândit să fac o fîntînă arhaică și stilizată pentru una din piețele Bucureștiului. O fîntînă reală, cu apă, pentru călătorii însetați. Și am scris pe ea: «fîntîna lui Haret». Memoria ministrului apărea pentru bucureșteni în legătură cu activitatea lui pentru țărani și reînviem pentru orașeni un vechi obicei țărănesc. La țară se spune «cișmeaua lui cutare», «fîntîna lui cutărică», după numele ctitorilor.

“Morțun mi-a refuzat fîntîna arhaică. Am rămas cu ea pe brațe și cu turmentele intime sporite. Am văzut pe Haret în redingotă în fața Universității, aliniat soldățește, într-o defilare de statui. O oroare arhitectonică și plastică. Atunci am terminat cu România. Am revenit, acum, la bătrînețe, adus de dor și de insistențele amabile ale d-nei Aretia Tătărăscu, doamnă de bun gust de pe meleagurile noastre oltenești”.

Autobiografia pariziană

“La Paris am lucrat, la început, pentru a-mi cîștiga existența, ca spălător de vase în restaurante. Eram un soi de paharnic. Nu turnam vin boierilor. Mă specializasem în spălatul paharelor. Am făcut chiar o invenție pentru spălatul paharelor cu rapiditate. Pînă la mine se spăla în două rînduri de ape: un rînd de apă caldă și un rînd de apă rece. Eu am suprimat apa rece și utilizam numai apă fierbinte. Apa fierbinte dizolva automat grăsimile, era igienică și paharele se și uscau mai repede...

“Îmi frigeam buricele degetelor grosolane de sculptor, dar mă resemnam.

“Patronul meu era un bun stăpîn. Colegii chelneri și spălătorii de vase ar fi fost capabili să mă omoare. Atunci, ca și acum (1939), la Paris, la peste 65 la sută din marfa marilor restaurante, se petrecea un sabotaj permanent al personalului: aruncau fripturi de pui și vînat de lux în foc, numai ca să facă pagube patronului. Stăpînul își dădea osteneala să meargă bine întreprinderea. Era un om harnic și eu iubesc oamenii harnici și stăruitori”.

Vizita în India

“Vin acum din India și plec la Amsterdam pentru o expoziție. De-acolo mă îmbarc pentru Philadelphia unde montez *Columna Infinită* într-o piață publică. Am ajuns un *commis-voyageur* în branșa artei plastice.

“Ah, India! Mă simt în India ca la mine acasă. Ceea ce admir în India este vitalitatea enormă, vitalitatea copleșitoare, obișnuită negrilor și asiaticilor.

“În afară de vitalitatea enormă, în India am găsit înțelepciunea mea, păstrată sub ploile Occidentului și

stupidității Parisului: *la paix et la joie*.

“Am fost primit în India de un prim-ministru adorabil, splendid în atitudinea demnă și afabilitate.

“Am fost la o recepție cu două sute de musafiri. La plecare, fiecare dintre noi a primit un trandafir. Am găsit în India demnitate fără trufie și amabilitate fără slugărnicie.

“Cu ce prilej am fost în India? Un tînăr indian, maharadjah, studiază la Cambridge. Are sensibilitate plastică modernă. A cumpărat *Pasărea Măiastră*. A cerut să vin la el acasă, să fac și un templu al păsării măiestre, o adevărată zeitate în ochii lui. Măiastra va fi așezată într-un templu ridicat pentru soția lui moartă. Am fost anul acela ca să văd terenul, să reperez, să fac planurile și macheta pînă la anul viitor, cînd voi ridica edificiul. Din nefericire am găsit școli de belle-arte și în India...”

(Petre PANDREA, *Brâncuși. Amintiri și exegeze*, Editura Meridiane, 1976)

Domnișoara Pogany, Studiu, guașă

Bucureștii de altădată

Vechi zidiri bucureștene

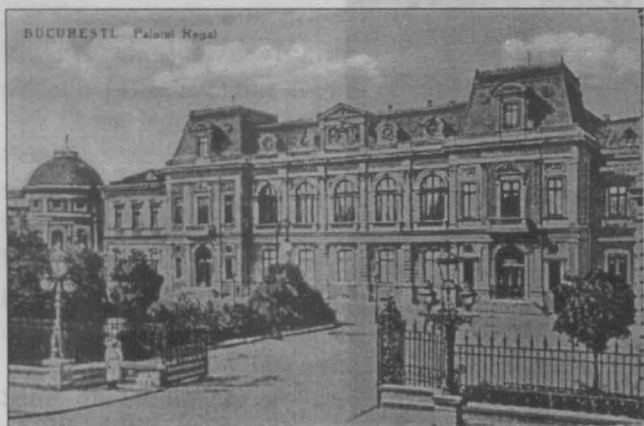
Palatul Regal (II)

Ana Maria ORĂȘANU

“**Q**u'est ce qu'il y a dans cette maison?” și-a întrebat Carol însoțitorii când trăsură domnească opri pe Podul Mogoșoaiei lângă o casă cu gardă de onoare și drapel. “C'est le palais...” răspunse cam încurcat generalul N. Golescu. “Où est le palais?” a insistat nedumerit domnitorul, dar răspunsul indică aceeași casă...

Înfățișarea de atunci a palatului a descris-o un contemporan: “... une grosse maison badigeonnée au gris bleu, laide et triste; c'est le Palais princier, précédé d'une cour mal pavée, avec son corps de garde à colonnes faisant au bâtiment principal...”

Prima impresie a fost nefavorabilă și, orice comparație cu reședințele europene, exclusă. La scurt timp au început lucrări de reamenajare. Ambientul se schimba. După ani, Carol includea în volumul de memorii publicate în 1892 și câteva referințe la istoria complexă a “vechii case particulare” în care locuia, menționând, cu eleganța care-l caracteriza, doar că “odăile nu erau prea mari, dar aveau proporții plăcute...”

Fațada principală, arh. P. Gottereau

În 1872 s-au realizat primele intervenții de reamenajare. Intrarea era păzită de un grup pitoresc alcătuit dintr-un portar în livrea, un harap în costum oriental și câțiva lachei. Vestibulul s-a mobilat cu noi piese lucrate de sculptorul german Martin Stohr, decoratorul de mai târziu al Casei Regale. Pe pereți erau expuse imagini din România și din Constantinopol. Încăperea comunica cu sala aghiotantului, cu camera Mareșalului Palatului și cu biroul Cancelariei Domnești, precum și cu sufrageria oficială, bogat decorată cu elemente de

Renaștere germană. Scara elegantă, flancată cu doi grifoni turnați în bronz, conducea la nivelul de sus.

Sala tronului era dominantă. Plafon pictat în frescă, draperii grele brodate cu fir de aur, candelabre din aur și cristal, oglinzi monumentale și sobe frumos modelate alcătuiau un cadru fastuos unde regele își primea oaspeții stând pe tronul cu baldachin.

Se alăturau alte trei saloane, fiecare cu un aspect distinct. Salonul albastru găzduia colecția de acuarele a lui Preziosi; Salonul Louis XV era o compoziție delicată în alb și auriu; Salonul chinezesc încânta privitorul cu rafinate obiecte din aur, argint și porțelan, precum și cu cele patru admirabile Gobelins-uri înfățișând ambasada siameză la curtea regelui Ludovic al XIV-lea, moștenire păstrată în palat din timpul domnitorului Alex. Ghica. În vecinătate se afla biblioteca amenajată în faimosul salon construit odinioară de Dinicu Golescu.

Carol și Elisabeta și-au petrecut în această reședință aproape douăzeci de ani de domnie. Au fost ani de cumpănă, de greutăți personale și naționale, dar și de izbândă. Războiul de Independență din 1877 – 78, declararea regatului la 14 martie 1881 și încoronarea lui Carol I ca rege al României la 10 mai 1881 sunt evenimentele memorabile ale istoriei naționale legate de acest loc. Anul 1881 a fost momentul când vechea zidire a devenit palat regal, reședință oficială a regilor României.

Vremurile noi au determinat alte schimbări. Prin Decretul domnesc din 12 octombrie 1878, Calea Mogoșoaiei devenise Calea Victoriei. Eroii întorși atunci de pe front au fost întâmpinați cu un arc triumfal ridicat în grabă la capătul bulevardului și altul plasat la intrarea în curtea palatului. Autorul grandiosului decor a fost arhitectul primăriei, Grigore Cerchez.

Și palatul regal s-a înnoit. Arhitectul francez P. Gottereau, apropiat al regelui și autor a importante edificii bucureștene, a conceput o soluție de extindere a construcției. El a imaginat o nouă aripă paralelă cu strada, articulată de cea veche printr-un salon rotund. Construcția veche a fost amenajată ca apartament regal, iar spațiile noi au fost destinate pentru protocol, reprezentare și administrație. Nota dominantă era eleganța sobră iar stilul adoptat după gustul regelui, Renașterea germană.

Fațada principală, arh. D. Nenciulescu

Sub această înfățișare palatul a dăinuit până în anul 1927, când a avut loc un incendiu devastator, care a scos din funcțiune sala tronului și sufrageria regală.

În anul 1930 au început lucrări de reconstrucție, edificiul fiind cel păstrat și azi. Arhitectul D. Nenciulescu a gândit un plan de mari dimensiuni în formă de "U", însumând cca. 34.000 mp distribuiți pe 7 nivele de construcție, două în subsol. Fațadele sobre din piatră au ca dominantă plastică ordonanta cu coloane corespunzând încăperilor reprezentative de la etajul I.

Accesul și circulațiile interioare organizează spațiile după folosință. Clădirea are două intrări principale, ambele în corpul central, destinate inițial regelui și invitaților săi (cea din stânga) și demnitarilor (cea din dreapta). Intrarea din stânga continuă cu un hol octogonal decorat neobizantin, cu "scara invitaților", din marmură galbenă de Siena, și conduce la etajul III destinat apartamentelor. Intrarea din dreapta accede la holul oficial urmat de "scara voievozilor". Sala tronului și sufrageria regală sunt principalele saloane aflate la etajul I pe acest circuit.

Din dorința regelui, interioarele s-au individualizat decorativ prin plastica arhitecturală, dar și prin lucrări de artă realizate de artiști români ai timpului. Astfel, de exemplu, în sufrageria stil Adams erau plasate picturi de Iser și Schweifer-Cumpăna.

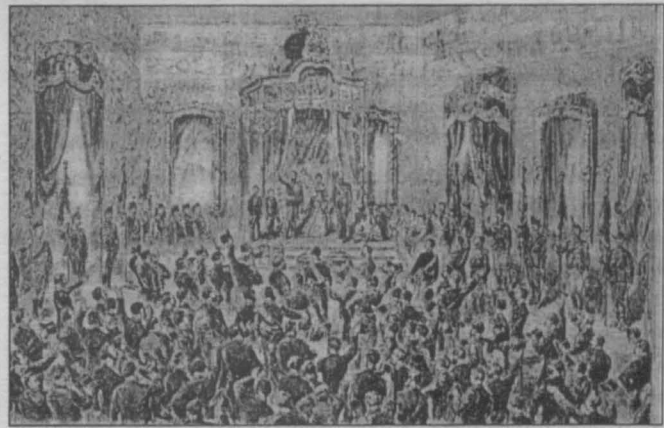
Scara voievozilor, împreună cu spațiul ce o închide, alcătuiesc o zonă de interes remarcabil. Pentru construirea ei a fost reutilizată marmura de Carrara a fostei scări de onoare. Traiectul cuprinde o rampă unică până la podestul intermediar și apoi continuă cu rampă dublă spre sala tronului. Deasupra, cupola pictată cu fresca lui A. Verona, *Unirea tuturor românilor*, încununează spațiul. La bază se desfășoară o friză cu medalioane în basorelief. Sunt portrete de voievozi și regi, operă a sculptorului C. Medrea. Două vederi

bucureștene pictate de D. Ghiață (*Mahalaua Sf. Spiridon și Centrul orașului*) decorau panourile de peste ușile mici ale sălii tronului.

Sala tronului are intrarea străjuită de 4 coloane monumentale. Stema țării încadrată de portretele lui Carol I și Ferdinand I, pictate de A. Bordenache, decorau același perete. Pe cel longitudinal din dreapta, trei figuri alegorice imaginează cele trei fluvii de hotar: Dunărea, Tisa și Nistru. Sunt pictate de Marius Bunescu în registrul superior ușilor laterale. Plafonul în frescă este lucrarea Ceciliei Crutzescu-Storck, *Artele*. În axul longitudinal, opus intrării, o absidă semicirculară marchează locul tronului, amplasat pe un subasment cu trepte și protejat cu un baldachin susținut de coloane cu capitele-vulturi. Este spațiul de maximă reprezentativitate al palatului.

Grandioasa clădire a fost și scenă a istoriei, dar și centrul de interes al vieții politice, culturale și mondene. A încetat a fi reședință regală după 30 decembrie 1947. Apoi a funcționat ca sediu al Președinției Republicii. Din 1948 s-a înființat și Muzeul Național de Artă (inițial, Muzeul de Artă al RPR), reunind colecțiile unor muzee bucureștene desființate, opere preluate din țară și achiziții noi. Este organizat în: Galeria Națională, Galeria Universală, Secția de artă feudală și Secția de grafică.

Edificiul a fost afectat, constructiv și patrimonial, în decembrie 1989. Au urmat lucrări complexe de consolidare, restaurare și reamenajare. Recent, prestigioasa instituție a reintrat în circuitul public, deschizându-și porțile pentru cei dornici să-i cunoască patrimoniul de valori artistice. A redevenit un obiectiv major al turismului cultural bucureștean, aflat într-un loc remarcabil, unde memoria comunitară se scrie cu majuscule de aproape 200 de ani.

Încoronarea primului rege al României, Carol I, în Palatul Regal din București, la 10 mai 1881

Bucureștii în anii interbelici Arhitectură și mentalitate

Cristina CHIȚA

"Bucureștii noștri au fost orașul cel mai mare din această parte a Europei, cel puțin de la Brâncoveanu încotace".

Vătămanu

Bucureștiul a ajuns încă un oraș care are și foarte multe case frumoase, dar care în întregimea lui este lipsit de caracter. Cel din urmă sat are mai mult caracter decât capitala României Mari".¹ Așa se exprima Nicolae Iorga, cu foarte multă amărăciune, într-o cuvântare ținută în 1930 la Societatea "Bucureștii Vechi". Era tristețea unui mare istoric care, îndrăgostit de capitala românismului, îi dedicase sute de pagini în care descria istoria zbuțuită a acesteia, cu toate luminile și umbrele sale. Marele profesor era supărat că, după marea fericire, Unirea din 1918, Bucureștiul nu devenise cu adevărat cel mai frumos și mai ordonat oraș al României reîntregite. El se exprima mai departe: "În jurul Bucureștiului sunt enorme terenuri foarte potrivite pentru clădiri. Aici nu avem de-a face cu un oraș închis între stânci, ca să trebuiască să dărâmi pentru ca să clădești (...)"² Avea oare dreptate profesorul? Poate că aceasta era impresia pe care o lăsa Bucureștii unui vizitator grăbit, după primul război mondial, cu multe zone goale care așteptau a fi "umplute cu ceva". Cred că suntem datori să amintim eforturile de modernizare care s-au realizat în întreg secolul XIX. Se realizase un oraș cu frumoase cartiere, cu case luxoase în care trăia înalta societate, dar și cu cartiere sărace, cu case la fel de sărace, în care trăiau muncitorii și micii negustori, dar "orașul picotea între livezi și vii"³, iar grădinile invadeau aspectul citadin al orașului. Eforturile acestea trebuiau să continue la începutul secolului XX, dar ele au trebuit să fie amânate odată cu izbucnirea primului război mondial, pentru că la acel moment precumpănau alte interese mult mai importante. Mai mult, orașul a avut de suferit de pe urma bombardamentelor și a rechizițiilor practicate, în timpul ocupării Bucureștiului, de către trupele aparținând Puterilor Centrale. De aceea, acum Bucureștiul poate dezamăgi, poate se aștepta de la el mai mult modernism și culoare.

Eforturile de modernizare au fost reluate după terminarea războiului, când trebuiau reconstruite clădirile distruse și construite altele noi în terenurile libere. În perioada interbelică se construiește foarte mult, atât de particulari, cât și de stat. Se construiește până în 1929 când prețurile cresc mereu și capitalurile investite se amortizează repede, cât și după 1929 când prețurile coboară rapid, din cauza crizei mondiale. Se construiește foarte mult pentru că legea asigură constructorilor câteva avantaje, cum ar fi scutirea de impozite pe o perioadă de zece ani și închirierea liberă, deci la prețul pieței, mult mai ridicat față de cel impus prin legea contractelor de închiriere. Astfel că în perioada 1920 – 1934 se construiesc în București 29.518 clădiri.

Dacă în secolul XIX construcțiile erau ridicate conform stilurilor: clasic, gotic, eclectic, romantic după planurile unor arhitecți străini, acum, la începutul secolului XX, asistăm la afirmarea unui stil nou, original, național, dacă

putem spune așa, care constă din îmbinarea de linii și forme inspirate din stiluri diverse și din trecutul de artă al poporului. Din vechea arhitectură laică se păstrează dispunerea interiorului: o sală centrală prevăzută de o parte și alta cu camere; elementele fațadei ce domină terasa; cu intrarea principală ce amintește de vechile case boierești, ornamentele exterioare ce exprimă ideea de lux și fast, mai ales arhitectura civilă. Artizanul acestui stil este arhitectul Mincu, dar și inginerul Petre Antonescu. Conform acestui stil se construiesc: Primăria Bucureștiului (1901– 1910), Mormorosch Bank (1915 – 1923), Casele fostelor Așezăminte Brătianu din str. Biserica Amzei, Palatul Rectoratului, Muzeul de Istorie (1912 – 1938) după planurile inginerului Petre Antonescu. Dintre clădirile concepute în acest stil menționăm, printre altele, și locuințele cuprinse într-un cartier în Parcul Jianu, construite pentru funcționarii de la întreprinderile de gaz și electricitate, după planurile arhitectului Octav Doicescu.

Păstrând elementele stilului clasic după care a fost concepută construcția Universității (1869), se termină clădirea cea nouă, respectiv Facultatea de Științe și Facultatea de Litere de pe strada Edgar Quinet, strada Academiei și cele două bulevarde, ocupând astfel tot patrulea marginit de aceste artere. Facultatea de Arhitectură, înălțată în perioada 1912 – 1927, după planurile mai multor arhitecți, printre care îi amintim pe Grigore Cerchez, I. Ciortan, Simion Vasilescu, Constantin Dobrescu, îmbină șapte stiluri și forme diferite, plecând de la un stil brâncovenesc și ajungând la sti-luri preluate din Europa de vest. Farmecul acestei clădiri îl constituie tocmai această inedită combinație care este menită să accentueze rolul pe care urma să-l joace noua instituție.

Academia Română își construiește o bibliotecă între anii 1932 – 1936, după planurile arhitectului Duiliu Marcu.

Facultatea de Drept își înalță privirile în anul 1935, fiind construită după planurile inginerului Petre Antonescu, clădire realizată într-un stil clasic modern. Impunătoarea construcție se remarcă prin pavilioanele de colț ce sunt decorate cu câte un lung basoreliev întruchipând Dezrobirea unui sclav în fața magiștrilor, și de asemenea pe Iustinian înconjurat de magistrați, ca simbol elocvent al rolului ce urma să-l joace noul edificiu.

Numeroase ministere au acum localuri noi: Ministerul de Interne, Ministerul de Externe, clădiri construite cu grijă și cu materiale de bună calitate. Ministerul de Război își mărește noul local dinspre piața Valter Mărăcineanu. Se mărește clădirea Politehnicii din strada Polizu. Academia Militară, una dintre cele mai impunătoare clădiri, este terminată în anul 1940, iar Cercul Militar, construit în 1912, cu o fațadă în stil neoclastic, îl găsim pe platoul dintre b-dul Elisabeta și strada C. Mille, în conformitate cu schițele arhitectului D. Maimorolu și V. Ștefănescu. Palatul Academiei Comerciale este construit în anul 1926, în b-dul Ionescu,

după planurile arhitectului Cerchez. Palatul Băncii Naționale de pe strada Lipscani este realizat în anul 1925 de către arhitectul G.M. Cantacuzino și este o interpretare reușită a arhitecturii italiene din epoca târzie a Renașterii. Palatul Consiliului de Miniștri, construit în stil gotic, din cărămidă aparentă, este terminat în anul 1937 și ocupă latura estică a Pieței Victoriei, fiind proiectat de arhitectul Duiliu Marcu. Clădirea Gării de Nord urma să îmbrace o haină nouă intruchipată într-un portal monumental cu coloane de granit.

Pe lângă acest curent național, în arhitectură se afirmă din ce în ce mai mult curentul artei moderne occidentale, caracterizate prin linii drepte, volume simple, pereții de sticlă și lipsa de ornamente, socotite costisitoare. Acest stil arhitectural dă Bucureștilor un aer cosmopolit, uneori haotic și rece. Conform acestui stil s-au construit Palatul Consiliului de Miniștri sau Palatul Casei de Economii și Conscripțiuni, ridicat între 1896 și 1900, după planurile arhitectului Paul Gottreau și multe alte edificii. Cei ce adoptă acest stil vor să se identifice tot mai mult cu Occidentul, cu modul și stilul de viață occidental.

În anul 1927 un incendiu distruge Palatul Regal; noua clădire, mult mai vastă, poartă pecetea arhitectului Nenciulescu, iar la împodobirea ei au lucrat artiști de renume, ca pictorul Tonitza. Aripa nouă a acestui palat este terminată în anul 1937. Palatul regelui Carol al II-lea, fost casă Davila, este construit în stil românesc, cu dimensiuni regulate și monumentale. Palatul principesei Elisabeta, retras de la stradă și precedat de o grădină, este construit în anul 1925, după planurile arhitectului G.M. Cantacuzino. Ridicat în perioada 1930 – 1933 pe locul terasei Oteteleșanu, Palatul Telefoanelor este o clădire impunătoare și astăzi, dar despre care la vremea respectivă se spunea că rănește sentimentul artistic prin dimensiuni și prin simplitate, elemente ce păreau a caracteriza perioada interbelică, chiar dacă în mare măsură această caracteristică nu a fost în întregime împlinită. Tot în stil românesc este construită, în anul 1926, Vama Poștei, clădire care, pe lângă stilul evident românesc, îmbină și elemente bizantine moderne.

Clădirii Ateneului Român, care a adăpostit ședințele Camerei Deputaților în anii 1919 – 1920, i se amenajează la subsol spații noi în perioada 1924 – 1928.

Pentru că Bucureștiul avea nevoie de o memorie, în anul 1933, în casa dăruită municipalității de către amiralul Ursaru, din b-dul Lascăr Catargiu, este înființată Pinacoteca Municipiului București; aceasta adăpostește o colecție de picturi și sculpturi provenite din depozitul Primăriei Capitalei. În casa Moruzi, o clădire construită în stil romantic, fostă proprietate a prințului Moruzi, este instalat din 1929 Muzeul Municipal, cu scopul de a strânge și păstra aici material științific și artistic privitor la trecutul Bucureștiului.

Pentru tinerii bucureșteni și chiar pentru cei din provincie, eforturile școlare construiesc prin subscripție publică sau din donațiile părinților mai multe instituții de învățământ. Dintre liceele construite în acea perioadă amintim: Liceul "Mihai Viteazul", Liceul "Gheorghe Șincai", Liceul "Dimitrie Cantemir", Liceul "Titu Maiorescu".

Deoarece Bucureștiul de altădată, ca de altfel întreg neamul nostru, păstra biserica la loc de cinste, era firesc ca și în această perioadă construirea de lăcașe sfinte să preocupe și edilii epocii la care ne referim. Astfel, cu aceeași contribuție publică, se construiesc 23 de biserici, mai încăpătoare și mai solide, cum ar fi: Biserica din Parcul Domeniilor începută în

anul 1937, Biserica Sf. Vineri, de pe b-dul Basarab, cu o fațadă care cuprinde un mozaic de mari proporții, în tonuri pastelate, Biserica Italiană, construită din cărămidă aparentă. În fața Bisericii Curtea Veche, zidită de Mircea Ciobanu, poate în prima sa domnie (1545 – 1554), în anul 1935 este construită Casa parohială, planurile acestui lăcaș fiind întocmite de arhitectul Teodoru. Biserica Patriarhiei, construită de Constantin Șerban Basarab Cârnul (1654 – 1658), a fost restaurată între anii 1932 și 1935 de către Comisia Monumentelor Istorice. În perioada 1933 – 1938 a fost renovată cunoscuta Biserică Krețulescu de pe Calea Victoriei.

Preocuparea pentru estetica orașului presupunea și construirea de monumente istorice care să amintească urmașilor de eroi, fapte dar mai ales de idealurile înaintașilor lor. În acest sens sunt realizate în această perioadă: monumentul lui Spiru Haret, ridicat în anul 1935 și statuia Aviatorilor, realizată din piatră și bronz între anii 1930 și 1935. În acest context putem aminti și Arcul de Triumf, a cărui realizare a început în anul 1921, după planurile arhitectului Petre Antonescu, reprezentând simbolul perenității românești, un edificiu durat din cărămidă și beton. Finisajele exterioare au putut fi executate după strângerea fondurilor, prin colectă publică, în anul 1936. La realizarea acestor finisaje au contribuit și profesorii universitari Vasile Pârvan și Nicolae Iorga, care, prin cuvântările lor, adevărate mesaje nu numai pentru contemporani, dar și pentru viitorime, au implicat factori de răspundere care puteau participa la actul de susținere a acestei opere artistice naționale. În anul 1936 a fost fixată și inscripția în interiorul edificiului, pentru a transmite mesajul generației înfăptuitoare a Unirii, viitorului. Pe sub Arcul de Triumf, primii care au trecut au fost suveranii României, regele Ferdinand și regina Maria, în anul 1922, cu ocazia festivităților de încoronare (octombrie 1922). De asemenea, tot atunci, pe sub arcadă au trecut și unitățile militare purtătoare ale stindardelor de luptă, ce aminteau de locurile marilor bătălii și sacrificii. Arcul de Triumf a rămas astfel ca un simbol și un testament istoric.

Și pentru că omul sfințește locul, trebuiau să existe și oameni care au avut rolul lor în modernizarea Bucureștiului interbelic, cum ar fi unul dintre primarii anilor '20, pe nume Dem Dobrescu, despre care se scria nu cu mult mai târziu în gazeta "București 1936": "*Suntem datori să recunoaștem că Dem Dobrescu rămâne unul dintre marii noștri edili, care au dreptul la recunoștința Bucureștiului*".⁴

Cea mai mare parte a construcțiilor se datorează însă particularilor: răsar pretutindeni case mici, mijlocii și mari, de la centru către periferii și invers, construite în diverse stiluri și nuanțe arhitectonice. Și deoarece casele reflectă clasa socială și implicit starea materială, se ivesc cartierele luxoase și, la polul opus, cartierele marginalilor.

În această perioadă se ridică luxosul cartier Cotroceni, unde se impune un singur stil arhitectonic, casele fiind construite de către Casa Autonomă a Construcțiilor, societate creată în anul 1930 cu scopul de a construi case pentru înalta societate. Aceste clădiri au două sau trei etaje, dar nota caracteristică este lipsa decorațiilor exterioare, simplitatea și armonia formelor, precum și lipsa curții; când aceasta există, este mică, distanța de la poartă până la ușă parcurgând-o în câțiva pași.

Cartierul Dacia este cu totul diferit de Cotroceni, aici găsindu-se case cu câteva etaje, cu frumoase decorațiuni

exterioare dar și interioare: flori, chipuri sculptate, curți mai încăpătoare, o lipsă de armonie a formelor. Acum este perioada când în București apar primele clădiri cu mai multe etaje, reunind mai multe apartamente. Aceste construcții răsar și pe arterele principale ale orașului, din economie de spațiu, deoarece aici, în centru, terenul este mai scump. Și pentru că nu totul se reclădește acum, între aceste "blocuri" întâlnești câte o casă "bătrânească" de la începutul secolului XIX, având în față cerdacul cu stâlpi de lemn, ori case stil "vagon" din a doua jumătate a secolului XIX.

Numărul mare de construcții determină apariția de noi bulevarde, cum ar fi: b-dul Mărășești, b-dul Calinderu, b-dul Eroilor. Se deschid noi străzi iar noii veniți în București, cu mijloace modeste, se așează la marginile orașului, întemeind mahalale care, integrându-se tot mai organic orașului, devin cartiere, în timp ce alți noi veniți se așează în noile margini, astfel că periferiile se extind, marginea Bucureștiului devenind tot mai depărtată. Pentru acești noi veniți, dar și pentru bucureștenii nevoiași, Societatea Comunală de locuințe ieftine ridică, până la sfârșitul anului 1930, 2.830 de case, din care 1.640 numai cu parter, iar 1.195 cu parter și etaj. Cu toate acestea, locuințele sunt puține în raport cu cererea și, ceea ce este mai important, acestea sunt foarte scumpe pentru locuitorii cu venituri modeste. În acest sens, s-a preconizat o soluție: construirea de apartamente pentru familiile formate din cinci persoane, un astfel de apartament costând în jur de 140.000 de lei, în condițiile în care un salariu al unui muncitor era în medie de 2.500 de lei pe lună, dar această soluție nu a fost niciodată aplicată.

Datorită faptului că în București existau multe terenuri virane, municipalitatea, dar și particularii s-au îngrijit de aceste terenuri, construind aici case. Este cazul mai multor gropi care au fost acoperite, devenind astfel terenuri construibile, cum ar fi: groapa lui Ouatu, în locul ei luând naștere b-dul Filantropiei (azi 1 Mai) și Calea Griviței și chiar în locul gropii s-a amenajat o grădină publică, o școală și o biserică (1928 – 1934). Este cazul și gropii Cuțarida sau Floreasca. În general, casele sunt mici, joase, uneori poți ajunge cu mâna la acoperiș, dar toate au o grădină cu flori ori o boltă cu viță de vie.

Pentru a fi mai aproape de servicii, muncitorii își construiesc case în jurul fabricilor, întemeind aici cartiere, dintre care putem aminti: în jurul fabricilor "Faur", "Republica" se dezvoltă cartierul Balta Albă, în jurul Gării, cartierul Grivița. La marginea orașului apar noi mahalale și pentru că statul împrietărește demobilizații cu loturi de pământ, dincolo de limita firească a orașului sau, datorită faptului că pământul este mai ieftin, aici muncitorii își pot permite un mic lot de pământ. Așa apar mahalalele Dămăroaia, Apărătorii Patriei, iar comunele Militari, Giulești, Regie, Băneasa, Colentina se integrează orașului, mărindu-i suprafața. Această creștere a orașului în suprafață era îngrijorătoare, de aceea s-a propus o rezolvare prin formarea unui "inel verde" în jurul orașului, care trebuia să-i delimiteze granițele, dar această propunere a rămas fără ecou. Îngrijorarea lui Nicolae Iorga, temerile lui au fost astfel spulberate, chiar dacă nu apăreau peste tot case și cartiere luxoase (din cauza lipsurilor materiale ale oamenilor de rând) iar dacă nu toate construcțiile se integrau într-o singură linie arhitectonică, mai toate terenurile goale, virane au fost amenajate, devenind construibile. Mijloacele financiare publice și particulare nu erau de ajuns, de aceea, în cartierele de mahala majoritatea caselor nu

au lumină electrică, apă curentă, canalizare. Evident că "în zona limită dintre urban și rural persistă așadar unele aspecte, nu dintre cele mai atrăgătoare"⁵, dar ceea ce s-a realizat, atât ca număr de locuințe, cât și din punct de vedere arhitectonic, este de necontestat. "Mahalalele (...) nu arătau nici la început o înfățișare prea urâtă întrucât toate curțile, mari sau mici, ca și maidanele nelocuite, erau acoperite cu verdeața buruienilor și a stufurilor de liliac, bozii și soc, sau a pomilor ce creșteau bogat din sucupământului și din semințele purtate de vânt. Aceste mahalale însă, deși întinderea orașului fusese atunci stăvilită, s-au înmulțit pe măsură ce locurile virane s-au populat, și în egală măsură cu instalarea localnicilor prin îndeletnicirea lor cu diverse meserii. Din aceste prefaceri, vechile «suburbii» au început a se fărâmița în altele mai puțin întinse, iar unele ca: Apostolul, Arhimandritul, Gorjanul, Curtea Veche, Cișmeaua, Caimata, Popa Ivașcu au trecut din mintea localnicilor, odată cu cei ale căror nume le purtau, ori au fost schimbate cu denumiri mai cunoscute timpului. Denumirile cele noi au urmat cam aceleași norme (...). Dintre toate acestea cele mai nostime au fost acele denumiri de locuri care au ieșit din spiritul glumei și din năzăriile mahalagiilor înșiși".⁶

Citim din ziare că exista o adevărată întrecere de promovare în ceea ce privește înfățișarea Bucureștilor, a utilului și a plăcutului, așa cum se putuse realiza în sectorul de verde, unde primul edil, de la care plecau toate inițiativele, era dr. Lupu, căci "civilizația unui popor nu se măsoară nici după fardurile cucoanelor, nici după scurtimea rochiilor, ci, între altele, după înfățișarea Capitalei, după starea sanitară a orașului și curățenia locuitorilor săi".⁷

Este evident că s-au făcut eforturi de modernizare dar nu totul a fost perfect realizat, nu totul a ieșit așa cum se aștepta, și aici putem să spunem că lipsa de armonie arhitecturală a fost cea care a dezamăgit și mai dezamăgește și astăzi, la acest lucru referindu-se Nicolae Iorga când spunea că orașul este lipsit de caracter. Această varietate a mers de la aspectul diferit al caselor ce formau o stradă la o împletire a stilurilor arhitectonice în cadrul unei singure locuințe, dar acest lucru se poate explica în diferite feluri, unul fiind acela că țara noastră s-a aflat mult timp sub influența Orientului, de unde a împrumutat elemente culturale și, în același timp, a privit spre Occident, de multe ori cu jind. Oricum, această varietate a fost pentru unii contemporani bucureșteni, și nu numai, farmecul orașului: "Alcătuirea din contraste, Capitala oferă la fiecare pas clișee neprevăzute. Din îmbinarea civilizației apusene cu vechea tradiție orientală, care a sălășluit atâtea veacuri pe aceste locuri, Bucureștii au devenit un oraș variat, primitiv, vesel, în plină dezvoltare, păstrând farmecul trecutului ce subzistă încă alături de viitorul strălucit".⁸ Alți contemporani aveau tendința de a critica aspectul orașului, dar acest lucru se întâmpla deoarece se dorea transformarea Capitalei într-o veritabilă perlă a țării, dar încă multe mai erau de realizat, lucrările erau în curs, însă devenirea orașului mai ținea și de alte elemente, cum ar fi poziția geografică: "Așezată într-o câmpie mocirloasă, lipsită de o comunicație pe apă, care să înlesnească aducerea alimentelor în condiții de transport avantajoase; bătută din toate părțile de vânturi și lipsită de păduri care să o adăpostească, iarna contra curențului, iar vara să-i procure locuri adumbrite, unde, în zilele de sărbătoare, poporul să-și găsească un loc de refugiu contra arșiței soarelui; (...) fără grădini și piețe publice și fără

posibilități de a le crea în condiții de estetică edilitară; neavând apă potabilă în apropiere și în fine (...) având toate dezavantajele, această cetate a lui Bucur nu prezintă nici o condiție ca să rămâie mai departe capitala României Mari".⁹ În aceste cuvinte găsim evident exagerări, ele izvorând din dorința de a avea o capitală model. Acestui curent de opinie se alinia și regina Maria care îi sfătuia pe edilii noștri să solicite împrumuturi externe, în special din America, pentru a se executa în București lucrări de amploare. Se vehicula chiar ideea construirii unei noi capitale, datorită costului ridicat ce l-ar impune recondiția Bucureștilor acelor ani, în acest sens regina Maria constatând: "(...) într-un oraș modern el nu se mai poate preface oricât am cheltui".¹⁰ Noua capitală trebuia să apară undeva unde aerul să fie mai curat și mai tare, cum ar fi Brașovul, la poalele Carpaților.

Nu totul se preface acum. Rămân foarte multe amintiri "vii" ale Bucureștiului de altădată, amintiri ce aduc o mare doză de culoare și mister unui oraș orientalizat, ce tinde să îmbrace haina occidentală.

Vechea arteră, Calea Victoriei, rămâne artera principală a Bucureștiului. "Croită în 1692, nu este cea mai frumoasă stradă din București, este însă artera cea mai însuflețită, cea mai variată, cea mai elegantă și cea mai circulată. Calea Victoriei începe din Piața Senatului și se sfârșește în Piața Victoriei, de unde se continuă cu șoseaua Kiseleff. Are o lungime de 2.700 m".¹¹ Această stradă mai adăpostește frumoase case boierești, construite în stil gotic sau romantic. Cea mai importantă clădire, ca loc de atracție, este celebra Casă Capșa. "Capșa a fost mai mult decât un hotel, o cafea, o cofetărie, a fost, într-un fel, buricul țării și cronică ei vie... Capșa a intrat în istoria noastră".¹² Putem aminti aici și Calea Dorobanți (fostă Ulița Herăstrău) de-a lungul ei întâlnim case cu etaj sau numai cu parter, acoperite cu șifă sau olane, cârciumi ori berării. Ilustrative sunt aici casele: cea a boierului Polizu, o casă mare, spațioasă, cu parter înalt, ziduri groase, care a fost transformată într-un restaurant faimos, "Hanul Ancuței", ori casa lui Constantin Kretulescu, sau a lui Gheorghe Asan. Pe b-dul Colței (Magheru) mai dăinuie case stil "vagon", având curți mari în spate. Astfel, vechile case boierești, construite cu mare grijă arhitectonică, mai constituie mândria și farmecul capitalei, sau prăvăliile pe care le întâlnim la tot pasul pe Ulița Lipscanilor. "Erau locuințe simple și armonioase, minunăți potrivite cu asprimea climei noastre, cu ziduri ca de cetate, cu tinda care apăra iarna de crivă, vara de călduri dogoritoare, cu pridvoare și săli mari, iatacul și odăi de musafiri...".¹³

În atenția Bucureștilor perioadei interbelice au stat și alte probleme edilitar-urbanistice pentru care se căutau soluții. Unele dintre acestea ni le amintește Constantin Argetoianu: "Avem în București două probleme care trebuie rezolvate de urgență: întâi trebuie să pavăm străzile. D-vs știți în ce hal sunt străzile noastre? Dar ceea ce știți, este că așa cum sunt pavate, tot mai avem încă 100 km de stradă nepavată (...)"¹⁴

În timpul crizei economice mondiale de supraproducție, la cărma țării se afla Partidul Național Țărănesc care, văzându-se în imposibilitate de a-și transpune în practică programul, a trebuit să facă față situației, inițind astfel, așa cum s-a procedat în America în timpul crizei, un program de lucrări edilitare. În timpul acestei crize, la conducerea treburilor Capitalei s-a aflat unul dintre cei mai pricepuți primari

pe care i-a avut Bucureștiul vreodată – Dem Dobrescu. În acest timp s-a construit mult în Capitală, clădiri publice și private, bulevarde, cum a fost Bulevardul Aviatorilor, deși a precumpănit mai mult interesul pentru centru, pentru cartierele celor bogați și mai puțin pentru cartierele mărginașe. În ceea ce privește pavarea străzilor, iată ce se scria în anul 1934: "Până acum, pentru nevoile urgente ale sectorului de galben, sector care formează centrul, s-au refăcut, în prima campanie de lucru, socotită de trei luni – 140 de străzi, afară bine înțeles de două mari bulevarde, care peste trei săptămâni vor fi terminate".¹⁵ Și pentru a convinge că primăria se ocupa temeinic de aceste lucrări, iată ce scriau ziarele: "Primăria sectorului patru a aprobat proiectul pentru prelungirea și pavarea în continuare a B-dului Ghica. S-a ratificat și proiectul de lărgire a B-dului Dinicu Golescu la cinci metri".¹⁶

Primarul care i-a urmat lui Dem Dobrescu a fost Donescu, care a depus mai departe eforturi pentru ca București să arate cât mai bine, fapt recunoscut de contemporani: "Aceste lucrări le datorăm și primarului Donescu, care a știut să le conducă. Acesta s-a îngrijit și de înfrumusețarea orașului care să se facă după un plan de sistematizare și studiat de către o comisie de specialiști, oameni cu răspundere și de încredere".¹⁷ Și pentru că primăria era îngrijorată de creșterea numărului de construcții, mai ales acelea care se ridicau la întâmplare în centru, s-a elaborat un plan de construcții, în anul 1935, care admitea construcții mai înalte și curți mai mici în centrul orașului și construcții mai joase, având curți mari, la periferie. Aceasta era o soluție mai ales din punct de vedere economic, datorită faptului că terenul era foarte scump în centru și mai ieftin la periferie.

Planul de sistematizare a orașului, elaborat în 1935, ca și celelalte, a rămas un simplu deziderat. S-a apreciat că politicianismul a frânat punerea în practică a unui asemenea plan. Cu toate acestea, modificările sunt evidente.

"Imaginea monumentalei Capitale de astăzi, care se înfrumusețează zi de zi, mulțumită edilităților actuale, e variată și bogată. Ele nu mai tolerează nici un colț uitat și din fiecărele maidan urât au făcut un parc de răcoare și odihnă. Parcurile pe zeci de kilometri pătrați ieșite la iveală par edificate de sute de ani. Lacurile din noile păduri, străbătute de bărci și ondulate de vise, dau orașului un caracter, la frumusețea căruia natura colaborează cu arhitectii, inginerii și sivilcultorii, fericit. Acolo unde nu se întind în oglinzi de unde, apele sar vesele din pământ și bazine".¹⁸

Note:

1. Nicolae Iorga, *Cum au fost și cum trebuie să fie București*, București, Editura Datina Română, 1932, p. 9; 2. Ibidem; 3. Mircea Constantinescu, *Cum îndelung București petreceau*, București, Editura Albatros, 1977, p. 49; 4. "Gazeta Bucureștiului", nr. 1/24 februarie 1936; 5. Nicolae Vătămanu, *Odinioară în București*, București, Editura Eminescu, 1975, p. 6; 6. George Costescu, *Bucureștiul vechiului Regat*, București, Editura Universul, 1944, p. 29; 7. "Realitatea", nr. 195/10 martie 1927; 8. *București – Ghid oficial 1934*, București, Fundația pentru literatură și artă "Regele Carol II", 1934, p. 47; 9. "Realitatea", nr. 195/10 martie 1927; 10. Ibidem; 11. Grigore Ionescu, *București – Ghid istoric și artistic*, București, Fundația pentru literatură și artă "Regele Carol II", 1938, p. 9; 12. Gheorghe Crutcescu, *Palatul Mogoșoaiei*, București, Editura Meridiane, 1987, p. 127; 13. Ibidem; 14. Constantin Argetoianu, *București de azi și de mâine*, București, Editura ziarului "Tribuna Edilitară", 1934, p. 17; 15. "Viitorul" nr. 8842/3 august 1934; 16. Ibidem, nr. 8831/19 august 1934; 17. Ibidem, nr. 8842/3 august 1934; 18. Tudor Argezi, *Cu bastonul prin București*, București, Editura pentru literatură, 1961, p. 129.

Istoria cărții

Comerțul de carte în Antichitate

Realizarea, prezentarea grafică și prețul cărții. Falsuri, ediții critice, ediții pentru mase.

Editori renumiți și case de editură. Drepturi de autor și onorariile autorilor.

Snob și procuror. Librării și biblioteci

Eduard STEMLINGER

Director al gimnaziului umanist Rosenheim

De obicei, noțiunea de “comerț de carte” se leagă de inventarea artelor grafice și se spune că abia de la Gutenberg încoace poate fi vorba de așa ceva. Dar, o circulație de librărie a manuscriselor are loc încă din secolul XIII. Inventarea hârtiei de în a permis o producere mai ieftină a manuscriselor, iar apariția universităților a adus cu sine o cerere mai mare de resurse literare. Au luat ființă centre de copiat manuscrise, mai ales în orașele italiene, apoi și în Paris, Bruges, Praga, Viena, Heidelberg, Köln.

Aceste stări de fapt de dinaintea inventării artelor grafice se pot compara cu comerțul antic de cărți și nu se poate respinge ideea că, odată cu umanismul timpuriu, au fost reînnoate firele cu difuzarea antică de manuscrise, care în perioada primelor secole ale Evului Mediu a fost total abandonată. În Grecia, modul cel mai simplu de a face cunoscute unor sfere mai largi produsele literare era ca acestea să fie prezentate unor cercuri mai mici (simpozioane) sau mai mari (adunări festive). Așa a făcut, de exemplu, Herodot cu *Istoriile* sale, citind cu voce tare fragmente din acestea, cu ocazia Jocurilor Olimpice. Al doilea pas a fost făcut prin efectuarea de copii și transmiterea acestora către cei interesați, care la rândul lor făceau alte copii; așa cum povestește Lukian, Demostene și-a copiat de opt ori cărțile lui Tucicide, ale căror texte, conform spuselor lui Platon, se dădeau elevilor la cursuri. Aceste copii erau făcute de ei înșiși sau de sclavi însărcinați cu scrisul.

Pe timpul războaielor peloponeze, când comerțul Atenei a luat proporții uimitoare, se pot vedea începuturile comerțului profesionist de carte, deoarece nevoia de lectură se mărise considerabil. Autorul de comedii Eupolis vorbește de “cărți de vânzare”; în aceeași perioadă se mai vorbește de biblioteci, inițial librării. Despre fondatorul Școlii stoice, Zenon, se povestește că el, ca negustor naufragiat la Atena, a auzit citindu-se într-o librărie a doua carte din *Amințirile* lui Xenofon; aceasta se întâmpla la sfârșitul secolului al IV-lea. Socrate spune în apologia platoniană că fiecare om cult cunoaște scrierile lui Anaxagora. Discursurile lui Socrate s-au vândut rânduie în pachete mici, iar el însuși conta pe faptul că va găsi în mod cert cititori și în Sparta. După cum reiese din lucrarea *Anabasis* a lui Xenofon (7, 5, 14); de pe atunci ieșeau în exterior pachete de cărți. Negustorii luau cărțile în călătoriile lor în străinătăți, precum luau și alte mărfuri: astfel auzim despre difuzarea dialogurilor platonice în Sicilia; auzim cum tatăl lui Zenon i-a adus, din călătoriile de negoț, fiului său dornic de învățătură, scrieri ale adeptorilor

filozofiei lui Socrate, ba chiar, după cum se precizează, un fragment din Aristotel; librari de profesie duceau din loc în loc, într-o prăvălioară ambulantă, discursurile de drept ale lui Isocrate.

În *Broaștele* lui Aristofan, zeul Dionisos citește pe un vas de război *Andromeda* lui Euripide pentru a se destinde, prin aceasta arătându-se obiceiul unui atenian cult, iar faptul că, încă de pe atunci, existau biblioteci mai mici pe mâini particulare ne-o dovedește o observație a lui Xenofon conform căreia Socrate ar fi parcurs împreună cu discipolii săi scrierile unor poeți și prozatori erudiți, pentru a alege ceea ce este folositor; aceasta reiese și din Alkidamas, în care se relatează acțiunea oratorilor timpului său (începutul secolului al IV-lea), cum stăteau ei la masa de scris și căutau cugetări alese în sulurile celor pe care îi idolatrizau. Mai apoi aflăm din dialogul corintian al lui Aristotel cum un simplu țăran se afundă în *Gorgias* a lui Platon, își părăsește casa și curtea pentru a beneficia de învățătura înțeleptului. Pe vremea lui Alexandru cel Mare în Egipt a fost înmormântat un grec căruia i s-a pus în mormânt un exemplar de lux al lucrării *Perșii* de Timotheo – acestea fiind dovezi care dezvăluie faptul că setea de cultură a determinat apariția comerțului de cărți.

Însă abia fondarea marilor biblioteci din Alexandria, Pergamon și din Imperiul Roman, care puneau accentul pe ediții corecte, a adus comerțului de carte o înflorire asemănătoare aceuia datorat descoperirii, la sfârșitul Evului Mediu, a artelor grafice. Dacă ținem cont de faptul că până la fondarea marilor biblioteci de stat au existat colecționari particulari, care au reușit să adune biblioteci destul de semnificative – cea mai importantă fiind probabil cea a lui Aristotel, evaluată la câteva sute de suluri – atunci situația se schimbă radical. Să ne gândim că biblioteca din Alexandria conținea deja în vremea lui Calimachos (mijlocul secolului al III-lea) un număr de 500.000 de volume, număr care s-a ridicat până la incendiul din timpul lui Iuliu Cezar (anul 47 î.Hr.) la 700.000 de volume. Măsurile organizatorice ale bibliotecarilor alexandrini privind împărțirea cărților, indicarea rândurilor, a cuprinsurilor, a notelor biografice nu s-au transmis pur și simplu altor biblioteci, ci au constituit și o practică utilă pentru comerțul de carte și pentru editarea cărții.

Concurența bibliotecii din Pergamon, pentru care regii atalidieni au trimis cumpărători de cărți în toate țările, i-a determinat pe membrii familiei care conducea Egiptul să interzică exportul de documente; urmarea a fost o nebanuită dezvoltare a industriei de pergament, biblioteca din Pergamon conținând cel puțin 200.000 de volume.

De când cultura elenă și-a făcut intrarea în Roma, oameni importanți au căutat să-și strângă colecții de cărți. Astfel, victoriosul L. Aemilius Paulus a adus la Roma biblioteca regelui macedonean Perseu, Sulla pe cea a lui Apellicon, împreună cu părți ale bibliotecii lui Aristotel; Asinius Pollio ridică la Roma prima bibliotecă publică ce conține opere ale autorilor greci și latini; Augustus întemeiază două biblioteci publice, pe Palatin și în sala Octaviei; Vespasian și Traian au urmat aceste exemple; ultima (Bibliotheca Ulpia) era în secolul IV cea mai importantă dintre cele 28 de biblioteci ale Romei. Dintre bibliotecile de provincie cea mai mare a devenit biblioteca din Constantinopol, care în secolul V cuprindea 120.000 de cărți. Și în provincii bibliotecile publice, aflate chiar în localitățile mai mici, nu constituiau o raritate; astfel, se știe despre existența unor astfel de biblioteci (un cadou al lui Pliniu) în comunele Cumaea, Dyrrhachium, Sueasa Aurunca, Tibur, Volsinii.

O inscripție ce datează din secolul I î.Hr. se referă la o donație a bibliotecii ateniene în Ptolemaion; auzim de biblioteci în Delfi, Smirna, Patrai, Efes, Corint, Halicarnas, Timgad (Alger) ș.a.m.d. Ba, Athenaios ne relatează chiar despre o bibliotecă aflată pe un vas, atunci când descrie vasul gigant construit de Ieronim cel Tânăr.

Nu arareori, persoane private adunau biblioteci uriașe. Biblioteca gramaticianului Tiranio, în care, prin intermediul lui Sulla, a ajuns fondul principal de carte din biblioteca lui Aristotel, număra 30.000 de volume; Serenus Samonicus, educatorul împăratului Gordian, ajunsese să posede 62.000 de suluri; în vila unui om bogat din Herculaneum s-au găsit aproximativ 1.700 de suluri de papirus carbonizate, despre care descoperitorul crezuse că este cărbune de lemn, suluri care probabil că nici până astăzi nu s-au epuizat. Atticus avea o bibliotecă vastă, care cuprindea, după toate probabilitățile, multe manuscrise originale, pe care Cicero le-ar fi cumpărat bucuros; Cicero însuși, ca și Vergiliu, Persius ori Simmachus aveau biblioteci considerabile.

Formarea unor fonduri de carte atât de impresionante, cum le aflăm, de exemplu, în bibliotecile publice ale Alexandriei, a costat foarte mulți bani. Știm că agenții au străbătut toate părțile Greciei pentru a căuta texte vechi, originale, pentru a dezgropa opere aproape pierdute, într-o modalitate asemănătoare celei din perioada umanistă și anume, nu numai prin mijloace neapărat corecte. Ceea ce K.F. Meyer povestește în nuvela sa *Plautus la mânăstirea de maici* este valabil *cum grano salis* și pentru acei colecționari ai Antichității.

Bineînțeles că existau și atunci oameni asemănători parvenitului Trimalchio al lui Petronius, care cumpărau cărți nu de dragul de a le citi, ci numai pentru a se împăuna în cultura lor. Așa, după cum povestește filozoful Seneca, mulți cumpărau cărți numai pentru a le servi drept decorațiuni pe pereți sau pentru expoziție. Printre atâtea mii de suluri căsca proprietarul, pe care numai titlurile cărților sale îl desfătau. Tocmai la cei mai mari leneși se întâmpla ca, nu arareori, să găsești puse una peste alta, până sus, sub acoperiș, toate lucrările posibile. Iar Lukian (sec. II) relatează despre unii oameni care adesea nici nu

cunoșteau titlurile cărților pe care le strânseseră. "Le țineau pe acestea doar pentru a le servi șoarecilor ca mijloc de pierdere a timpului, moliilor drept locuință, iar sclavilor, care trebuiau să le apere și de una și de alta, drept chin".

Foarte mulți cochetau cu opere cât mai vechi cu putință. La fel cum, după mărturia lui Pliniu, se alcătuiau galerii de tablouri din picturi vechi, la fel cum existau admiratori ai Antichității care afirmau despre un lucru că este cu atât mai bun cu cât este mai vechi și, în consecință, erau înșelați cu antichități false, așa și mersul timpului a adus cu sine faptul că, de la perioada imperială încoace, autorii mai vechi sunt prețuiți exagerat față de cei aflați în viață. Admiratorii Antichității plăteau, fără a mai sta pe gânduri, prețuri ridicate când era vorba despre suluri roase, pe jumătate distruse și deteriorate. Și această pasiune era exploatată de editori ingenioși; un autor grec ne dezvăluie faptul că se băgau cărți noi într-o baniță de grâu, în care papirusul și pergamentul căpătau o culoare gălbuie, unde erau roase de șoareci și prin aceasta căpătau aspectul unei vârste considerabile.

În aceste împrejurări este de înțeles că pentru prietenii serioși ai cărții au apărut cărți care dădeau sfaturi practice: de Varro (*De bibliothecis*, 3 cărți), de Telefos din Pergamon (13 cărți), Filon din Biblios (12 cărți).

Din aceste prezentări, fie ele chiar și sumare, reiese în suficientă măsură faptul că solicitarea de carte era, odată cu înflorirea culturii eleno-romane, foarte mare și, prin urmare, editurile și comerțul de carte aveau dificultăți în satisfacerea acesteia.

Chiar la Roma întâlnim un comerț de carte profesional abia în timpul lui Cicero. Primul, despre care este cunoscut că a întreprins o activitate de editare și multiplicare a cărții, a fost prietenul său Atticus. Lui i-a reușit să elimine din joc concurența ne semnificativă din Roma. Corespondența lui Cicero ne oferă o privire clară asupra acestei afaceri editoriale cu planuri mari. E neîndoiește faptul că Atticus, în perioada șederii sale prelungite în Atena, a căpătat o perspectivă asupra comerțului de carte înfloritor de acolo și că a adus cu el copiiști greci, ca Dionisis, Menofilos, Antaios, Farnaces. Cicero și-a distribuit, la început, scrierile sale prin editura proprie, de pildă a sa *Despre invențiune*; mai târziu însă îi scrie prietenului său: "Ai difuzat în mod admirabil cuvântarea mea *Pro Ligario*; pe viitor îți voi da în grijă tot ceea ce voi scrie, pentru publicitate și editare".

În repetate rânduri Cicero îl solicită să aducă pe ici – colo câte o schimbare, atunci când, în iuțea scrierii, a intervenit o eroare; în repetate rânduri îl roagă să citească atent scrierile sale și să lase să fie copiate cu grijă. Pentru editura sa grecească Atticus a apelat la ajutorul lui Tiranio, dat fiind că acesta, prin intermediul lui Sulla, a intrat în posesia bibliotecii lui Aristotel și astfel putea să întrebuițeze diferite versiuni prealexandrine. Totodată, există o presupunere unanim acceptată că unele din manuscrisele ce s-au păstrat până astăzi (de exemplu – ale lui Isocrate, Platon, Demostene) au la origine ediții ale lui Atticus.

La începutul domniei lui Octavian, frații Sosius se

bucurau, în calitatea lor de editori, de o mare stimă – însuși Horațiu îi amintește. Quintilian îl evocă în mod deosebit pe propriul său editor Tifon, pe care îl amintește și Marțial. Acesta îi numește și pe un oarecare Attrectus, pe un Secundus – cu o prăvălie în spatele Templului Păcii –, pe un Qu. Pollius Valerianus. Mai departe cunoaștem un editor pe nume Dorus, și pe acela eliberat din sclavie de către împăratul Claudius, pe nume Polybius, care ocupa la Curte postul unui “profesor titular”, un prieten al lui Seneca.

În timpul primului secol după Hristos, Roma a rămas centrul de editare a literaturii latine. Prin dezvoltarea literară a provinciei se dezvoltă și acolo întreprinderea editorială; astfel, Pliniu cel Tânăr a fost plăcut surprins când a aflat că există în Lion librării care îi difuzează scrierile. Din informațiile datând din secolele IV și V reiese că un editor principal din Roma trimitea câte un exemplar la editorii marilor orașe provinciale, care preluau multiplicarea și difuzarea.

Cum avea loc multiplicarea? Sute de scribi, care scriau concomitent după dictare, făceau ceea ce face astăzi mașina tipografică; în orice caz într-o perioadă de timp mai lungă. După Birt, cercetătorul clasic al datelor privitoare la cartea antică, un scrib putea scrie în două ore a doua carte a epigramelor lui Marțial, iar un exemplar complet în 17 ore. Deci, un editor, pentru care scriau concomitent după dictare 100 de scribi, avea posibilitatea ca în 14 zile să producă o ediție de 1.000 de exemplare. Friedländer avertizează asupra unei eventuale subaprecieri a multiplicării manuale și aduce, în unele cazuri, comparații cu timpurile mai noi. Astfel, opera lui Voltaire *Pucelle* a fost răspândită la Paris, în intervalul unei luni, în aproximativ 2.000 de copii. Tot astfel, a doua zi după aducerea la cunoștință a faimosului protest al Celor Șapte din Göttingen existau mii de copii ale acestuia, iar Kossuth a difuzat în întreaga Ungarie ziarul parlamentului, a cărui tipărire era interzisă. Fără îndoială, editurii antice îi reușea, prin intermediul organizării sale foarte bune, prin intermediul masei de sclavi instruiți și practicii de ani de zile, editarea în cel mai scurt timp a edițiilor de masă. Cicero spune că a poruncit să-i fie copiate de către scribii săi acele citate care erau de senzație din procesul Catilina, lăsând ca acestea să fie împărțite în Roma și în întreaga Italie și poruncind să fie trimise în toate provinciile, astfel încât să nu mai existe nici un loc al Imperiului Roman în care ele să nu fi ajuns. Cartea lui Sulpicius Severus despre viața Sfântului Martin l-a adus pe episcopul Paulinus din Trier la Roma, unde exista o cerere generală pentru această carte. Un prieten al scriitorului, care a călătorit în Africa și care voia să-și surprindă cunoștința cu noua sa carte, a găsit-o deja în mâinile cititorilor din Cartagina, din Alexandria, din întreg Egiptul, din Teba, ba chiar și din deșert.

Că un număr de scribi copia după dictare e sigur. Aceasta ne-o arată în primul rând tablourile egiptene și ne-o dovedesc observații diferite. Astfel citim, de exemplu, “că dacă versurile Sibylle-ei sunt imperfecte și nemetrice, atunci aceasta este din pricina scribilor rapizi, care nu pot scrie destul de iute după dictare”. Chiar și un vers

al iambului de curând devenit cunoscut al unui Calimachos este considerat de Birt ca o imitație a unei cancelarii antice, unde se spune: “Păstrați tăcerea și scrieți cuvintele!” Multiplicarea manuală are o mare lacună, imperfecțiunile textului.

Cu cât mai mare devenea nevoia de lectură, cu atât mai mari deveneau țelurile învățământului. Comerțul de carte se baza bineînțeles, în primul rând, pe activitatea de învățământ, pe culegeri, pe biografii, antologii apărute în număr mare – producerea cărții devenea mai rapidă, mai industrială și nu arareori se puneau accent atât pe o frumoasă prezentare grafică și exterioară, pe materiale de scris de bună calitate, pe înfrumusețări caligrafice, cât și pe texte corectate cu grijă. Un autor herculanian, dintr-o perioadă neprecizată, se plânge de slaba pregătire a scribilor care au stricat de mai multe ori textul lui Epicur. Strabon, pe vremea lui Augustus, regreta din inimă că editorii Romei și Alexandriei aveau în general scribi neinstruiți, care neglijau să compare atent originalul cu copia. Cicero scrisese, atunci când fratele său îl rugă de niște cărți: *de Latinis, quo me vertam, nescio, ita mendose scribuntur et leguntur*, adică: originalele sunt proaste, la fel și copiile. Galenos aduce aceleași acuze, la fel se plânge și părintele Bisericii, Origen, în legătură cu neglijența librărilor și cu faptul că aceștia acționau după bunul lor plac la adăugirile și omisiunile din Sfintele Scripturi.

Marțial se adresează cititorilor săi: “Dacă vei găsi în poeziile mele ceva neclar sau greșit din punct de vedere al limbii latine nu sunt eu de vină, ci scribul, care dorește ca versul să-ți parvină cât mai repede”. Ieronimus se plânge, într-o scrisoare către Lucinius, că a atras mereu atenția asupra faptului că scribii trebuie să-și compare încă o dată copiile cu textul original și să le corecteze, deoarece el însuși nu are timp pentru aceasta.

De fapt, editarea corectă a textului era treaba editorului. Dacă astăzi autorul mai face doar o ultimă corectură a colii de tipar, iar acest lucru trebuie făcut doar o singură dată, chiar dacă tirajul este 10.000 exemplare – la comerțul antic de carte trebuia corectată bucată cu bucată. Autorul făcea aceasta doar când era vorba de exemplare ce urmau a fi făcute cadou, care astfel căpătau o valoare deosebită. Astfel, spune Marțial: “O, cât îți sunt de îndatorat pentru atenția ta amabilă, fiindcă dorești să ai numai acele exemplare ale poeziilor mele pe care eu însumi le-am corectat”.

Însă nu trebuie să uităm că în Antichitate felul de citire a sularilor – ambele mâini erau imobilizate prin ținerea sulului – excludea o citire și scriere simultană. Chiar și cel care producea cărți obișnuia să dicteze. Isocrate dicta din memorie o cuvântare pe care a ținut-o; Sf. Pavel a dictat cele mai multe din epistolele sale. Astfel, în *Historia Augusta* citim: *non scribo, sed dicto*. A scrie cu propria mână era considerat, de așa numitul autor Herennium, ca fiind pentru un om cult o muncă nedemnă și ingrătă, potrivit concepției antice conform căreia omul cult trebuia să se ridice peste solicitările personale și peste acțiunile pur mecanice. Democrit a emis lozincă: “Servește-te de sclavi ca de membrele corpului tău, fiecare pentru un alt scop”. Iar Mommsen spune pe bună dreptate:

"Casa romană era o mașinărie, în care stăpânului îi reveneau chiar și puterile spirituale ale sclavilor și dezrobiților săi; un stăpân care știa să le guverneze pe acestea lucra în același timp cu nenumărate spirite". Și astfel se dicta stenografilor și secretarilor, la fel cum se dictează astăzi dactilografelor, și tot așa o făcea și Pliniu, autorul *Științelor naturii*, și trebuie să ne gândim că în acest mod au luat ființă și operele lui Liviu.

Dar chiar și la dictarea autorului puteau surveni greșeli și cu atât mai mult la o copiere viitoare a dictării. Greșelile din manuscrisele noastre sunt explicate ca fiind greșeli de ascultare. Așa, Donat a vrut să descompună în *Eneida* lui Vergiliu (2.798) *exilio* în *ex Ilio*; la Titinius V. 81, Bücheler a corectat versiunea: *tibi nego* în *tibin ego*. Chiar și la pronunții puteau interveni greșeli: citim la Liviu (21, 62, 7) *conscientias praetorum* în loc de *conscientia spretorum*; prin suprimarea vocalei finale de la citire a luat ființă, de exemplu, *credit audio* în manuscrisul P al lui Platus, unde alții citesc corect: *creditum audio*. Dezlegări greșite ale prescurtărilor au dus nu arareori la citiri greșite ale acestora. *PR* poate să însemne *praetor* sau *populus Romanus*; în *Digestii* se citea la I, 21: *prius*, ceea ce Mommsen a dezlegat corect în *populi Romani ius*. Cicero arată în câteva exemple, care îl înveseleau pe cititor (de or. II 240-200), cum prescurtările din cărțile de comerț dădeau prilej la unele interpretări comice. Rutilius scrisese: *A.F. P.R.*, deci *ante factum, post relatum*; adversarul său din proces citi însă: *actum fide Publi Rutili*, iar un glumeț interpretă în felul următor: *Aemilius fecit, Plectitur Rutilius*. Cât de ușor sunt posibile citiri greșite ca *fulmina* în loc de *flumina*, *fractus* în loc de *farctus*. Astfel se va citi la Seneca (Herc. Oet. 1319): *iam farcta, iam satiata* în loc de *iam fracta*. La fel de ușor induce în eroare scribul prin aceea că, păcălit la rândul-i de un sunet, notează greșit o terminație. De exemplu, un manuscris al lui Tacitus, I 49 notează *adversos eos* în loc de *adversus eos*. Dacă lipsea o corectură finală sau corectura era superficială, atunci textul era denaturat, uneori până la imposibilitatea de a fi înțeles. Editori conștiincioși, precum Atticus, ale cărui ediții Demostene sau Platon sunt prețuite de secole întregi, erau însă rari.

Care erau prețurile cărților? Prețurile de magazin erau relativ mari. Dacă sunt separate informațiile, care sunt destul de puține, atunci reiese că prezentarea grafică și exterioară (papirus și pergament), autorul vechi sau nou, cu sau fără ilustrație și altele asemenea, jucau un rol hotărâtor. Astfel, o carte a lui Chrysiptos costa 5 dinari – aproximativ 4,10 mărci, iar socotit la valoarea actuală a mărcii, aproximativ 14 mărci.

Papirusurile mai vechi erau căutate pentru textul lor mai îngrijit și pentru marea lor rezistență. Încă de pe vremea lui Quintilian existau cărți vechi ale lui Cato și Lucilius, cu o ortografie arhaică, deci, vechi de circa 200 ani. Epigramele lui Marțial (cartea I) costau la editura Atrectus 5 dinari, nu puțin, cum însuși remarca poetul; erau 700 de versuri. Editura Tryphon vindea cartea *Xenile* a aceluiași Marțial pentru 4 sestertii (circa 88 pfennigi), 274 versuri.

Ajungem în cele din urmă la întrebarea: cu ce chel-

tuială se confrunta un editor antic? Mai întâi intră în calcul materialul pe care scria. Pentru comerțul de carte erau luate în considerare doar carta și pergamentul. Carta reprezintă acel material de carte prelucrat din papirus, însă nescris. Locul clasic, unde găsim detalii cu privire la fabricarea cartei, se află în lucrarea *Științele naturii* a lui Pliniu (13, 68-89). Planta era originară din Egiptul inferior și servea nu numai la producerea hârtiei de scris, ci și la producerea de bărci, covoare, încălțăminte, fitile și altele asemenea, și de aceea era cultivată cu grijă. Papirus se numea de fapt tulpina plantei, iar biblos măduva ei, acestea fiind două cuvinte egiptene. Desigur, existau două feluri de carta: de la o hârtie de bună calitate se cerea să fie subțire și în același timp impermeabilă, să fie netedă și albă; în afară de aceasta, prețul foi creștea odată cu lățimea ei. Cel mai bun sort egiptean era așa numita "Hieratica", a cărui foaie avea o lățime de circa 20 cm. De o valoare apropiată era "Amphiteatrica", denumit așa după amfiteatrul aflat în apropierea fabricii, cu o lățime a foi de circa 17 cm; al treilea sort "Saltica" – fabricat în Sais – cu lățimea maximă a foi de aproximativ 15 cm. Sorturile de calitate inferioară serveau ca ambalaje, hârtie de împachetat și altele asemenea. Industria romană a căutat, cu succes, să o egaleze pe cea egipteană. Din "Hieratica" romanii au făcut două noi sorturi cu o lățime de 24 cm, numite "Augusta" și "Liviana", după soția lui Augustus. "Amphiteatrica" a fost îmbunătățită de fabricantul roman Faunius la o lățime de 18 cm și a fost denumită după el, "Fauniana". Pliniu relatează care era procedeul de lucru: benzile de papirus erau lucrate separat, iar benzile singulare erau așezate cu precizie una peste alta. Împăratul Claudiu, al cărui interes pentru literatură era recunoscut, a inventat un nou sort numit "Claudiana"; "Augusta" era atât de subțire încât pătrundea lumina prin ea; Claudiu a remediat lucrurile prin aceea că, sub stratul de papirus mai fin, a pus o bandă de papirus de o calitate inferioară, asemănătoare "Faunianei", pe lângă aceasta, a mărit lățimea la aproape 30 cm, acesta fiind și cel mai important adaos.

Și cu privire la prețurile cartei suntem informați într-o oarecare măsură; în anul 407 î.Hr. o rolă nescrisă de carta costa 1 drahmă și 2 obole, ceea ce înseamnă aproximativ 4 mărci; pentru același preț se puteau cumpăra 5 pâini și o cămașă ieftină. Cu timpul prețurile au scăzut foarte mult; în perioada Imperiului Roman un sul ajungea la cel mult un sestert (aproximativ 20 pfennigi).

Carta era un material nerezistent; suluri vechi de 200 ani treceau drept rarități; începând cu secolul VI folosirea ei a încetat în țările civilizate, deoarece s-a impus concurența pergamentului, a hârtiei de bumbac și a celei de in. Cel mai mult s-a menținut papirusul în cancelaria papală. Ultima cronică pe papirus a fost emisă de către papa Victor al II-lea în 1057. Expresiile vechi dănuie însă și astăzi: *Biblia* duce înapoi la biblos (*Cartea Cărților*); carta este cuvântul rădăcină pentru carte (*magna charta*); hârtie a devenit cuvântul pentru material de scris din in și celuloză. Ne-au rămas suluri din papirus pe jumătate carbonizate din Herculaneum. Dintre lucrările egiptene găsite, cele mai importante sunt sulurile de papirus ale lui

Aristotel despre *Statul atenienilor*.

Era firesc să se revină la obiceiul folosirii pieilor de animale și să se îmbunătățească producerea lor. Pielea netăbăcită de oi, capre, viței, măgari și antilope era curățată cu grijă, era îndepărtat părul, iar partea din interior era tăbăcită cu calc; apoi pielea se netezea cu piatră ponce. Expresia uzuală pentru pergament era la romani aproape exclusiv *membrana*, iar la greci *diftera*; denumirea de *pergamena* o găsim abia sub domnia lui Dioclețian. Un loc principal de producere a membranei a rămas mult timp Pergamonul, de aici și numele de pergament; însă producerea de piei fine destinate scrisului a fost importată din Persia; știm că pictorul Parhasius picta pe membrane. De asemenea, este pusă în evidență finețea sulurilor ce serveau evreilor pentru slujbele religioase. Înainte de perioada Imperiului Roman pergamena era folosită foarte rar la cărți; pe când în vremea lui Marțial este deja încetățenită, chiar dacă până în secolul IV a fost folosită în paralel cu carta. În secolul IV, în Răsărit, literatura care părea să fie de valoare a început să fie transcrisă pe pergament. Manuscrisele de pergament consemnate sunt date până în secolul I î.Hr.; dintre cele latine, unele foi ale lui Vergiliu par a fi cele mai vechi.

Inițial, pergamentul a fost folosit și sub formă de sul; abia în secolul I î.Hr. a apărut la Roma obiceiul ca, în loc să se lege unele de altele mai multe tăblițe de lemn, să se lege mai multe foi de pergament; pentru ambele este valabil numele de *Codex*. Această formă, care aducea cu forma de astăzi a cărților, era folosită în primul rând pentru însemnări pe care omul dorea să le aibă mereu la îndemână: cheltuielile de menaj, registre de comerț, cutume, dispoziții de tot felul. Codexurile erau folosite și ca materiale didactice gramaticale și lexicografice. Această formă mai cuprindea literatura de călătorie, hărțile de drum și altele asemenea. La sfârșit veneau celelalte genuri de literatură. Primele Codexuri de pergament, pe care le deținem aproape în totalitate, ajung până în secolul IV î.Hr. La început, formatul lor era foarte mic, ele putând fi ținute în palmă. Astfel, filele din Codexul lui Demostene au (după Kenyon) o lungime de 19 cm, scrise pe două coloane de câte 36 de rânduri. Mai târziu, formatul lor s-a mărit, ajungându-se la tomuri mai groase. În ceea ce privește prețurile, nu avem, din păcate, nici o informație. În orice caz și aici cântăreau în balanță calitatea și finețea materialului. Cel mai puțin apreciate erau pieile groase de vită și porc, iar cele mai valoroase erau pieile subțiri de miei nenăscuți, de oi, capre și viței. În cuvântul "foaie velină" s-a păstrat amintirea pergamentului fin din piei de viței (*veel* – cuvânt din franceza veche provenit din latinescul *vitellus*).

În al doilea rând, în cheltuielile editurii trebuie inclusă și plata autorilor de carte. Această plată era calculată în raport cu numărul de rânduri, asemănător onorariului de ziar de astăzi. Un rând normal echivala cu 36 de litere sau 15 – 16 silabe (lungime hexametrică). După silabe se scria și se dicta. Cunoscutul edict al lui Dioclețian, cu privire la prețurile cele mai ridicate ce pot fi plătite autorilor, stabilea o plată maximală pentru o sută de versuri (rânduri) ale unei lucrări de cea mai bună cali-

tate la 25 dinari (circa 45 pfennigi), iar la o lucrare de calitate mai slabă se plăteau 20 de dinari (circa 36 pfennigi). După cercetările lui Birt, în Antichitate un sul (carte) ce cuprindea o lucrare poetică avea în jur de 700 – 1.100 de versuri, în medie 1.000. Lucrările de proză aveau de regulă multe rânduri. Prin urmare, onorariul pentru prima carte de epigrame a lui Marțial, cu aproximativ 700 de versuri, a fost de 3,15 mărci. Era un obicei grecesc să se noteze la sfârșitul fiecărei cărți (sul) numărul de rânduri. Așa, de exemplu, putem vedea lucrul acesta în manuscrisele lui Demostene. Uneori era notat la marginea fiecărei pagini numărul de rânduri, ca în manualele noastre școlare. Ascanius citează chiar pasaje din Cicero, unde se precizează exact numărul de rânduri. În orice caz, această notare a rândurilor sau a versurilor avea un dublu scop: cumpărătorul putea să se convingă repede de numărul complet de rânduri al unei cărți și, în același timp, onorariul era calculat rapid. În tipărițiile moderne se întâlnește pentru prima oară o numărare a rândurilor în ediția lui Mic. Perottus *Cornucopia* prin Aldus Manutius (1499).

În continuare, de foarte mare importanță la o carte era prezentarea ei grafică și exterioară. Deoarece începutul sulului din carte era cel mai supus deteriorării, prin deschiderea și uzitarea lui deasă, se obișnuia ca prin lipirea unor fâșii transversale, groase, acest sul să fie făcut mai rezistent; pe aceste fâșii se înscriau tot felul de lucruri precum prețul, calitatea, marca fabricii și nu arareori și o scurtă notă asupra cuprinsului. Această fâșie se numea *protocolon* (de la cola "înclieiere"). În cuvântul "protocol" de astăzi mai există încă o reminiscență a vechii denumiri.

Capătul sulului era încheiat într-o vergea cilindrică (*umbilicus*). Ambele capete ale vergelei erau prevăzute cu măciulii din corn, pentru a împiedica deplasarea în timpul deschiderii sulului. La exemplare deosebite se adăugau niște învelișuri pentru o bună conservare. Aceste învelișuri erau dintr-un papirus tare ori din piele, de culoarea purpuri sau galbene. De asemenea, sunt menționate învelișurile din muselină. Cât de departe se mergea cu lucrul se poate vedea dintr-o descriere a lui Lukian, unde se vorbește despre vergele de aur și de pergamente din purpură. Literele erau adesea caligrafiate cu înscrisuri din aur sau argint. Astfel, fiul de împărat Maximinius cel Tânăr era în jurul anului 235 în posesia unui Codex al lui Homer, cu pergament din purpură și scris cu aur, asemănător modului în care cunoaștem noi cărțile cu litere în aramă. Acest lux s-a extins la *Biblia* splendide ale oamenilor bogați. Cum atestă Hieronymus pentru Apus și Hrisostomul pentru Orient, și astăzi mai admirăm manuscrisul "de aur" al *Bibliei* din secolul IX din München și Codexul de argint al *Bibliei Ulfila* din Upsala.

De timpuriu s-a început ca, prin folosirea cernelurilor de diferite feluri, prin desenarea unor ornamente colorate sau a literelor inițiale să se înfrumusețeze cartea. Astfel, chiar sulurile egiptene vechi din papirus sunt bogat ilustrate, textele hieroglifice fiind explicate prin reprezentări bicolore. Numele de pe vechile statui romane erau pictate cu culoare roșie, de exemplu statuia Scipionilor. Cu aceeași culoare se semna împărații bizan-

tini; încă din secolul II î.Hr. titlurile (rubrica) paragrafelor de lege erau însemnate cu culoare roșie. Denumirea de "rubrică" și zilele de sărbători tipărite cu roșu din calendarele noastre ne mai amintesc de aceasta.

După Pliniu, și la greci devenise un obicei ca descrierilor de plante să li se adauge desene și să fie pic-tate. S-au păstrat diferite manuscrise cu desene care, fără îndoială, se bazează pe tradiția antică. Așa avem mi-nunatul manuscris cu desene al lui Dioscuride, reprezen-tând scene chirurgicale, cu comentariul lui Apollonios din Chition la lucrarea hipocratică *Despre membre*, fragmente ale unei scrieri ilustrate color a lui Ilias (Milano), ilustra-țiile lui Prudentius ș.a. Cea mai mare operă de ilustrare a romanilor a efectuat-o, după exemplul lui Atticus (39 î.Hr.), M. Terentius Varro cu lucrarea sa de portrete *Imagines*. Ea conținea 700 de portrete ale unor regi, con-ducători de oști, oameni de stat, prozatori, artiști ai Greciei și Romei, la fiecare portret fiind adăugat un elogiu poetic.

Și aceste lucrări ilustrate erau reproduse în masă și puse în circulație. Astfel, Pliniu putea să numească cu mândrie opera lui Varro ca una care "ar trebui să trezească invidia zeilor; pentru el lucrarea nu conferea desenelor doar nemurire, ci le și trimitea în toate țările, astfel încât ele, la fel ca și zeii, să poată fi prezente peste tot".

Preferința romanilor pentru portrete se oglindea și în editarea unor cărți ale unor autori renumiți sau iubiți. Seneca vorbește despre operele unor mari spirite care sunt editate împreună cu portretele lor. Prima culegere de epi-grame a lui Marțial cuprinde și un desen cu chipul său. Poetul evocă și o mică ediție pe pergament a lui Vergiliu, cu portretul său. Horațiu îl ironizează pe un anume Fannius care oferă oricui scrierile sale cu propriul portret. Creștinul nestorian Honein ibn Ishâk († 873) spune că în vechile suluri, din care el i-a tradus pe filozofii greci în siriană și arabă, se aflau, la începutul fiecărei lucrări, portretele acestora. Marțial spune cu ironie că toate cărțile de filozofie se recunosc prin aceea, că la începutul lor, se află portrete care reprezintă capete cu păr vâlvoi și barbă. Editorii aveau pentru aceasta proprii artiști. Probabil la aceasta se referă o notiță a medicului Galen, din care reiese că pictorii care pictează pe pergamente albe se îmbolnăvesc de ochi.

În cele din urmă, mai sunt de menționat legăturile de carte ale Codicelor. Modul cel mai rudimentar era acela de a pune mai multe foi într-un înveliș ori într-un suport de piele cu patru laturi, cum se mai poate întâlni pe la vechile noastre albume de amintiri, care erau compuse dintr-un înveliș mai mult sau mai puțin frumos, cu foi libere. Apoi, se prindeau mai multe foi de pergament la un cotor de carte și se proteja pagina de gardă și ultima pa-gină printr-o copertă din lemn sau printr-o legătură în piele. Cassiodor relatează despre o carte de ilustrații, care îi aparține, în care erau desenate cele mai diferite modele de legătură de carte. Însă, în special din desenele ce reprezintă chipurile sfinților, aparținând secolelor V și VI, putem vedea detalii ale legăturilor de carte cu cârlige, bel-ciuge sau alte încuieri, cu semne de carte (așa numitul *registrum*, de aici actualul "registru"), cu coperte orna-mentate cu geme. E sigur că aici luxul, ca și un simț pen-

tru frumos și pentru ornamentul artistic au avut un câmp propice. Amatori de exemplare de lux, cărora poate le era mai importantă prezentarea exterioară decât conținutul, au existat mereu și asemenea ediții de lux au fost probabil vânate la fel cum sunt astăzi vânate legăturile de carte Grolier. Pe de altă parte, asupra editorilor plana amenințarea pierderilor materiale cauzate de confiscarea și distrugerea lucrării respective, în cazul în care scrierile răspândite de ei erau periculoase și defăimatoare pentru puterea statală, făcând abstracție totală de pedepsele per-sonale, uneori importante. Diogene de Laerte povestește despre Protagoras: "O altă carte începea cu următoarele cuvinte: «Despre zei nu știu nimic, nici că există, nici că nu există; pentru că multe ne împiedică în această cunoaștere, atât obscuritatea acestei probleme, cât și scur-timea vieții umane». Din cauza acestor cuvinte el a fost alungat din Atena, iar cărțile sale au fost arse în piață, după ce au fost cerute prin strigare publică de la toți pro-prietarii". Împăratul Augustus a căutat să oprească mai ales cărțile de preziceri: după Suetonius, au fost distruse în jur de 2.000 astfel de cărți. Domițian a poruncit să fie exe-cutat un istoriograf care scrisese împotriva lui, iar toți comercianții de carte care l-au vândut au fost răstlniți. Către anul 300 Dioclețian a poruncit ca în Egipt să fie arse toate cărțile de alchimie, pentru a le interzice alchimiștilor să-și întrebuițeze secretele, în speță falsificarea monede-lor. Când creștinismul a fost recunoscut oficial, s-a luptat în special împotriva scrierilor eretice și a cărților de magie; astfel, împăratul Constantin a dispus arderea tuturor lucrărilor lui Arie, cu dispoziția expresă că nu este permis ca ele să fie citite, copiate sau avute în păstrare. În *Corpus iuris* citim: "Cărți de magie nu are nimeni voie să aibă la el; la cine se găsesc asemenea cărți, ele vor fi arse, averea lui va fi confiscată, oamenii de situație mai bună vor fi arși, iar cei de situație inferioară vor fi decapitați".

În sfârșit, se ridică întrebarea: "Editorul a inclus în cheltuielile sale și un onorariu al autorului?"

Înainte de toate trebuie spus că un drept de editare era necunoscut Antichității. Din punct de vedere legal, în cazul reproducerii neautorizate domnea aceeași stare de lucruri ca și pe vremea lui Lessing. Bineînțeles că de la Luther, care îi condamnă pe cei care efectuează reprodu-ceri nepermise, pe tâlharii la drumul mare și pe bandiți, reproducerea neautorizată era dezaprobată de către toți oamenii raționali, însă lipseau reglementări riguroase ale dreptului comun. Știm cum Lessing, la sfârșitul dra-maturgiei sale hamburgiene, atacă violent pe obraznicii reproducători neautorizați "Dodsley și compania", care sub acest pseudonim anunțau piesele 100 – 104, deși Lessing încheiase cu piesa 100. Împăratul Iosif al II-lea permitea reproducerea în țările sale chiar și a acelor opere cărora el însuși, în calitate de șef al statului, le acordase privilegiile cele mai mari. Abia deciziile din 1837 și 1845 ale Uniunii Germane, dar îndeosebi legea imperială din 11 iunie 1870 au reglementat cu eficacitate această problemă a reproducerii.

Nici dreptul de autor nu era reglementat pe plan juridic în Antichitate. Nu areori se întâmpla ca elevi sau admiratori să efectueze o copie a unei lucrări, să

stenografice la prelegeri și să editeze respectiva scriere fără știrea autorului. Astfel, Quintilian se plânge în prefața ediției complete că, fără știrea lui, au fost răspândite deja două dintre cărțile sale. Probabil că un editor dornic de câștig era implicat în acest lucru, când *boni iuvenes, sed nimium amantes mei*, cum observă Quintilian, părți ale retoricii sale care a stârnit vâlvă au fost stenografiate. Și Ovidiu relatează că înainte de a fi trimis în exil la Tomis a încredințat focului *Metamorfozele*, întrucât nu erau încă șlefuite. Dar, printr-un abuz de încredere au ajuns copii și în alte mâini și astfel în comerț. La fel se plânge și Galen, că fără știința lui au fost publicate scrieri de-ale sale. Un anume Hermodoros, discipol al lui Platon, a călătorit în Sicilia cu opere reeditate ale maestrului și a practicat acolo un comerț bănos cu copii ale acestor lucrări. Și despre cosmografia lui Iulius Honorius (sec. IV d.Hr.) știm că unul dintre elevii săi a publicat-o fără știrea și voia autorului. Ba, există cazuri când scrieri unice le-au fost furate autorilor și apoi publicate. Așa povestește Diodor, autorul *Bibliotecii*, că părți ale lucrării sale i-au fost furate în fața redacției și apoi publicate. Lucrarea *Statul atenienilor* a apărut sub numele lui Xenofon; însă ea este scrisă, așa după cum reiese din cuprins, în jurul anului 425 î.Hr., când Xenofon era încă un copil sub 10 ani. *Cheirokmeta* lui Democrit provine de la escrocul Bolos din Mende, scrisorile lui Seneca adresate lui Paulus sunt false etc. Și astăzi apar falsificări de cărți cu care editorii și autorii fac, la început, o bună afacere; să ne amintim numai de fabulele lui Minoïda Mina, la "fragmenta Pompeii Trogi" ale profesorului Bielowski din Lvov (1853).

Editura de carte difuza ori texte vechi ale unor autori decedați ori scrieri ale timpului său. La textele vechi era necesar ca, în cazul în care ele au mai fost publicate, să se obțină ediții ireproșabile sau să se achiziționeze manuscrisul original. Așa a cumpărat un librar pe nume Dorus manuscrisele lui Cicero, probabil din moștenirea lăsată de Atticus. Pliniu relatează despre autografe ale fraților Gracchus pe care le-a văzut după aproape 200 ani la Pomponius Secundus, renumitul poet și cetățean. La fel relatează și despre autografe ale lui Cicero, Octavian și Vergiliu. La texte neîngrijite, editori conștiincioși solicitau ajutorul unor învățați. Copii care aveau girul unor renumiți învățați erau, bineînțeles, deosebit de apreciate în comerțul de carte. Astfel, ni se relatează că exista, pentru anumite recenzii asupra scrierilor platonice, o cerere atât de mare încât, imediat după editarea lor, erau împrumutate contra cost de la fericii posesori. Dintre editorii romani faimos era Valerius Probus, căruia îi datorăm ediții model ale lui Lucrețiu, Vergiliu și Horațiu.

Dacă tirajul unei lucrări era epuizat și exista o cerere pentru aceasta, atunci apărea o ediție nouă, pentru că scrieri epuizate sau rare erau cumpărate de anumiți anticari și prețul era artificial ridicat la cote foarte mari. Gellius ne furnizează câteva exemple: Platon a cumpărat trei cărți ale lui Philolaus cu 10.000 de dinari (8.200 mărci, la valoarea de dinainte de primul război mondial); Aristotel a plătit pentru câteva cărți ale nepotului lui Platon, Speusippos, 72.000 de sesterti (12.200 mărci, la valoarea de dinainte de primul război mondial); pentru un

exemplar al celei de-a treia cărți a *Eneidei* lui Vergiliu, care era considerat a fi un manuscris al poetului, se cereau 20 monede de aur, aproximativ 500 de drahme; după Lukian, pentru o carte – substituită – a lui Tisia se plăteau 750 de drahme.

La editorii conștiincioși copiile trebuiau confruntate cu originalele unor texte bune sau cu manuscrisul autorului. Așa citim la sfârșitul celei de-a doua cărți a lui Cicero *De lege agraria: emendavi ad Tironem et Laecanium et dom (?Domitium) et alios veteres*; acești corectori se numeau *anagnostae* (cititori). Atticus îi avea în serviciul său pe cei mai buni, relatează biograful său Cornelius Nepos. Manuscrisele astfel corectate erau prevăzute la sfârșit cu următoarea notă: *diortōhtai* (bine corectate) sau *legi, emendavi*, mai târziu *recensui*; la cărți destinate a fi făcute cadou cel care făcea corectura era însuși autorul. Corectorul trebuia să aibă în vedere corecta despărțire în silabe, corecta punere a accentului și a consoanelor aspirate și altele asemenea. În mod excepțional, vedem în manuscrise unice despărțirea cuvintelor indicată prin semne de punctuație. Acest lucru îl putem observa într-un Codex al lui Vergiliu. De regulă însă, semnele de punctuație se puneau la cifre, înainte și după prescurtări.

Cum era însă cu editarea operelor unor autori aflați în viață? Îi plătea editorul un onorariu autorului? Fără îndoială că nici astăzi Horațiu nu ar putea să trăiască din operele sale însumând circa 250 de pagini de tipar, deoarece *Cânturile* sale nu au avut la public succesul dorit și sperat. Ovidiu, Persius, Liviu, Tacit erau independenți de editură din punct de vedere financiar. Inițiativa în privința publicării scrierilor autorilor aflați în viață pornea în genere chiar de la autori. Dacă acesta era un om avut, suporta în totalitate sau în parte cheltuielile editurii. Sau producea el însuși cartea: asta ar însemna astăzi editură proprie. Astfel a procedat Cicero, care inițial a avut mulți scribi și bineînțeles că ținea în mână și difuzarea scrierilor. Cum trebuie să ne închipuim că a fost aceasta reiese din scrisorile lui Apollinaris Sidonius, episcop de Clermont din 472, ginerele împăratului, un om bogat, care a încredințat scrierile sale unui *mercennarius bibliopola*; asta înseamnă că autorul prelua costurile producerii cărților sale, iar difuzarea acestora revenea, contra unei remunerații mari, angajatului. Câștigul intra bineînțeles în buzunarul persoanei care a dat însărcinarea. Cicero a dat scrierile sale lui Atticus, însă a contribuit și el la cheltuielile ce au fost necesare unei frumoase prezentări grafice și exterioare a scrierilor. Dar cum evoluau lucrurile la autori lipsiți de resurse materiale? Că librării puteau face afaceri bune pe seama acestora a fost în repetate rânduri dovedit. În acest sens, Lucan spune: "Dacă dintre aceștia afirmă vreunul că nu este poet, librarul care îi difuzează cărțile nu este de acord cu aceasta; știe el mai bine". Horațiu îi amintește pe Sosieri, ale căror cărți au adus mari câștiguri. Cum le mergea însă autorilor săraci ne dezvăluie Marțial: "Nu doar la Roma se bucură copiii de muza mea, ci chiar și în recea Țară a goșilor ține centurionul cărticica mea în mâna-i înghețată de ger, în Britannia se recită versurile mele. Însă la ce folos asta? Punga mea cu bani nu simte nimic din această pricină. Dacă nu ai protectori darnici,

atunci nimic nu te ajută”.

Da, numai protectorii te puteau ajuta, iar aceștia erau câștigați prin așa numita dedicație. Autorul făcea cadou sau dedica fie câte o poezie, fie părți ale lucrărilor în proză sau cărți întregi înainte de editare, înainte de orice altă publicare, prietenilor bogați sau protectorilor. Acesta nu este doar un simplu act de politețe, așa cum este la noi când trimiți exemplare proaspete ale unei lucrări nou apărute prietenilor ori persoanelor respectabile. Nu arareori cel căruia autorul i-a arătat respectul său prin trimiteră unei dedicații este îndemnat să se decidă dacă lucrarea trebuie publicată sau nu, dacă dorește să facă unele schimbări, adăugiri și altele. Se întâmplă și ca scrierea respectivă să nu mai fie deloc publicată, cum relatează, de exemplu, Pliniu despre o scriere a regelui Juba. Sau o scriere nici nu a fost dată spre vânzare librărilor, ci a fost difuzată sub forma unui manuscris unui anumit cerc de persoane interesate, cum spune Pliniu despre M. Regulus, care a poruncit ca discursul pentru lauda fiului său mort de timpuriu să fie copiat în 1.000 exemplare și să fie trimis în întreaga Italie și în provincii. Existau și cazuri când, abia după o perioadă mai lungă după dedicație, scrierea era încredințată librărilor. În acest sens, avem știință despre *Retorica* lui Quintilian că a apărut pe piață la 7 ani după dedicarea ei lui Marcellus.

Dacă dedicația era adresată unei persoane care putea determina publicarea lucrării, atunci acea persoană era cea care dădea prilej pentru dedicație. Aceasta se vede clar la lucrarea *Silvae* a lui Statius. Acolo, în prefața celei de-a doua cărți, autorul îi spune protectorului său Atedius Melior: *si tibi non displicuerint, a te publicum accipiant, si minus, ad me revertantur*, aceasta însemnând că dacă poeziile îi plac adresantului, atunci prin acesta ele să ajungă să fie publicate. În aceeași idee, Luxorius și-a trimis opera poetică bogatului Faustus, acesta urmând să preia multiplicarea și difuzarea (Antol. lat. 287,11), poetul însuși așteptând prin aceasta un cadou în bani, o rentă pe viață, o moșioară și altele asemenea.

Acest obicei a apărut în Alexandria și, ca mai toate obiceiurile elene, s-a împământenit apoi și la Roma. Horațiu a ajuns prin Maecena la poziția sa lipsită de griji;

Vergiliu a primit câte 10.000 de sesterți, făcând abstracție de returnarea averii sale confiscate, de la sora lui Augustus, Octavia, pentru fiecare din cele 26 de versuri în care el îl elogia pe fiul ei multpromițător, Marcellus, care a murit de timpuriu. Acesta este *praemium libellorum* de care vorbește Marțial. Poetul sau scriitorul conferă astfel nemurire protectorului său, după cum spune Horațiu.

Bineînțeles că acest obicei a degenerat cu timpul într-o milogeaală dezgustătoare și într-o lingușeală, cum putem observa cu oroare la Marțial, Statius și alții. Din păcate, acest prost obicei a cunoscut o renaștere în perioada umanistă, când Manuel Philes (în jurul anului 1330) exclamă: “Aș vrea să fiu un câine, [...], și să caut să descopăr fărâmiturile care cad de pe masă”, nemaivorbind de poezii de curte de mai târziu și de autorii cântecelor de nuntă și ai poemelor funebre.

Încă un cuvânt despre librăriile antice. Expedierea de mostre, prospecte și altele asemenea nu era cunoscută pe atunci. Prăvăliile erau amplasate, desigur, în piețele și pe străzile cele mai frecventate ale orașului. Astfel, Cicero vorbește despre *tabernae librariae* de pe Forum. În perioada imperială e preferat mai ales Vicus Sandaliarius. O descriere frumoasă îi datorăm lui Marțial, când îi dă de înțeles prietenului său Luperus care dorea să împrumute de la el poeziile sale, că nu îi poate îndeplini dorința: “Nu e nevoie să-ți obosești băiatul în casă; până la mine e un drum lung, iar eu locuiesc deasupra a trei scări abrupte. Vii doar foarte des pe Argiletum: ei, în fața Forumului lui Cezar e o prăvălie ai cărei stâlpi sunt scriși până sus, unde-i poți găsi pe toți poezii, unde nu trebuie să-l cauți prea mult pe Atrectus; din primul sau al doilea raft ți-l dă pe Marțial”. Aici, în librării, avea loc o activitate literară intensă: se lua notă de noile apariții, se dădeau verdicte, se dezbăteau litigiile. Librarul citea uneori și câte o mostră a unei lucrări poetice sau de proză: în acest mod, un librar din Atena l-a câștigat pentru filozofie, în jurul anului 812, pe un mare negustor sirian, pe nume Zenon; el a devenit fondatorul școlii din Stoa.

Traducere de Octavian ROGOJANU

Rafael – Școala din Atena

Aniversare

Octavian Goga

Desen de Marcel Iancu

G. Călinescu

În poezia lui Goga dăm de structura poeziei lui Eminescu, dar astfel acoperită încât abia se bagă de seamă. Goga a intuit mai bine decât oricare genul poetului *Doinei* și a știut să-l continue cu materie nouă. Și Eminescu și Goga cântă un inefabil de origine metafizică, o jale nemotivată, de popor străvechiu, îmbătrânit în experiența crudă a vieții, ajuns la bocetul ritual, transmis fără explicarea sensului. De aceea poezia lui Goga este greu de comentat, fiind cu mult deasupra goalelor cuvinte, de un farmec tot atât de straniu și sguduitor. După Eminescu și Macedonski, Goga e întâiul poet mare din epoca modernă, sortit prin simplitatea aparentă a liricei lui să pătrundă tot mai adânc în sufletul mulțimii, poet național totdeodată și pur ca și Eminescu.

(Istoria literaturii române de la origini până în prezent,
Fundatia Regală pentru literatură și artă, 1941)

Rășinari, 1 III 1903

Tavi dragă! Mumă-ta și-a înșirat destul, despre cari cu siguranță crede că se vor întâmpla. Viitorul va arăta. Destul că am gândit și eu, ce bine ar fi fost să fii tu acum cleric. Acum venea Lungu 1-iu la rînd și preste un an, mult 2, puteai veni tu. Geaba, că copiii nu prea ascultă sfaturile părinților și a bătrînilor și apoi la urmă se căiesc, însă în zadar după ploaie, copeneag! Dă-mi, doamne, mintea românului cea din urmă. Acum vezi tu de fă examenul tău și sum sătul și eu de așteptare, ai zis că în ianuar, apoi faur, iaca trece și martie și e gata anul. Eu cred și știu că și tu vei fi lipsit de multe ori, însă nici eu nu sum îmbuibat. Numai eu știu cum le mai încurc și pun de pre un umăr pe altul. Toate ar trece numai să te văd trecut preste examen pre tine, că ăsta de acasă mă supără destul (Geni adecă). Am puțină speranță de a putea face ceva cu el prin școli, și asta-mi cauzează mare supărare. Marienescu dr. m-a întrebat: "ce face ficiorul?" I-am răspuns, că ești în Pesta. El a zis: "știu că e redactor la Luceafărul, da să vadă de studiu, să facă examenele 1-iu, apoi celelalte". Stan Vidrighin inginerul și-a dat 10 coroane? Fă examenul și vină acasă că mi-e dor de tine.

Te sărută tata, Iosif

(Octavian Goga în corespondență,
Editura Minerva, 1975)

Casa noastră

Trei pruni frățini, ce stau să moară,
Își tremur' creasta lor bolnavă,
Un vînt li-a spînzurat de vîrfuri
Un pumn de fire de otavă.
Cucuta crește prin ogradă,
Și polomida-i leagă snopii...
– Ce s-a ales din casa asta,
Vecine Neculai al popii!...

De pe pereții-ngălbeniți
Se dezlipește-n pături varul,
Și pragului îmbătrînit
Începe-a-i putrezi stejarul;
Iar dacă razele de soare
Printre șindrile facu-și cale,
Văd sporul pînzei de păianjen
Și-nfiorate mor de jale.

Cum dorm acum de mult pierdute
Sub vreascurile stinse-a vetrii
Poveștile-nșirate seara
De-atîtea cuscre și cumetri;
Cum tremură cenușa aspră,
Ce-nfiorați îmi par cărbunii;
De vraja care-o mai păstrară
Din cîte povesteau străbunii...

Înfipt în meșter-grindă, iată-l,
Răvașul turmelor de oi;
Șireagul lui de crestături
Se uit-atît de trist la noi.
Îmi duce mintea-n alte vremi
Cu slova-i binecuvîntată –
În pragul zilelor demult
Parcă te văd pe tine, tată.

Și parc-aud pocnet de bici
Și glas stăruitor de slugă –
Răsare mama-n colțul șurii,
Așează-ncet merindea-n glugă...
Înduiosată, mă sărută
Pe părul meu bălai, pe gură:
"Zi Tatăl nostru seara, dragă,
Și să te porți la-nvățătură!"...

Și uite-mi trec pe dinainte
În rînduri-rînduri toate cele:
Orașul înnegrit de fumuri
Și toate plîsetele mele.
– Cum m-am făcut apoi cuminte
Cu vremea ce înainta,
Și m-am trezit pe nesimțite
Că-mi zice satul: "Dumneata..."

Și căror strigături la joc
Țineam cu glasul meu ison,
De cîte ori am spus povestea
Lui Alexandru Machidon.
Și ca un cîntec, cum s-a stins
Frumoasa mea copilărie –
Și dragostea de două veri
Cu fata popii Irimie...

Cu valul vremilor ce curg
Atîtea cîntece s-au dus,
Și valul vremilor ce curg
Atîtea cîntece-a răpus...
Eu vă sărut, păreți străbuni,
Pe varul alb, scobit de ploaie...
De ce-ți ștergi ochii cu cămașa –
Ori plîngi, vecine Niculaie?...

Titu Maiorescu

Poesiile d-lui Octavian Goga au avut darul să deștepte o deosebită luare-aminte a publicului român... Efectul produs asupra marelui număr de cetitori credem că provine mai întâi din forma frumoasă în care autorul a știut să exprime cuprinsul "patriotic" al multora din versurile sale. În adevăr, emoțiunile ce le simte și ce ni le transmite tânărul poet sunt izvorâte din viața națională a acelei părți a României în care s-a născut și în mijlocul căreia a trăit, din viața românilor transilvăneni în faza ei de astăzi, caracterizată prin lupta împotriva tendințelor de asuprire etnică predominantă în statul lor... patriotismul este în inimile sincere, în afară de orice tendință politică, un simțământ adevărat și adânc, și întrucât este astfel, poate fi, în certe împrejurări, născător de poezie...

Dovada stă în aducerea și descrierea unor figuri obișnuite din viața poporului, cari însă câștigă deodată – pe lângă valoarea și menirea lor normală – o însemnătate am putea zice o iluminare și strălucire extraordinară, ce nu se poate explica decât din aprinderea luptei întru apărarea patrimoniului național.

(Poesiile d-lui Octavian Goga, 1906)

Caricatură de Victor Ion Popa

Jurnal politic

25 martie 1931

[...] Carol aprinde o nouă țigare nervos și continuă volubil: – "Nu e adevărat ce mi se atribuie, că vreau să distrug partidele. Vreau numai să schimb atmosfera lor. Ce vrei? Au văzut totul prin prisma interesului meschin, da, da, prea s-au căcat pe țară!" Intervin brusc: – "Trebuie să spun majestății-tale că nu mă simt deloc vizat. Majestatea-ta face istorie aici, vorbește de partidul liberal. Am guvernat de două ori și vreau să știu cum am menajat interesul nostru". – "Adevărat, guvernarea voastră a doua a fost bună". – "Cînd am intrat în cea dintîia, țara era în balamuc". – "Da, și erați noi. Și guvernarea trebuie învățată". – "Cînd era însă să ne dăm măsura, în amîndouă rîndurile, am fost luați de guler și expediați. Majestatea-voastră știe că între pretexte s-a invocat și cochetăria noastră cu «chestia închisă»". – "Da, știu, – răspunde Carol o clipă pe gînduri. Titulescu a fost la dumneata, ce ți-a vorbit?" – "Ideea unui guvern de concentrare. Am spus părerile mele. Nu-l văd deloc, nu știu încă ce vrea cu parlamentul actual..."

– "Nu e tocmai important. Știi însă, parlamentul de azi primește tot. Alegerile sînt grele". – "Depinde cine le face". – "Spuneai că poporul e agitat". – "Desigur că da, aici însă trebuie pusă ordine. În 10 zile toată lumea trebuie să-și vadă de treabă. Gazete, la țară, jandarmi dublați".

– "Da, răspunde el, gazetele. Zilele acestea se votează legea presei, ca la voi în Ardeal. Trec calomniile la tribunal. Sub dumneata a fost ordine cînd erai la interne. Știi, Goga, eu contez pe dumneata personal. Fac apel la prietenia dumitale. Îți voi da ordin".

– "Sînt de părere ca la întoarcere să-l chemați, să-i vorbiți".

– "Da, persoana mea nu este în joc. Am o situație personală foarte grea astăzi. Vreau o dată, poate chiar înainte de declanșarea crizei, să vorbesc mai răspicat cu majestatea-voastră. Am comprimat așa de mult dorințele marelui Averescu, că în timpul din urmă a început să răbufnească. Știți că este greu de mînuit". – "Da, știu".

– "Sînt de părere ca la întoarcere să-l chemați, să-i vorbiți".

Înainte de a pleca am stat de vorbă pentru cazul că s-ar fi deschis criza în lipsa lui, l-am întrebat ce e de făcut. Mi-a răspuns că nu e bine să luăm răspunderea eșuării unui guvern de concentrare din pricina noastră. În principiu, deci, ne vom ralia și noi. Carol întrerupe cu vioiciune: – "Știi că asta e foarte mult. Mă bucură, am să-i vorbesc. Înainte, însă, vorbește-i dumneata. Încă o dată îți spun, pentru partea politică țin la prezența dumitale. Voi, miniștrii de mîine..."

Mi se părea că ne avansăm prea mult și nu voiam să creadă că mi-a smuls un angajament. L-am lămurit deci: – "Sire, nu e interesant ce voi face personal, cred că vedeți în mine un bun român. Cît privește activitatea în guvernare, competența mea e așa de limitată!" El schimbă vorba: – "Ce zici de Titulescu?" Răspund prompt: – "Talent eruptiv, cu dezlănțuirii puternice și imobilitate absolută după descărcare. Între cutremur și repaus, alternări rezezi. Guvernarea cere un ritm egal, fără de care nu se poate închipui o vedere de ansamblu". – "Da, dar s-a schimbat mult, în ultimii ani". – "Tocmai asta mi se pare, sire, că e tot cel vechi. Remarca o făceam deunăzi, ziceam, ciudat lucru: Ploieștiul e mai tare ca Londra!" [...]

(Precursori, Editura Minerva, 1989)

Blaj, 26 VI 1912

Mult stimate domnule Goga,
Absentînd mai multe zile, numai azi am primit prețuita dumitale scrisoare. Rog scuză întîrzierea răspunsului meu.

Doresc din tot sufletul să se delature – dacă mai sunt și ultimele resturi de neînțelegeri din calea unei frățești și concentrice lucrări în serviciul scopului pentru care luptăm. Ținem cu toți foarte mult ca, în vederea vremurilor care vin și în vederea imperioasei necesități de a dezvolta conștiința națională și întreaga gîndire românească de la noi într-o direcție sănătoasă unitară și corespunzătoare vremurilor în care trăim, să se înfăptuiască cît de curînd dorința și năzuința noastră de a avea colaborarea dumitale, a pretinilor dumitale și a întregii generații mai tinere la viața politică condusă de partid și la redactarea ziarelor partidului.

Întru ajungerea acestui lucru sunt orișicînd gata a sta cu plăcere la dispoziția dumitale pentru a discuta lucrurile și a desluși toate împrejurările. Eu voi fi acasă toată săptămîna aceasta și, cred, e de prisos să arăt cît de mult m-aș bucura să te pot saluta la mine, în Blaj. Dealtfel, eu, la finea săptămîinei acestea sau la începutul celei viitoare, voi călători la Sibiu cînd la tot cazul îmi voi lua libertatea să te cercetez pentru a discuta întreaga chestiune. Te voi aviza telegrafic. Asemenea, rog aviz telegrafic de cumva pînă atunci ai veni la Blaj.

Rugîndu-te să primești asigurarea distinsei mele stime, rămîn cu frățești salutări al dumitale devotat,

Iuliu Maniu

(Octavian Goga în corespondență, Editura Minerva, 1975)

Autografe contemporane

Foto: Dan Călinescu, Canada

Ioan LĂCUSTĂ

Vor veni cei de peste alți cincizeci de ani să judece și acest timp. Se vor găsi și atunci alte scuze, pentru a justifica un alt început. Se vor găsi și atunci alți și alții să ne condamne pentru răul din noi. Pentru zidirea noastră care se tot năruie.

Ce să mai jertfim pentru dănuirea ei? Sufletele noastre ar trebui să le întoarcem spre temelii, acolo unde truda celor mulți, a țăranilor, ține timpul încă în matca lui.

Dar noi uităm tot mai mult de satele de unde am plecat.

Crește, întruna crește, ceva rău, insidios, perfid în noi. Prea ușor ne dezicem de trecut. Prea nedemn ne desprindem de ziua de ieri, când aceasta nu ne mai face trebuință. Prea afixăm demnitatea atunci când nimeni nu mai are nevoie de ea. Prea curajoși sîntem după ce răul a trecut.

De ce toate acestea? Eu cred că din lipsa noastră de rădăcini. Ne dezicem de țărânia noastră, îndreptîndu-ne ochii spre stele fără de speranță și fără de noroc.

(În șoptă, Cartea Românească, 1998)

Bibliografie

Născut: 15 septembrie 1948, în com. Vîrfuri, jud. Arad, părinți – Dumitru și Antonina, învățători.

Debut: în "Vatra", decembrie 1980; debut în volum în antologia *Proză satirică română contemporană*, Astra, Brașov, 1982; *Desant '83. Antologie de proză scurtă scrisă de autori tineri*, Cartea Românească, 1983.

Volume publicate: *Cu ochi blinzi*, Cartea Românească, 1985 (Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor; Premiul special al revistei "Luceafărul"); *Liniște*, Cartea Românească, 1989; *Calendarul de nisip*, Editura Militară, 1990 (Premiul "Ion Creangă" al Academiei Române); *Zece alegeri interbelice. 1919 – 1937. Cine a câștigat*, Editura Pro, 1998; *În șoptă*, Cartea Românească, 1998; *41 de luni care au schimbat România, 23 august 1944 – 30 decembrie 1947*, Editura Viitorul Românesc, 2000 (Premiul Asociației Scriitorilor din București).

Cum am ajuns prozator

Eo stare duioasă să scrii despre tine însuși. Să încerci să depășești pragul simplei mărturisiri, privindu-te ca pe un străin pe care încerci să-l înțelegi. Ne apropiem de noi înșine cu pași timizi, șovăielnici, temători de povestea care ne așteaptă, neștiutori și timorați în necunoscutul cuvintelor.

Nu am ajuns, încă, la vârsta unor "adînci evaluări" ale vieții mele. Nici nu știu care este vârsta aceea. Și, omenește, nici nu-mi pasă de ea și de ce va aduce, cînd veni-va.

Încerc doar să-mi amintesc cum am ajuns... prozator.

Nu îndrăznesc să mă numesc scriitor, pentru că nu am în mine cele cîteva – poate mici, dar inevitabile – "atribute" scriitoricești. Nu am conștiință de scriitor; nu am o disciplină a scrisului; nu am credința că, într-adevăr, am de transmis ceva Lumii; nu am orgoliul paginii tipărite; nu-mi iubesc cărțile publicate. Și pot continua cu încă mulți *nu*.

S-a întîmplat, totuși, că am ajuns prozator. Sau, mai bine spus, povestitor.

Am scris și publicat – tocmai pentru că n-am vocație de scriitor – "proză scurtă". Chiar singurul roman pe care am încercat a-l duce pînă la capăt (*Calendarul de nisip*, 1990) este, de fapt, un amalgam de povestiri pe care, dintr-un fel de pudoare auctorială, nu am stăruit în a-i complica și mai mult ițele. Să nu-l zăpăcesc prea tare pe cititor, poate neîndeajuns de dispus a se juca, odată cu mine, cu convențiile literare.

Sînt un simplu povestitor. Și încercarea mea literară a fost "proza scurtă". Nu m-a bîntuit niciodată himera romanului.

Proza își vede de cursul ei, drum lung, cu multe aluviuni. Din dusul lor spre nici-unde se mai întîmplă să apară, din cînd în cînd, cîte un romancier.

Eu, fără modestie trucată, o spun, mă simt "onorat" că, din puținul cît am scris, i-am pregătit drumul celui ce va veni. Mi se pare firesc să te bucuri de venirea celui așteptat.

Am învățat să scriu și să citesc pe neștiute. Pe genunchii mamei. Învățătoare fiind, mergea serile prin casele sătenilor, la cursurile de alfabetizare. Am deprins, la 3 – 4 ani, odată cu mîinile acelea butucănoase de țărani, vraja literelor. Întors acasă, imitam cele văzute cu puțin timp mai înainte. Așa cum, duminica, întors acasă de la biserică, unde mă ducea bunica, încercam să reproduc, în genunchi, cu mîinile împreunate o rugă și cu fața la icoana din colțul camerei, Sfînta Liturghie.

Prima carte am citit-o înainte de a intra în clasa întîii. Îmi adusesese mama mea, de la biblioteca din sat, o carte de poezii (pentru copii, bineînțeles) de Gica Iuteș. I-am uitat titlul (aș putea să-l aflu, dar prefer să rămînă în ceața amintirii). Avea litere mari, dolofane, cu care mă descurcam liber.

Așa a început...

Am descoperit universul mistuitor al cărților. Drumul spre bibliotecă. Înfrigurarea cu care colindam printre rafturi, căutînd, tot căutînd.

Era o bibliotecă sătească, nu prea mare, dar ca un tărîm de basm.

Erau serile de iarnă cînd – așa cerea programul bibliotecarei – ne adunam, o mîină de copii,

în odaia cu cărți la "Cercul de lectură". La câteva mese, în jurul godinului încins și la lumina sîngerie a unei lămpi cu gaz "nr. 11" ascultam cele citite de blînda bibliotecară, sau ne povesteam noi cele citite.

Drumul apoi spre casă, prin sticla nopții, ținînd-o de mîna pe M., ducînd-o, cu pași înfiorați de gîndul că-i țin sufletul în palmă, spre casa ei. Drumul, pe urmă, spre casa noastră, pe sub stele foșgăind. Lumina lămpii în odaia părinților mei. Sentimentul fără nume că vii acasă.

Că treci dintr-o poveste. Povestea cărților, povestea dragostei părintești, povestea cerului sub care mă simțeam liber și stăpîn pe toate ale mele, povestea copilei care-mi strîngea mîna.

Acolo, în biblioteca aceea din satul nostru, se află începutul timpului meu de prozator. Cărți, nenumerate cărți, citite cu o sete neostoită.

O dată pe lună, spre sfîrșitul lunii, veneau de la raion pachete cu cărți. Le așteptam înfrigurat sosirea cu trăsura poștaşului. Așteptam, încordat, să aud goarna poștaşului. Alergam spre poștă și, dacă soseau pachetele cu cărți, mă repezeam să le duc bibliotecarei.

Ani în șir, am păstrat această febrilitate a desfacerii pachetelor cu cărți. Nu mai eram copil, eram licean, student apoi, dar în vacanțe tot pîndeam, la poștă, sosirea pachetelor cu cărți. Nu mai veneau cu trăsura poștaşului cu goarnă, dar tot aduceau cu ele minunea unor întîlniri înfiorate.

Merg și-acum, cînd – tot mai rar – vin în satul meu, la bibliotecă. Sînt raturile de demult. Și, colbuite, cîteva dintre cărțile citite cu zeci de ani în urmă. Nu mai am, din păcate, bucuria fremătîndă a copilului de demult. Intru în biblioteca noastră sătească – cîozvîrtă de amintire – ca într-un cavou în care nimeni nu mai vine să șteargă paingii, să deschidă ferestrele, să mîngie sufletele închise în cărți.

Multe, multe prostii s-au făcut și se fac în lumea noastră sătească. Între altele și distrugerea bibliotecilor. Un singur copil dintr-un sat dacă simte chemarea bibliotecii și nu poate să-și urmeze chemarea face, prin tînjirea-i, aberante și inutile toate minunățiile pe care le auzim despre civilizație și cultură.

Și mai era și librăria sătească. Un alt loc al minunilor. Cărți pe care nu le mai putusem cumpăra "la oraș", de multe ori le găseam – parcă mă așteptau – în librăria din sat.

Nu idealizez nimic. Nu idealizez mașina ("Librăria noastră?") care venea, la două săptămîni, încărcată cu cărți. Le puteai cumpăra pe datorie: dacă n-aveai bani suficienți, te trecea într-un caiet și, la următoarea venire, plăteai datoria.

Biblioteca, astfel, m-a furat. Pe unde m-am aflat – și nu de puține ori drumurile vieții m-au dus în cu totul altă parte decît aș fi vrut – găseam statornic refugiu de întărire sufletească în Biserică și în Bibliotecă. În grele clipe, aici am prins puteri de a reveni la dunga vieții. M-au ținut, Biserica și Biblioteca, cu credința în adevărul Lumii, în frumusețea ei, în puterea de a te ridica, prin mîntuire, curat, iarăși spre eterne rosturi, iarăși spre tine.

Vraja Bibliotecii m-a prins, fără scăpare. Nu trăiesc, precum în Borges, această vrajă. Am învățat demult că o carte este, totuși, o carte.

Dar...

Dar nu voi ști niciodată să spun de ce zilele săptămîinii îmi par sarbede, dacă măcar două – trei dintre ele nu le dau Bibliotecii. Fără o finalitate anume. Pur și simplu spre a rătăci așa, haihui, printr-o lume de nisipuri.

O casetă cu cîteva sute de fișe – dintre sutele de mii, milioane poate – ale Bibliotecii este la fel de învăluitoare în necuprin-sul tainelor precum poveștile Șeherezadei.

Nu voi face elogiul Bibliotecii, deși cărțile cu care m-am întîlnit în biblioteca de la noi din sat, acelea ale Liceului nr. 2 din Rădăuți, Liceului "Vasile Alecsandri" sau fondului "S" de la "V.A. Urechia" din Galați, Bibliotecii Centrale Universitare, de Stat (Naționale, acum), Institutului de Istorie a Partidului, din

București, mi-au rostuit și gîndurile și, în bună măsură, viața.

Am descoperit, în marile biblioteci, și un alt "prieten" care, pe neștiute, m-a îndrumat spre proză: *ziarul*.

Din întîmplare – cum viața noastră toată un șirag de întîmplări este – am prins a răsfoi gazete de demult. Mai întîi din simple îndatoriri profesionale, apoi din curiozitate și, în cele din urmă, prin a sfîrși în robia lor. Am prins a citi nu un ziar sau o revistă, ci colecții.

Cu deznădejdea că nu am nici timp, nici putere de a parcurge nu totul, dar cît mai mult din presa noastră. Un ziar trăiește, într-adevăr, o zi. Dar existența lui vremelnică se aurește cu nemurirea cînd este păstrat într-o colecție. Continuă să trăiască, pentru că, din sclipirea cotidienei risipe a gazetarului de demult, zi după zi, din stiva efemeră de gazete, simți cum pulsează timpul de demult dus.

Am scris două cărți din ziare de odinioară. Lectură de prozator, fără alte pretenții, decît acelea ale unei întîlniri nepărtinitoare, în tot subiectivismul ei.

Am mai strîns fișe pentru o carte pe care aș fi vrut s-o public în 2000, *Din veacul nostru ce se trece* s-ar fi intitulat. Am renunțat la încheierea ei, dintr-un acut sentiment al zădărniceii, al inutilității. Nu interesează ce-a fost, ce-au gîndit cei de dinainte de noi, cum poate ne-au premers sau ne-au închipuit.

Mi-am dat seama că, între multe dintre cele profunde care ne lipsesc, se află și sentimentul tradiției, al ferelii de repetiție. Tradiția este înțeleasă doar ca un mijloc de patriotarde întruniri, discursuri, dezveliri de statui, emisiuni monetare, filatelie, batere de medalii și, mai ales, chefuri de protocol.

Am descoperit aceasta – și, de fapt, de aici vin scrisesele mele din paragraful de mai sus – răsfoind colecțiile din *Adevărul* și *Universul* anului 1901. Am întîrziat, din pur amuzament, asupra unor mici "corespondențe" din Capitală sau din țară. Am simțit cum, dintr-o dată, acele banale știri încep să-mi vorbească. Cum, parcă ele însele se cereau chemate în pagină de povestire.

Așa am scris *La ușa domnului Caragiale*. Într-o mare libertate a închipuirii, dar și cu o ascunsă sub zîmbet – tristețe. Nimic nu este nou sub soarele nostru. O constatare amară.

Simțeam, dezvoltînd acele mărunte informații din 1901, că pot improviza la nesfîrșit. Așa cum dintr-o cocă imensă poți face gogoși fără număr.

M-am oprit. Nu asta vroiam. Îmi descoperisem însă puterea de a povesti.

Putere extrem de periculoasă pentru un prozator. Pentru că povestirea, povestitul te fură, te poartă – pe neștiute – tot mai departe de simplitate.

Îmi place să povestesc, să improvizez, să inventez, așa, spre amuzament celor care mă ascultă, fel și fel de întîmplări, ale mele sau ale altora. Dar acestea numai în efemeritatea spusului.

În scris – și de aici doar "proza scurtă" – am cu totul alte intenții.

Nu-mi place – și mă feresc, pe cît pot – de vorbărie, de descrieri. Nu voi putea, niciodată, să scriu o pagină despre un gest simplu, repetabil, cum ar fi a duce o ceașcă cu ceai la gură.

După cum nu voi putea niciodată să prind, în cîteva cuvinte doar, tristețea unui suflet dezamăgit, îndurerat, trădat, plictisit etc.

Îmi place să privesc viața, cu o uimire continuă dar și cu o copleșitoare smerenie: nu voi putea, niciodată, să-i prind minunea în cuvintele mele.

De-asta nu sînt scriitor, nu mă pot îndreptăți a mă numi scriitor. Nu am program, nu am profunzimi, nu am puterea de a da cuvintelor putere de viață. Nu am puterea de a crea lumi.

Nu-i umilință mîmată, în ceea ce spun.

E o convenție scrisul. Am înțeles-o și, totuși, am căzut în astfel de capcană.

De care parte a convenției te afli, totuși, scriind? Același cuvînt e al tău și, în egală măsură, e al nimănui...

Căutînd un răspuns neafiat, am ajuns prozator.

Aniversare

Charles Baudelaire

C. Baudelaire – Autoportret

Vladimir Streinu

[...] Astfel, primul om de la noi care se oprește asupra numelui său și îi consenmează publicistic una dintre lucrări este Titu Maiorescu. La începutul anului 1867, când criticul român ia cunoștință de noul critic francez, necunoscut ca atare nici la el acasă, unde îl copleșea încă doar faima de personaj malefic și aventuros, Baudelaire era de câțiva ani traducătorul operei lui Edgar Allan Poe. Poveștile "of grotesque and arabesque" ale acestuia, după o trudă care acoperise peste cincisprezece ani, deveniseră în traducerea franceză a lui Baudelaire *Histoires extraordinaires*. În această traducere citește Maiorescu pe Edgar Poe, și criticul concepe pentru scriitorul american una din cele mai durabile admirații ale sale, astfel că după un timp el își va nota în caietul de *Însemnări zilnice* numele "preferaților" săi: "Poe și Schopenhauer". Dar el citește totodată și prefața traducătorului francez.

Despre prefață știm azi că ea conține ideile de estetică a poeziei lirice pe care Edgar Poe le experimentase în *Philosophy of composition*, tradusă de asemenea de Baudelaire sub titlul *Génèse d'un poème*. Iar prefațatorul, cum singur spusese altundeva, se descoperise pe sine în poetul american, care îi formulase cu douăzeci de ani mai înainte propriile-i gânduri. [...]

(Introducere la vol. Charles Baudelaire, *Florile răului*, Editura Minerva, 1978)

Prefață

*Greșelile, păcatul, zgîrcenia, prostia
Ne-aruncă-n suflet zbucium și-n trupuri frământări
Și noi nutrim cu grijă blajine remușcări
Așa cum cerșetorii își cresc păduchieria.*

*Păcatele ni-s aspre, căințele mișele,
Mărturisirea noastră ne-o răsplătim din gros
Și iar ne-ntoarcem veseli pe drumul gloduros
Crezînd cu lacrimi sterpe că ne-am spălat de rele.*

*În mrejiile pierzării prelung Satan ne plimbă
Și sufletul ni-l lasă vrăjit și vlăguit
Și al voinței noastre metal neprețuit
Acest chimist destoinic în aburi îl preschimbă.*

*Cu sfori ascunse, Dracul ne prinde și ne joacă!
De tot ce-i murdărie ni-i sufletul atras;
Spre Iad în orice clipă ne scoborîm c-un pas,
Senini, printr-o adîncă și scîrnavă cloacă.*

*Cum mușcă-un muieratic sărac, cu desfătare,
Căznitul sîn al unei vechi tîrfe scăpătate,
Gustăm și noi o biată plăcere, pe-apucate,
Ca pe-o lămîie veche storcînd-o cît mai tare.*

*Noroade-ntregi de Demoni în capul nostru zbiară
Foind ca milioane de viermi încolăciți
Și-n pieptul nostru Moartea, cînd răsufliăm trudiți,
Cu gemete mornite, rîu nevăzut, coboară.*

*Dacă pumnalul, focul, otrava, siluirea
N-au vrut să-și puiie încă blazonul lor poznaș
Pe pînza care-o țese destinul nostru laș
Pricina e că slabă și trîndavă ni-i firea.*

*Dar printre șerpi, pantere, șacali, mistreți, cățele,
Maimuțe, vulturi, scorpii și monștrii ce se zbat,
Se tîrîie, rag, urlă, sporînd neîncetat
În noi menajeria năravurilor rele,*

*E unul și mai mîrșav, mai slut, mai rău la fire!
Deși nici nu se zbate și nici nu-i zgomotos
El ar distruge lumea întregă bucuros
Și-ntr-un căscat s-ar prinde să-nghită-o omenire;*

*Uritul e! – Cu lacrimi în silă revărsate,
Visează eșafoduri fumînd nepăsător.
Pe monstru-acesta gingaș tu-l știi, o! cititor,
– O! cititor fătărnice, – tu, semenul meu, – frate!*

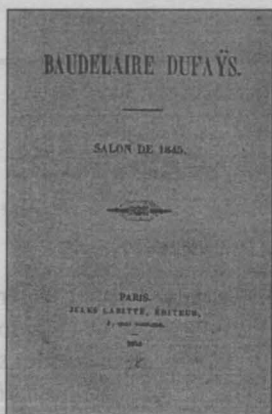
Traducere de Al. Philippide

Hugo Friedrich

Les Fleurs du Mal sînt străbătute de o nervatură tematică prin care se constituie ca un organism concentrat. S-ar putea vorbi chiar despre un sistem, mai ales că eseurile, jurnalele și chiar unele scrisori lasă să se întrevadă o corelare premeditată a temelor. Temele nu sînt numeroase. E de asemenea surprinzător cît de curînd apar ele, încă în anii patruzeci. Pînă la apariția volumului *Les Fleurs du Mal* și pînă la moartea sa, Baudelaire aproape că nu va depăși perimetrul lor. Prefera să lucreze la perfecționarea unei ciorne mai vechi decît să scrie un nou poem. S-a vorbit despre sterilitate. Dar în realitate e vorba de o fecunditate a intensității care lărgeste și consolidează în adîncime punctul în care s-a realizat o dată evadarea. Ea activează voința de perfecțiune artistică, pentru că abia maturitatea formei asigură caracterul suprapersonal al exprimatului. Puținele teme ale lui Baudelaire pot fi interpretate ca purtătoare, variante, metamorfoze ale unei tensiuni fundamentale pe care o putem defini prin reducere ca tensiune între satanism și idealitate. Tensiunea rămîne nerezolvată. Dar ea prezintă în ansamblu aceeași ordonare și consecvență pe care o are fiecare poem în parte. [...]

(Structura liricii moderne, Editura pentru Literatură Universală, 1969)

Marcel Raymond

[...] Baudelaire, Mallarmé, Rimbaud – îndeosebi ultimii doi – au visat să “depășească omul”. (Pe Nietzsche, în aceeași perioadă, această idee l-a consumat pînă la nebunie.) Toți au eșuat și, cînd vorbim despre ei, îl putem evoca pe Icar sau pe Prometeu. Nu e locul aici să cercetăm în urma căror circumstanțe, după un secol de romantism, eterna neliniște, eterna aspirație metafizică s-a exacerbât într-o asemenea măsură – în epoca în care filozofii, dimpotrivă, făceau o plecăciune umilă în fața științei pozitive – și de ce tocmai poeziei crede omul de cuviință să-i ceară o soluție în problema destinului său.

Am alăturat acești trei poeți fiindcă ei sînt astăzi ca trei “faruri”, în sensul baudelairian al cuvîntului, ale căror fascicule luminoase mătură pămînturile virgine pe care alții, după ei, s-au avîntat. Dacă am fi vrut să studiem mișcarea simbolistă propriu-zisă, am fi ales o altă perspectivă, l-am fi situat pe Verlaine în plină lumină și am fi scos în evidență anumite aspecte ale operei lui Baudelaire, intrate astăzi în umbră. Dar operele complexe și cu ade-vărat noi nu hrănesc numai o generație. Baudelaire, Mallarmé, Rimbaud au fost descoperiți treptat.

(De la Baudelaire la
suprerealism, Editura Univers, 1970)

Farurile

*Rubens, rîu de uitare, grădină-n lenevire
Și pernă de sîn proaspăt pe care n-oi iubi,
Dar unde viața curge mereu în izvorîre,
Ca vîntul în văzduhuri și apa-n ape vii;*

*Da Vinci, umbră peste oglinzile profunde,
În care îngeri tineri zîmbesc în noapte blind,
Acoperiți de taine, în țara sumbră, unde
Stau pinii și ghețarii o zare închizînd;*

*Rembrandt, spital de jale cu murmure șiroaie,
– Crucificatu-n piatră doar el l-a-mpodobit –
Și unde plînsul rugii se-nalță din gunoaie,
D-o rază, brusc, de soare iernatic sfredelit;*

*Michel-Angel, cîmpie cu umbră herculană
Și de Christos alături – 'nălîndu-și chipul drept,
Puternică nălucă, în seara diafană,
Rupînd cu mîini întinse lung giulgiu de pe piept;*

*Obrăznicii de faun, grosolăni de luptă,
Tu, care frumusețe lichelelor lăsași,
Înaltă conștiință, orgoliu, față suptă,
Puget, un melancolic stăpîn peste ocași;*

*Watteau, ești carnavalul în care-ndrăgostiți,
Ca fluturi se perindă pe aripi de luciri,
Decoruri luminoase – ușor inebuniți
Își zvîrle nebunia prin baluri și sclipiri;*

*Goya, coșmaruri pline de groaznice răscoale,
De fetuși fierți în zeamă în mijloc de sabat,
De babe la oglindă și de copile goale,
Ce-și trag ciorapi pe pulpe pîndiți de Necurat;*

*Și Delacroix, lac roșu și plin de răii îngeri,
Pe care-atîrnă umbră de codru cu brazi verzi
Și unde, sub cer negru, fanfarele de plîngeri
Ca-n muzica lui Weber, în geamăt lung, le pierzi;*

*Afurisiri, blesteme, suspin, extaz fierbinte,
Și strigăte și plîngeri și Te Deum deplin,
Ecol lor răsună din mii de labirinte;
În inimi muritoare sînt opiul divin!*

*Chemarea e strigată de mii de santinele,
E ordinul ce trece mărit de mii de ori,
E farul ce scînteie pe mii de citadele,
În rătăcirii de codru, e glas de vînători!*

*Căci e desigur, Doamne, deplina mărturie
A demnității noastre, ce-n suflețe ne-o legi,
Aceste plînsuri care din veac în veac învie
Și vin ca să se stingă pe țărnul tău de veci!*

Traducere de Ion Pillat

C. Baudelaire – Jeanne Duval

Théophile Gautier

[...] Poetul Florilor răului iubia ceea ce impropriu se numește stilul de decadență și care nu-i altceva decât arta ajunsă la acel punct de maturitate extremă cu care-și încarcă razele lor oblice, civilizațiile ce îmbătrânesc: stil ingenios, complicat, savant, plin de nuanțe și căutări, împingând într'una hotarele limbii, luând din toate vocabularele tehnice, culori din toate paletele, note din toate clavirele, silindu-se să redea gândirea în ce are ea mai inefabil și forma în contururile ei cele mai vagi și mai fugitive, ascultând, ca să le traducă, confidențele subtile ale nevrozei, mărturisirile pasiunii îmbătrâninde ce se depravează și halucinațiile bizare ale ideii fixe ce se apropie de nebunie. Acest stil de decadență este ultimul cuvînt al Verbului, somat să exprime totul și împins pînă la ultima îndrăzneală. Stilul acesta reamintește limba pătată deja de coclele descompunerii și cași-putredă a Imperiului roman de Răsărit și rafinamentele complicate ale școalei bizantine. [...]

(Dela Chateaubriand la
Mallarmé,
Fundatia pentru literatură și artă
“Regele Carol II”, 1938)

Itinerar francofon

Efectul Coandă – Primăvara...

(III)

Teofil BĂLAJ

Deschiderea spre arta abstractă (tașism, constructivism, pictură festuală, expresionism abstract etc.) asociată operei unor Mondrian, Kandinsky sau Delaunay care, eșalonată în etape, primează când realitatea aproape fizică, vie, cum este cazul lui Clavé, Gerbell, André Marchand, Marzelle sau Corot, când accesul într-un univers exclusiv intelectual, nelipsit de accentele senzualității, cum este universul lui Nicolas de Stael. Sau universul lui Vasarely, artist obsedat de o geometrizare mecanică, sau cel dominat de invenția unui vocabular nou al sensibilității grafice, prezent în operele lui Atlan, Hartung, Soulages și, în ultimii ani, în cele ale lui Mathieu.

Adepții realismului exprimă, la rîndul lor, aceeași dorință de a ajunge cât mai departe în afirmarea, pînă la exces, a opțiunii lor. Tisserand sau Arroyo evoluează, în acest cadru, pînă la apropierea de arta populară în care găsesc soluții simplificatoare la maximum.

Această multitudine de expresii și experimente nu poate estompa însă total imaginea de legendă a câtorva maeștri. Picasso și Matisse sînt, în această privință, indiscutabil cele mai autentice certitudini care domină arta franceză din prima jumătate a acestui secol.

O jumătate de secol în care meritele unor necunoscuți dobîndesc recunoașterea. Este vorba de un Villon, un Léger, Bissière sau Chagall. O jumătate de secol în care stabilitatea glorioasă și puțin solitară a unor Braque, Bonnard, Rouault, Dufy, Derain, Vlaminck, Utrillo, Marquet, Valtat sau Puy se păstrează la marginea tuturor experimentelor rețente, o jumătate de secol, în sfîrșit, în care ecurile tîrzii ale suprarealismului dobîndesc prin Miró și Max Ernst recunoașteri cu nimic mai puțin meritate decît cele pentru surprinzătoarele virtuți ale imaginației lui André Masson sau Salvador Dalí.

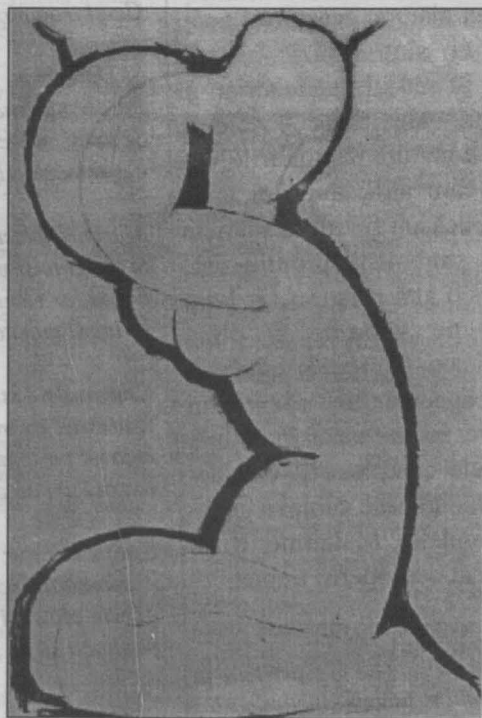
Această perioadă consemnează, totodată, și afirmarea româncei Magdalena Rădulescu, despre care Jean Cassou notează încă din 1936: *"Izvorul și forțele misterului folcloric, locul unde se întîlnesc copilăria, poveștile cu feți frumoși și se logodesc amintirile, totul apare în superbe imagini și cuceritoare întîmplări povestite pe pînză cu multe legende, cu mult suflet și care este, tocmai de aceea, nemuritor"*.

Compania unor artiști în plină ascensiune ca Giacometti, Calder, Surçat, Viera da Silva, Miró, Barilli, Braque sau Campigli a constituit încă de la început, pentru tînăra fiică a Bărăganului, un neobișnuit îndemn la muncă. Și rezultatele vor fi pe măsura acestor eforturi. Aflată în plină maturitate artistică, Magdalena Rădulescu, despre care maestrul Victor Efimiu spunea că: *"... este de la Tonitza, cea mai impresionantă apariție pe care a cunoscut-o pictura românească"*, și-a continuat pînă de curînd neostenita sa activitate în țara celor optzeci de mii de pictori, Franța, unde a expus pentru prima oară în anul 1929. Adică în anul în care "Rugăciunea", "Muza adormită", "Narcis", "Domnișoara Pogany", "Noul născut", "Cariatida", "Planta exotică", "Eva", "Socrate", "Începutul lumii", "Leda", "Peștele",

"Sfiala", "Minunea", "Pasărea" și "Cocoșul", lucrări ale lui Brâncuși, aflate astăzi, asemenea uneltelor de cioplitor în piatră și lemn, lîngă ceaunul, poarta și icoanele sale din saloanele Centrului "Pompidou" – își mai întîmpinau prietenii în Impasse Ronsin la numărul unsprezece, în fabulosul atelier în care marele nostru meșter din Hobița mutase, pentru multă vreme, gloria Montparnasse-ului lui Rodin.

– *L-am întîlnit pentru prima oară pe Brâncuși la cîțiva ani după eliberarea Franței* – îmi mărturisește Aimé Maeght. Scriitorul Henri Pierre Roche, vechi prieten al sculptorului, m-a condus în atelierul din Impasse Ronsin, în spatele Montparnasse-ului. Brâncuși arăta ca un patriarh al acestui oraș de artiști, care și-a păstrat mai multe decenii pitorescul său legendar. Atelierul sculptorului era el însuși o adevărată operă de artă. Opera lui Brâncuși.

Pentru Bernard Dorival, cunoscut critic de artă și director al Muzeului Național de Artă Modernă, dacă arta lui Brâncuși păstrează rădăcinile în trecutul fecund al pămîntului său românesc, ceea ce este foarte adevărat, nu este mai puțin adevărat că ea datorează, de asemenea, destul de mult, cercetărilor în domeniul sculpturii din această Franță în care el trăiește cincizeci și trei de ani, din 1904 pînă în 1957. Cum opera lui este o componentă esențială a mișcării plastice franceze contemporane, pe de o parte, și cum, pe de altă parte, această operă impune o dimensiune originală și durabilă sculpturii moderne în ansamblul ei, explicarea "fenomenului Brâncuși" nu se poate face altfel decît în contextul problematicii începutului de veac.

A. Modigliani, Studiu de Cariatidă, 1914/15

Puncte de vedere

Până unde merge Europa? Problemele extinderii sale

François DREYFUS

Profesor emerit la Sorbona

Titular la Catedra de Istorie a Construcției Europene

Din momentul în care Europa de Est, satelit al URSS, s-a eliberat de sub influența sovietică, nu a mai avut decât o singură dorință: să se integreze în Comunitatea Europeană, care îi părea să fie raiul pe pământ. Europa de Vest, CEE aplaudă fără rezerve acest fapt. În același timp, apar tot mai multe probleme. Ce limite să se dea Comunității? Mai ales, pe baza căror principii să se admită intrarea în Uniunea Europeană?

Care Europă?

Dacă, așa cum s-a admis până astăzi, Europa se întemeiază mai mult pe identitatea culturală decât pe probleme economice, Comunitatea nu poate cuprinde decât statele a căror cultură este impregnată de civilizația latină. Orice ar gândi Simone Weil, nouă ne pare că Europa, chiar dacă este moștenitoarea lumilor iudeo-creștine și elenice (mai exact elenistice) este, mai întâi de toate, marcată de latinitate.

Încă din vechime, frontiera orientală a Europei este pe Bug, la granița polono-bielorusă. Această Europă include Scandinavia, Țările Baltice, catolice și luterane, Polonia, Republica Cehă și Slovacia, poate și România, de religie ortodoxă, dar aparținând culturii latine. Ea exclude statele de cultură ortodoxă (Serbia, Muntenegru, Bulgaria și Cipru), cum ar fi trebuit să renunțe și la integrarea Greciei, care nu numai că nu aparține unei Europe latine, dar o și respinge pe deasupra. De asemenea, extinderea în Albania sau Turcia pare să fie exclusă, dat fiind refuzul manifestat de acestea de a accepta valorile occidentale.

Extinderea spre Est

De ani de zile, politicienii, economiștii, diplomații nu încetează să afirme, în mod public, necesitatea acestei extinderi. Însă acest lucru implică o reorganizare a structurilor Europei, reorganizare în privința căreia, de cinci ani, instanțele europene bat pasul pe loc. În realitate, nu se știe ce politică trebuie să promoveze UE cu privire la vecinii săi din Est și din Sud. Toată lumea proclamă că, în următorii zece ani, Uniunea se va extinde în Polonia, Republica Cehă, Ungaria și, fără îndoială, Slovenia. Dar nimeni nu știe cu adevărat ce implică financiar și juridic o asemenea decizie. Ba mai mult, nimeni nu vrea să vorbească despre implicațiile financiare.

Bineînțeles că la Reuniunea la nivel înalt de la Copenhaga, în 1993, au fost specificate unele condiții. Un stat candidat trebuie:

- să aibă o democrație stabilă, respectând drepturile fundamentale și protejând minoritățile etnice și lingvistice;
- să fie gata să îndeplinească toate obligațiile care decurg din apartenența la UE;
- să asimileze experiența comunitară în materie juridică.

Drama constă în faptul că nimeni nu a îndrăznit să ia în considerare implicațiile acestor specificații; de exemplu, cum să se treacă, în câțiva ani, de la economia socialistă la economia de piață? Nu este cert că autoritățile comunitare au avut în vedere toate datele economice privind țările din Europa Centrală și de Est (PECO).

PECO reprezintă un ansamblu de 62 de milioane de locuitori al căror PIB mediu la paritate cu puterea de cumpărare (ppa) este de 7.100 de dolari pe cap de locuitor anual. Asta – la prețul actual al asistenței structurale și al PAC reclamă cel puțin 40 de miliarde de euro în fiecare an. Să ne amintim că bugetul Uniunii este astăzi în jur de 90 de miliarde euro. Extinderea ar trebui deci să antreneze o creștere de aproximativ 50% a bugetului comunitar. Nimeni însă nu vrea să audă de așa ceva. Încă de la summitul de la Berlin s-a hotărât să se reducă acele costuri de asistență structurală sau legate de Politica Agricolă Comună (PAC), în așa fel încât să se diminueze taxele percepute de actualele state membre, de la 75 la 50 de miliarde euro, cu scopul de a aloca 25 de miliarde anual pentru PECO. Într-adevăr, aceste state au fost și rămân în continuare state în curs de dezvoltare. E suficient să te gândești ce a însemnat evoluția PIB-ului lor pe locuitor din 1913 până în zilele noastre (în dolari, din 1990).

Situația este similară pentru cele trei state baltice la paritatea puterii de cumpărare: Estonia are, în 1997, un PIB de 7.000 de euro, Letonia de 5.300, Lituania de 4.200. Or, cea mai săracă dintre țările UE, Grecia, are un PIB de 11.200 de euro, cam 60% mai mult decât Ungaria, Polonia sau Estonia. Grecia, cu 10 milioane de locuitori, primește azi 22,5% din fondurile structurale ale Uniunii. Pe drept cuvânt credem că Polonia, de două ori mai săracă și cu o populație de trei ori mai mare, ar trebui să primească – după criteriile actuale – 20-25 de miliarde euro anual. Dar aceasta este suma prevăzută în anii viitori pentru tot ansamblul PECO...

Să fim bine înțeleși: extinderea cu trei sau patru state (Polonia, Republica Cehă, Ungaria, Slovenia) anunțată pentru anul 2005 nu va putea fi realizată fără ca

statele membre să nu aloce sume mult mai mari decât cele prevăzute. Este ceea ce încep să înțeleagă și statele candidate, de unde și controversele relativ seci între conducătorii unguri și polonezi, pe de o parte, Comisia și conducătorii statelor membre, pe de altă parte.

Din acest moment, reacțiile statelor candidate, la această situație, sunt deja evidente: mai puțin de 50% din populație este favorabilă integrării în UE, în Polonia și în Republica Cehă. De cealaltă parte, conducătorii europeni nu par să fi înțeles că, în Austria, votul favorabil partidului lui J. Haider este legat de temerile în perspectiva deschiderii frontierei orientale pentru popoarele sărace din PECO; jumătate din muncitorii austrieci, dacă am crede ce scria "Le Monde", a votat pentru Haider de teama imigrației. Se pare totuși că președintele Comisiei Europene, dl. Prodi, a început să-și dea seama de acest fapt.

Într-adevăr, dincolo de vorbele frumoase nu e mare lucru. **Agenda 2000** întocmită de Uniune prevede 3,5 miliarde euro până în 2002 pentru statele candidate. Drama e că această problemă nu-i o noutate.

Participând în 1994 la un colocviu la Bruxelles, l-am întrebat, fără discreție, pe un membru al Comisiei Santer despre finanțarea procesului de extindere; am avut parte de acest extraordinar răspuns: "Nu este o problemă financiară, ci o problemă politică pe care o vom rezolva deci ușor". La 12 iunie a.c. unul dintre colaboratorii d-lui Prodi a spus aproximativ același lucru, în cursul unei reuniuni a politologilor europeni.

În 1994, Germania cheltuieste deja 400 de miliarde de DM (200 miliarde euro) în încercarea de a aduce la nivel occidental situația noilor Länder. Asta nu împiedică noile Länder de a avea azi un PIB/pe cap de locuitor mai mic cu jumătate față de vechile Länder. Și se știe că procentul lor de șomaj este de două ori superior celui din Vest. Cu toate acestea, din 1994 Germania a dat 400 de miliarde mai mult. În total, aducerea la nivel, pe jumătate reușită, va fi costat 800 de miliarde de DM sau 400 de miliarde euro. Să notăm că, în 1990, se estima că, în anul 2000, PIB-ul va fi în Vest de 23.000 de euro pe cap de locuitor, iar în Est de 21.000. În 1990 PIB-ul în Est reprezenta o treime din cel din Vest. Este deci plauzibil faptul că sumele prevăzute de tehnicienii de la Bruxelles sunt, la ora actuală, foarte mult subevaluate.

Instanțele europene și statele membre știu, de altfel, perfect că mijloacele tehnice ale extinderii sunt totuși insuficiente. Aceasta este, fără îndoială, rațiunea pentru care nimeni nu se grăbește să modifice instituțiile comunitare. Se știe foarte bine că acest lucru nu-i o urgență.

Angajată într-o veritabilă cursă a extinderii, bulimica Uniune Europeană nu încetează să sporească numărul statelor admise pentru integrare, căci la Helsinki, în decembrie 1999, s-a decis să se adauge listei: Bulgaria, Letonia, Lituania, Malta, România, Slovacia și Turcia. Când te uiți la nivelul de trai al acestor țări, te întrebi dacă și Consiliul Europei a reflectat bine la ce declară.

Nivelul de trai al celor șase de la Helsinki

Intrarea acestor țări, de două ori mai sărace decât Grecia și cu o populație de nouă ori mai mare, ar necesita aproximativ 40 de miliarde de euro suplimentar, chiar dacă ele nu vor fi integrate decât prin 2010. Să reamintim totuși că procesul de integrare implică și rezolvarea unor probleme majore: de la Politica Externă și Securitatea Comună (PESC) la Politica Agrară Comună (PAC), incluzând și mediul înconjurător, fondurile structurale, libera circulație a persoanelor, a bunurilor, a capitalurilor și a serviciilor. PESC este o problemă cu atât mai ușor de rezolvat cu cât unele state au intrat deja în NATO (Polonia, Cehia, Ungaria), iar, în prezent, politica externă europeană este mai mult un mit decât realitate.

În schimb, se cuvine să ne gândim la dificultățile pe care le implică punerea în vigoare a PAC pentru Polonia sau Ungaria, țări care reclamă plăți directe către țărani, similare cu cele pe care le primesc țărani din Vest... În situația actuală, pentru a îndeplini aceste condiții trebuie să crească creditele PAC de la 40 de miliarde la 55 de miliarde euro! Această situație ar fi trebuit să determine instituțiile comunitare ca și țările membre să reformeze profund unele structuri, anumite politici; or, după Tratatul de la Roma, s-au făcut doar câteva retușuri! S-au extins – e adevărat – competențele într-un mod aberant, fără a se transmite, în realitate, noi mijloace. E de ajuns să comparăm art. 3 din Tratatul de la Roma și actualul art. 3 din text, numit foarte frumos "Tratat consolidat". Și nu trebuie să ne mirăm dacă, în fața acestei așulii comunitare, guvernele țărilor candidate încep să-și pună întrebări, iar popoarele respective devin dezinteresate.

În plus, nu pare ca aspectele geopolitice să-i preocupe pe "prinții" care conduc Uniunea. Se uită că El în a proclamat Țările Baltice ca aparținând "străinătății apropiate" a Rusiei. Aceste state, mai ales Estonia și Letonia, au importante minorități rusofone care, după independență, au fost deposedate de poziția dominantă. Pentru moment, ele stau liniștite, căci compară nivelul lor de trai cu cel al fraților ruși. Dar dacă, într-o zi, Rusia se trezește și ele vor să revină la "Rodina" (patria mamă), iar Rusia le va susține, ce vor face atunci UE și NATO? Nu-i văd pe europeni declarând război Rusiei ori apărând Tallin sau Riga...

Europa și Sudul

S-a uitat în același timp că, dacă Europa are interese și responsabilități față de Est, ea are și față de Sud în general și, în mod special, față de lumea mediteraneană. Or, această zonă a căzut în capcană.

Zona mediteraneană reprezintă patru lumi diferite:

1. Statele membre ale Uniunii Europene (Spania, Franța, Grecia, Italia, Portugalia), adică 180 de milioane relativ bogați (PIB-ul pe cap de locuitor variind între 12.000 și 22.000 de euro).

2. Statele europene nemembre ale Uniunii, dar care aspiră să intre în UE: Croația, Serbia, Macedonia, Albania – 35 de milioane de locuitori. Acestea sunt țări

sărace (3.000 – 5.000 euro PIB/locuitor).

3. Statele din Machrek, cele patru state arabe (Egipt, Iordania, Liban, Siria), Turcia și Israel, grupând 135 de milioane de locuitori și care, cu excepția Israelului (18.000 euro), sunt la fel de sărace sau foarte sărace.

4. Statele din Maghreb, patru state arabe sau berbere, reunind 75 de milioane de locuitori, cu un PIB mediu de 5.000 euro.

Nu ne vom referi decât la statele din Machrek și la cele din Maghreb. În afară de statele membre ale Uniunii și de Israel, toate celelalte state care se află în jurul Mediteranei prezintă trei elemente comune:

- sunt departe de a fi intrat în societatea industrială;
- prezintă importante lacune în domeniul educației și duc lipsă de cadre;
- în sfârșit, toate cunosc o creștere demografică importantă.

În fața unei Europe creștine care se depopulează, lumea mediteraneană musulmană își întărește potențialul demografic. Dacă azi există un relativ echilibru între statele creștine și statele Islamului, în douăzeci de ani acesta va fi dispărut. Toate acestea fac din lumea mediteraneană un focar de pericole despre care ne vom întreba într-o zi dacă l-am luat în calcul cu adevărat.

Fără îndoială, Conferința de la Barcelona din 1996 și conferințele următoare au luat în considerare, teoretic, această situație. Ele au elaborat un program bazat pe importante principii: să ajute la dezvoltarea economică, socială și culturală, să apere drepturile omului și mediul înconjurător, să favorizeze stabilitatea socio-politică în regiune etc. Este vorba însă de un gest ale cărui consecințe sunt invizibile: nimeni nu pare să-și aducă aminte că, dacă aducerea la nivelul PECO, cu cei aproximativ 65 de milioane de locuitori, necesita între 25 și 40 de miliarde de euro timp de zece ani, un ajutor efectiv la dezvoltarea regiunii sud-mediteraneene (inclusiv Turcia), locuită de 230 de milioane de locuitori, va implica o cheltuială evaluată între 75 și 110 miliarde de euro, tot pentru zece ani.

În mod cinstit, aceasta nu este o sumă excepțională, ea reprezintă totalul actual al bugetului comunitar. Dar este foarte clar că nici unul din statele membre nu e gata să dubleze sau să tripleze cotizația sa comunitară. Trebuie să fii conștient că extinderea spre Est va costa mult mai mult decât cele 25 de miliarde anunțate; probabil, în jur de 40 de miliarde. Prin urmare, bugetul comunitar, care astăzi este de 90 de miliarde, dacă e să fim serioși și să nu ne mulțumim cu declarații sfărătoare, ar trebui să fie de ordinul a 120 de miliarde euro.

Prin urmare, grandiosul program de la Barcelona este doar o strădanie zadarnică. În rest, așa cum totdeauna o reamintesc deopotrivă și Papa și mass-media sau politicienii, știind că viziunea occidentală asupra drepturilor omului se întemeiază pe Thora și pe Evanghelie, nu este limpede că (exceptând poate statele relativ laice – Turcia, Tunisia și Liban) țările musulmane împărtășesc aceeași concepție în domeniu. Ceea ce ridică, în mod evident,

câteva întrebări, chiar dacă există tendințe de laicizare în Maghreb. În plus, europenii din Nord, care manifestă un puternic dispreț pentru latini, se dezinteresează total de regiunile din Sud, din moment ce ele pot profita de soare, fără probleme.

Însă cu cele 180 de milioane de locuitori față de 390 de milioane, cât numără UE, cele cinci state mediteraneene membre ale Uniunii ar putea, dacă ar vrea, să aibă o mai mare influență asupra politicii comunitare. În fond, ele dispun de mai mult de 40% din locurile din Parlament. Ar mai trebui doar să vrea. Numai că la Paris, ca și la Madrid, Lisabona, Roma sau Atena, se practică politica struțului, în ciuda unor declarații răsunătoare recente. În următorii douăzeci de ani, Europa mediteraneană, care se depopulează – după datele ONU, Italia va ajunge, în perioada 1995 – 2025, de la 58 la 53 de milioane de locuitori riscă foarte mult să devină “o gură de aer” pentru populațiile foarte numeroase condamnate, dacă nu le ajutăm imediat, la un șomaj teribil, estimat între 40 și 50% din populația activă, în Algeria, Maroc, Egipt, Siria și Turcia. Singurul mijloc de a evita această situație este o politică reală de dezvoltare bazată pe un fel de plan Marshall european.

În mod evident, autoritățile europene nu acceptă o astfel de politică. Oficial, politicienii europeni care ne conduc nu au obiecții în privința intensificării prezenței islamice. Neînglobând viziunea “coranică” a societății, multiculturalismul este, în opinia lor, un lucru bun, însă care vor fi reacțiile, când în aceste state europene din Sud vor exista 20-25% musulmani?... Asta se va întâmpla dacă nu dezvoltăm Sudul.

Sondajul realizat în noiembrie în Franța de către Comisia Națională Consultativă a Drepturilor Omului (CNCDDH), citat de “Le Monde” în numărul din 16 martie 2000, este totuși semnificativ. El scoate în evidență faptul că “se constată o înăsprire sensibilă a opiniei cu privire la chestiunile legate de imigrare, ca și o sporire a atitudinilor xenofobe și rasiste”. Găsim comportamente similare și în Italia și în Spania. Sunt mai rare în Portugalia, care are mai puțini imigranți magrebieni. În ceea ce privește Grecia, aceasta îi respinge pe toți cei care nu sunt ortodocși, înțelegând aici și pe ceilalți creștini...

Clasa politică europeană însă nu pare să fi devenit conștientă de aceste realități. Cum ea nu vrea să-și supere alegătorii spunându-le adevărul, UE se află într-un impas. Promisiunea extinderii către Turcia a fost într-adevăr o gravă eroare. O uniune vamală întărită cu ajutoare concrete ar fi putut, convenabil prezentată, să fie apreciată.

Astăzi, Europa se află într-un impas socio-economic care explică imobilismul său instituțional și dificultățile întâmpinate de moneda euro. Însă fondul crizei este de natură culturală, căci nimeni nu a vrut vreodată să-și aducă aminte că Uniunea Europeană este, înainte de toate, o uniune întemeiată pe civilizația occidentală, deci latină.

(Text preluat din publicația “Le Rotarien”,
noiembrie 2000)

Traducere de Lelia RĂDULESCU

Scrisoare din... Constanța

Biblioteca Județeană Constanța în noul mileniu

Adriana GHEORGHIU

I. Avataruri

La Constanța, ideea fondării unei biblioteci publice a început să câștige teren încă de la sfârșitul secolului trecut. În 1898 ia ființă biblioteca cercului literar "Ovidius", cu un fond de peste 3.000 de volume, cele mai multe provenind din donații (de la I.L. Caragiale, V. Kalinderu, Grigore Tocilescu, Petru Vulcan) și cu acces public; va fi însă abandonată după doi ani de activitate (fie nepăsare oficială, fie lipsă de condiții tehnice). Ideea se reia abia în 1931, când orașul, cel mai mare port maritim românesc, cunoaște o dezvoltare considerabilă (60.000 locuitori față de 4.000 în 1878, anul revenirii Dobrogei la patria-mamă).

La 16 februarie 1931, Consiliul Municipal decide – la insistențele cereri ale intelectualității locale – înființarea unei "biblioteci populare", pentru care alocă suma de 100.000 lei. Câteva luni mai târziu (9 iulie), Primăria este invitată printr-o adresă specială (nr. 27369) de Nicolae Iorga, ministru al Instrucțiunii Publice și Culturii Naționale, să ia măsuri pentru înființarea unei biblioteci, astfel că fruntașii urbei hotărăsc să treacă la acțiune. La 19 iulie se formează un comitet de intelectuali din care făcea parte și profesorul universitar Costantin Brătescu, directorul prestigioasei reviste "Analele Dobrogei", care stabilește ca biblioteca să ia ființă în localul Primăriei. Prospectul bibliotecii cartierului praghez Vinohrody – pus la dispoziție de Consutul Cehoslovaciei – urma să servească drept model pentru organizarea noii instituții culturale. Cu toate eforturile depuse pentru completarea colecțiilor, biblioteca nu a putut fi deschisă din cauza sărăciei fondurilor decât la sfârșitul anului 1934, când este prevăzută și o remunerație pentru bibliotecar. Instalată în casele poetului și publicistului Ioan N. Roman, biblioteca va cunoaște o oarecare dezvoltare (în 1939 înregistra o frecvență de 2.229 cititori și 2.233 cărți citite), insuficientă însă pentru nevoile orașului.

Au fost parcurse apoi etape comune tuturor bibliotecii-

Biblioteca Județeană Constanța

lor. Pentru Biblioteca Județeană Constanța, specifice au fost:

1950 – Biblioteca Municipală Constanța devine Biblioteca Regională Dobrogea și are autoritate metodologică pentru bibliotecile publice din regiune.

1991 – Prin Decizia Prefecturii Județului Constanța nr. 229/28 mai 1991, privind *transferarea unui teren pentru realizarea obiectivului de investiții "Biblioteca Județeană Constanța"*, instituția noastră a primit o asigurare fermă de construire a unui nou sediu.

1994 – Biblioteca Județeană Constanța, prin Hotărârea Guvernului nr. 5442/22 iulie 1994, se subordonează financiar Consiliului Județean Constanța.

1 decembrie 1998 – s-a inaugurat noul sediu al bibliotecii, din strada Mircea cel Bătrân, nr. 104 A.

II. Descrierea generală a bibliotecii: servicii, colecții, lucrări editate

II. 1. Servicii

Prin activitatea pe care o desfășoară, *Biblioteca Județeană Constanța se adresează direct comunității, căreia îi oferă produse și servicii de informare gratuite.*

1. Servicii informaționale și culturale:

- Servicii de lectură, informare și divertisment la sediul central și filiale, realizate prin Serviciul de comunicare a colecțiilor: săli de lectură specializate, depozite de bază, Secția pentru copii, Secția de împrumut, Secția muzicală și Colecții speciale.

- Centrul de Informare Comunitară, serviciu recent înființat, ca răspuns la noile exigențe de informare ale cetățenilor asupra vieții economice, sociale, politice, culturale a municipiului și județului Constanța. Misiunea sa este de a identifica interesele de informare aflate într-o dinamică accentuată și de a depista sursele de informație adecvate, de a iniția pe cetățenii comunității în procedurile obținerii serviciilor publice dorite. Domenii din care CIC oferă informații: asistență și protecție socială, sănătate, învățământ și cultură, activități economice cu accent pe specificul local: port, navigație, turism.

- Manifestări culturale permanente sau ocazionale de marcarea unor evenimente: Clubul Artelor (manifestare tradițională a bibliotecii, reluată după o întrerupere de aproape 15 ani), simpozioane, conferințe, mese rotunde, lansări de carte, expoziții, prin colaborări cu instituțiile de învățământ și de cultură.

2. Servicii de asistență și de îndrumare metodică a bibliotecilor publice din județ, constând în: achiziția de carte, repartiția de carte din Rezerva Națională a Ministerului Culturii, organizarea și diversificarea serviciilor pentru public, organizarea concursurilor de angajare și perfecționare profesională, centralizarea datelor statistice de activitate.

3. Servicii tehnice de specialitate:

- Completarea colecțiilor, corelată corespunzător cu

noile cerințe de informare și cu schimbările din structura socio-profesională a populației deservite.

- Prelucrarea colecțiilor, concretizată în instrumente de informare pe suport tradițional și electronic.

- Comunicarea colecțiilor prin servicii de consiliere și de informare directă și asistată în compartimentele: Cataloage Generale, Referințe, Serviciul de Informare Bibliografică.

4. Servicii de informare și cercetare bibliografică locală:

- Apariția anuarului *Bibliografia Dobrogei* începând cu anul 1969.

- Editarea de către BJC a unor lucrări referitoare la provincia istorică Dobrogea.

- Redactarea de către persoane fizice, instituții, organizații, societăți comerciale a unor studii și materiale pe baza fondului documentar al BJC.

- Elaborarea instrumentelor specifice de informare și a diferitelor categorii de bibliografii: la cerere, de semnalare etc.

5. Servicii de completare și de conservare a fondului documentar dobrogean:

- Periodice locale, manuscrise, microfilme, iconografie, hărți.

- Completarea permanentă a fondului de carte dobrogeană, prin demersuri la biblioteci, alte instituții deținătoare, persoane fizice.

- Constituirea fondului de Depozit legal local conform legii nr. 111 din 1995.

6. Procesul de informatizare

BJC a abordat procesul de informatizare a proceselor și serviciilor de bibliotecă din 1991, fiind printre primele biblioteci din țară care au implementat sistemul integrat de bibliotecă TINLIB. În prezent se derulează primele două etape ale Planului de Informatizare:

- Automatizarea proceselor și serviciilor de bibliotecă: catalogare, circulație, achiziții, control seriale, OPAC (interfața pentru public); integral operațional este numai modulul Catalogare, modulul Circulație – numai pentru înscrierea cititorilor; celelalte module sunt în faza de testare.

- Conectarea la surse externe de informație: INTERNET, baze de date la distanță (deocamdată numai pentru serviciile interne).

Prin procesul de informatizare se realizează optimizarea proceselor biblioteconomice, cu consecințe benefice în privința accesului complex și rapid al utilizatorilor la informație.

II. 2. Colecțiile Bibliotecii Județene Constanța

Colecțiile Bibliotecii Județene Constanța îi exprimă profilul enciclopedic, constituindu-se din diferite tipuri de documente:

a) Documente tipărite: monografice și seriale (românești și străine), hărți, standarde, acte normative, instrucțiuni etc.

b) Documente grafice și audiovizuale: iconografie (reproduceri de artă, o remarcabilă colecție de cărți poștale și ilustrate cu tematică dobrogeană), diafilme, diapozitive, discuri, casete audio și video, microfilme (presa dobrogeană din perioada 1879 – 1944, microfilmată din colecțiile Bibliotecii Academiei), CD-uri.

c) Manuscrise, din care menționăm trei scrisori ale lui Rabindranath Tagore.

d) Documente electronice: baza de date bibliografice, baza de date legislative LEX, software (TINLIB), CD-ROM-uri.

Din valorile de patrimoniu ale bibliotecii, semnalăm:

- Carte românească veche: *Noul Testament de la Bălgrad* (1648), *Îndreptarea legii* (Târgoviște, 1652), *Biblia de la București* (1688).

- Carte străină veche: Cicero – *Orationes* (Veneția, 1547), Plautus – *Comediae* (Amsterdam, 1640) și mai ales ediții vechi ovidiene (ediția monumentală tipărită la Frankfurt la 1601, 3 volume, ediția completă tipărită la Amsterdam în 1652).

Din edițiile bibliofile se remarcă ediții princeps românești (Eminescu, Coșbuc, Macedonski), ediții princeps străine (N. Lenau – *Sämlichte Werke*, Stuttgart, 1855; Al. Dumas – *La guerre des femmes*, Paris, 1848), ediții de lux românești și străine, lucrări cu ex-librisuri (Mateiu Caragiale, Titu Maiorescu, B.P. Hașdeu), lucrări cu autograf și dedicații (N. Filimon, Al. Macedonski, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu), ediții de dimensiuni neobișnuite (ediții liliput – Machiavelli, *Talmudul*, *Coranul*).

Biblioteca Județeană Constanța posedă un singur incunabul, *Liber Chronicarum* (Nürnberg, 1493) al medicului și umanistului german Hartman Schedel.

Există și un bogat și valoros fond de carte dobrogeană (cel mai bogat după cel al Academiei Române), un fond italianist (cca. 300 volume oferite de oficialitățile din Sulmona – Italia), un fond aromân, un fond Haiku.

Publicație ovidiană, secolul XVII

II. 3. Biblioteca – instituție editoare

Ca instituție editoare, Biblioteca Județeană Constanța a elaborat de-a lungul timpului lucrări bibliografice și monografice precum:

- *Arheologia și istoria veche a Dobrogei* (1985)
- *Bibliofilie la Pontul Euxin* (1973)
- *Reprezentanți ai Dobrogei în știința și cultura românească* (1969)
- *Carte românească în Dobrogea înainte de 1877* (1973)
- *Presa dobrogeană: 1879 – 1980* (1989)

- *Orizonturi lirice dobrogene* (1984)
- *Reviste dobrogene* (1971)
- *Referate și comunicări de bibliologie* (1999)
- *Literatura în Dobrogea: Dicționar bibliografic* (1997).

De asemenea, editează revista "Biblion", semestrial de bibliologie și buletinul metodic și bibliografic trimestrial "Cartea".

Incunabul *Liber Chronicarum* (1493)

III. Proiecte ale bibliotecii pentru anul 2001

Cu fața spre comunitate și spre urgențele de informare ale unui câmp social cu interese de cunoaștere multiple și tot mai avizate, Biblioteca Județeană Constanța intră în noul mileniu cu decizia fermă de a-și intensifica eforturile specifice unei structuri info-documentare de acest tip în direcția consolidării unor proiecte deja existente, dar și în conturarea și punerea în operă a unor proiecte noi, de mare deschidere, consonante cu dinamica și exigențele acestui timp.

O primă direcție este aceea a continuării unei activități de anvergură și de durată: informatizarea bibliotecii. Procesul amplu, cu multiple implicații, care a necesitat eforturi deosebite, va fi continuat cu dotări de echipamente pentru compartimentele de comunicare a colecțiilor, cu realizarea integrală a conversiei cataloagelor tradiționale în cataloage electronice, cu activarea tuturor modulelor programului TIN-LIB, cu integrarea sistemului automatizat al bibliotecii în Sistemul Național de Informare prin stabilirea comunicațiilor de date cu Biblioteca Națională, cu Centrul de Informatică și Memorie Culturală al Ministerului Culturii, cu celelalte biblioteci județene, dar și cu biblioteci universitare, școlare sau

de alt tip. Se are în vedere și accesul la Internet, nu numai pentru serviciile interne ci și pentru beneficiari.

În cadrul Centrului de Informare Comunitară s-au constituit deja și vor deveni foarte curând operaționale protocoalele de colaborare cu instituțiile, întreprinderile, firmele, ONG-urile de pe raza județului Constanța, prin care biblioteca pune la dispoziția comunității informații de interes public referitoare la aceste organisme și la activitatea lor. Va fi un serviciu specializat, cu solicitări multiple și variate, care, sperăm, va fi deosebit de bine primit și util întregii comunități locale. Este o nouă dimensiune a instituției noastre, prin care se vine în întâmpinarea cerințelor și nevoilor de informare ale unui segment cât mai larg de populație.

Biblioteca se va orienta și în vederea extinderii serviciilor către beneficiari cu nevoi speciale (persoane cu dizabilități, bătrâni, delincvenți), ce constituie de regulă masa non-utilizatorilor și pentru care o instituție de cultură este abilitată să ofere sprijin. Avem în vedere și o deschidere mai accentuată către organizațiile minorităților etnice, a căror cunoaștere mai profundă se poate fructifica prin colaborări avantajoase de ambele părți.

O activitate realizată cu intermitență, doar atunci când este posibil, este aceea a contactului și a colaborării cu bibliotecile orășenești și comunale, categorii de biblioteci extrem de defavorizate de legislația actuală. Ne propunem să intensificăm aceste contacte și sprijinul acordat, prin ofertă metodologică (buletinul metodic "Cartea", alte materiale documentare), informări periodice pe teme de specialitate; mai mult decât atât, intenționăm să constituim filiale ale Bibliotecii Județene Constanța în mediul rural. Putem contribui astfel la atenuarea dezechilibrelor între "bogații" și "săracii" informației.

Cerințele și presiunile unui sistem bazat pe concurență și pe piața liberă ne determină să începem să aplicăm ceea ce la alte biblioteci din țară, nu puține, se aplică de ani buni: realizarea de venituri extrabugetare, care, parțial și conform legii, vor fi folosite pentru îmbunătățirea dotărilor de bibliotecă.

Un accent aparte dorim să-l punem – pentru că se deschide mileniul consacrat comunicării – pe proiecte de colaborare, de stabilire de relații cât mai armonioase și mai profitabile cu structuri similare sau alte tipuri de organisme rezonante la ideea de bibliotecă.

Menționăm că în anul 2000, BJC a fost declarată cea mai bună filială a Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, iar lucrarea bibliografică *Literatura în Dobrogea* a fost premiată cu premiul I de către același for profesional. Din octombrie 2000 biblioteca deține președinția Comisiei de Referințe Bibliografice în cadrul ABBPR.

Meridian biblioteconomic

Acest proiect al planului strategic a fost realizat, la cererea Comitetului Executiv EBLIDA și a Consiliului, de către un grup de lucru constituit din președintele și directorul EBLIDA și din specialiști invitați (David Fuegi, Rolf Hapel și Ariane Iljon). Grupul de lucru a fost aprobat de către Comitetul Executiv. Pentru alte informații, vezi Planul-schiță **Strategia EBLIDA pentru viitor**: www.eblida.org

De la înființarea sa în 1992, EBLIDA a funcționat bine, atingându-și obiectivele și obținând o reputație solidă. Membrii și executivul consideră că trebuie să se facă o analiză obiectivă și să se aibă în vedere o strategie corespunzătoare pe termen mediu și un program de lucru pe termen scurt. Acest document trece în revistă activitatea și realizările EBLIDA în lumina actualelor circumstanțe și face recomandări pentru direcția de urmat în viitor.

Acesta este un document pentru a fi consultat, destinat membrilor EBLIDA. În funcție de comentariile primite de la membrii EBLIDA, el va fi amendat, dacă va fi necesar. Va fi prezentat apoi Consiliului EBLIDA la întrunirea anuală de la Bremen din luna mai, pentru a fi aprobat.

Documentul cuprinde două părți. Această introducere va fi eliminată din documentul final aprobat. Partea I (capitolele 1 și 2) necesită o aprobare în detaliu și, în forma ei finală, va deveni Strategia EBLIDA pe termen mediu. Partea a II-a (capitolele 3 și 4) necesită o aprobare în principiu. Aceasta va deveni parte din programul de lucru anual EBLIDA, dacă directorul și Comitetul Executiv preiau elemente din el în unul sau mai multe programe anuale de lucru.

Partea I: Strategia pe termen mediu

1. Analiză rațională

1.1 De ce EBLIDA?

Problemele-cheie ale societății informaționale și politica comercială care afectează bibliotecile și serviciile de informații sunt rezolvate din ce în ce mai mult la nivel internațional. Instituțiile Uniunii Europene, un singur bloc comercial în stadiu global, sunt de o mare importanță în prezent, când globalizarea ia amploare.

Problemele cruciale sunt dezbătute și rezolvate la nivel european, unde se fixează cadrul pentru legislație și politicile naționale. Cadrul decis la nivelul UE influențează rezultatul acordurilor internaționale. Membrii EBLIDA au sprijin național. Pentru a avea influență la nivel UE și, implicit, la nivel global, ei au nevoie de un mecanism pentru coordonarea punctelor lor de vedere și pentru activitatea

EBLIDA

Strategia pentru viitor

Proiect 2.1

de lobby în modul cel mai eficient și convenabil. Ei au nevoie să vorbească cu o singură voce. Vocea lor este EBLIDA.

1.2 De ce analiză?

De la înființarea sa în 1992, EBLIDA a funcționat bine, realizându-și obiectivele și câștigând o solidă reputație. Membrii și executivul au considerat că trebuie să se facă o analiză obiectivă și să se aibă în vedere o strategie corespunzătoare pe termen mediu și un program de lucru pe termen scurt. Analiza a rezultat din recomandările de întărire a organizației și de creștere a eficienței acesteia.

Strategia și acțiunile au reieșit din următoarea analiză SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări).

Puncte tari

EBLIDA:

- este vocea tuturor bibliotecilor din Europa;
- a fost înființată pentru a veni în întâmpinarea nevoilor reale care încă există;
- este în mod real reprezentativă și legitimă;
- are o bună reputație bazată pe produse performante ale informației și pe un lobby plin de succes;
- are finanțări legale, deși restrânse;
- are o echipă bună, este administrată în mod judicios și se bucură de aprobarea și sprijinul membrilor ei;
- este flexibilă și nebirocratică.

Puncte slabe

EBLIDA:

- este percepută de către unele persoane ca o organizație cu prea mare accent pe bibliotecile publice;
- este mică, cu resurse umane limitate și nu își realizează potențialul;
- nu obține suficient sprijin activ de la membri, în comparație cu amploarea și importanța problemelor europene pe care le abordează;
- reacționează la problemele de pe agenda altora decât la fixarea propriilor probleme;
- suferă din faptul că principala ei bază de finanțare din subscripții ale membrilor nu este dinamică.

Oportunități

EBLIDA ar putea:

- să se bazeze pe propria putere, devenind mai proactivă și angajându-se în probleme care îi inspiră pe membri;
- să lărgască gama problemelor în care se angajează;

- să lărgescă și să aprofundeze calitatea de membru și să obțină un sprijin mai activ din partea membrilor;
- să îmbunătățească gama serviciilor;
- să-și consolideze puterea financiară.

Amenințări

EBLIDA ar putea:

- să piardă din vedere scopul urmărit sau să sufere o reducere a eficienței;
- să piardă sprijinul membrilor;
- să sufere de slăbiciune financiară sau de pe urma concurenței din partea altor organizații.

2. Strategia pentru EBLIDA

2.1 Declarația de misiune

În conformitate cu rolul-cheie al bibliotecilor și arhivelor în:

- educația formală și informală la toate nivelele;
- a face cultura și diversitatea culturală accesibile în toate formele lor și asigurarea conservării lor;
- asigurarea accesului la informație în toate formatele;
- sprijinirea dezvoltării economice și sociale la nivel de individ, corporație, comunitate;
- asigurarea accesului pentru toți la avantajele societății informaționale,

EBLIDA se pronunță în cele ce urmează.

Declarația de misiune

EBLIDA este reprezentanta și vocea legitimă a bibliotecarilor, specialiștilor în informație și documentariștilor din Uniunea Europeană. Misiunea ei este să facă lobby și să participe la decizii relevante de politică și pe lângă organele executive la nivel european, în ceea ce privește problemele care îi preocupă pe membrii ei, având grijă ca aceste puncte de vedere să fie reflectate în documentele politice și în legislație. Ea acționează ca o purtătoare de cuvânt unică, reprezentativă la nivel internațional. EBLIDA asigură membrilor servicii în ceea ce privește misiunea ei.

2.2 Obiective

Obiectivele EBLIDA sunt expuse în documentul juridic de înființare. Textul următor reformulează și consolidează originalul.

Declarația obiectivelor EBLIDA

Obiectivele EBLIDA sunt:

- să fie vocea bibliotecilor și a centrelor de informare din Europa;
- să reprezinte punctele de vedere ale membrilor în fața Comisiei Europene, a Parlamentului European, a altor instituții din Uniunea Europeană și organisme politice internaționale relevante, iar prin activitatea de lobby și alte mijloace să se asigure că interesele legitime ale membrilor sunt luate în considerare;
- să crească influența, impactul și coeziunea bibliotecarilor și profesioniștilor din știința informației, acționând ca purtătorul lor de cuvânt în probleme europene;
- să obțină implicarea activă a membrilor și un număr cât mai mare de membri, precum și un sprijin compatibil cu misiunea și obiectivele ei;

- să-și mobilizeze membrii la nivel european în probleme de interes comun;
- să identifice problemele de politică europeană de interes legitim și să facă lobby pentru obținerea unor rezultate favorabile;

- să caute implicarea în proiecte și în parteneriate care cresc influența și impactul organizației;
- să asigure servicii compatibile cu misiunea și obiectivele ei.

2.3 Probleme de politică

Câștigându-și reputația în primul rând în domeniul copyright, EBLIDA ar trebui să se implice în aspecte relevante, dintr-o gamă mai mare de probleme de politică, care includ:

- copyright;
 - politici privind cărțile și lectura;
 - aspectele biblioteconomice ale politicii comerciale;
 - politică regională;
 - lărgirea UE;
 - Directiva TVA;
 - combinări și preluări de firme.
- Politici ale societății informaționale:
- politica telecomunicațiilor (inclusiv probleme ale serviciului universal);
 - învățarea continuă;
 - conservarea materialelor digitale și tradiționale;
 - libertatea informației;
 - accesul la informația din sectorul public;
 - integrarea socială și "The Digital Divide" (Prăpastia digitală);
 - definirea noilor abilități profesionale ale sectorului;
 - comerțul electronic.

2.4 Membri

EBLIDA ar trebui să-și mărească dimensiunea și eficiența prin:

- creșterea numărului de membri;
- adoptarea unui procedeu de "membri activi";
- creșterea puterii financiare;
- căutarea unor parteneriate specifice;
- analizarea serviciilor din perspectiva politicii de marketing.

Partea a II-a: Operații

3. Analiza elementelor operaționale

Deși realizările EBLIDA au fost impresionante, există loc pentru mai multe succese. Este clar faptul că EBLIDA are posibilitatea să se dezvolte în mod substanțial în anii următori.

Numărul de membri este o problemă crucială deoarece de el depind legitimitatea și puterea financiară. Este nevoie ca numărul de membri să crească și ca aceștia să joace un rol mai activ. În legătură cu aceasta, dezvoltarea relației cu organizațiile arhivelor și arhivarilor constituie o problemă importantă.

Serviciile reprezintă o problemă-cheie. EBLIDA

oferă membrilor servicii făcând lobby în favoarea acestora și elaborând scurte rezumate. Este necesară revizuirea serviciilor în unele detalii pentru a fi siguri că acestea vin, în mod eficient și convenabil, în întâmpinarea nevoilor piețelor cărora li se adresează.

Resursele financiare și umane constituie o parte importantă din sănătatea oricărei organizații. EBLIDA se află în situația de a putea să-și mărească venitul și resursele umane. Cooperarea cu alte organizații este o problemă importantă pentru EBLIDA.

4. Elemente recomandate pentru viitoarele programe anuale de lucru

4.1 Creșterea numărului de membri

Marea putere potențială a organizației este legitimitatea ei bazată pe calitatea de membru a asociațiilor naționale și a instituțiilor individuale. EBLIDA este singura purtătoare autorizată de cuvânt a bibliotecarilor și specialiștilor în știința informației din UE.

4.1.1 Creșterea numărului de membri și membri asociați

Într-un termen scurt – mediu EBLIDA ar trebui să îndeplinească următoarele:

Recrutarea membrilor

Țări candidate UE. Să facă un efort susținut pentru a atrage asociațiile digitale din țările candidate UE să devină membre asociate, acolo unde lipsesc membri, de exemplu Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Slovenia și Turcia. De asemenea, ar trebui stabilite contacte cu alte țări europene care doresc înscrierea în EBLIDA, de exemplu Moldova, Albania, Ucraina. Remarcăm faptul că EBLIDA s-a hotărât să caute sprijin la asociațiile arhivelor.

Creșterea numărului de membri asociați.

EBLIDA caută să mărească în mod substanțial numărul de membri asociați, față de cel actual de 120, prin anunțarea misiunii sale și îmbunătățirea politicii de marketing pentru serviciile sale.

Recrutarea sponsorilor. EBLIDA caută să mărească în mod substanțial numărul sponsorilor din țările UE.

Asociațiile arhivelor. EBLIDA elaborează un program de lucru în vederea includerii asociațiilor arhivarilor, pentru a reprezenta arhivele și bibliotecile în probleme de interes comun, cum ar fi conservarea, copyright-ul și în probleme tehnice vizând găsirea și livrarea resurselor.

4.1.2 Implicarea membrilor în recrutarea noilor membri

Membrii EBLIDA cu drepturi depline ar trebui să îndeplinească următoarele:

Recrutarea de noi membri. Devine clar faptul că, deși există asociații care doresc să se afilieze, ele nu își pot permite acest lucru. Membrii EBLIDA mai bogați ar trebui să se ofere să-i sponsorizeze pe noii membri pe o bază voluntară, plătindu-le taxele de membru.

Recrutarea membrilor asociați. Membrii EBLIDA ar trebui să se ofere voluntar în recrutarea membrilor asociați. Ar trebui fixat un obiectiv de aproximativ 50 de noi membri asociați în anul 2001 și 150 în anul 2002. Fiecare membru EBLIDA ar trebui să-și propună un obiectiv.

EBLIDA nu trebuie să neglijeze piața potențială din afara Europei. Țările mai bogate, unde limba engleză este înțeleasă în mare măsură, oferă un mare potențial. Ar trebui să se desemneze responsabilitatea abordării acestei piețe. Instituțiile implicate în proiecte internaționale sunt o sursă potențială de membri asociați din Europa.

Recrutarea sponsorilor. Membrii EBLIDA ar trebui să se ofere voluntar în recrutarea a cel puțin 3 sponsori de bază din fiecare țară, în anul 2001, cu o creștere în anul 2002. Organizațiile capabile a fi sponsori trebuie identificate și abordate în mod corect. Lista sponsorilor de bază trebuie revăzută în prezent și ar trebui revăzută în mod regulat în viitor, în scopul de a-i invita să-și mărească contribuția (poate prin sponsorizarea unor membri noi sau devenind sponsori-patroni). EBLIDA nu trebuie să neglijeze piața potențială din afara Europei.

4.2 Cooperarea cu alte organizații

Din cauza dimensiunii mici, EBLIDA trebuie să obțină mult din cooperare. Ar trebui dezvoltată o politică riguroasă despre organizațiile care au fost selectate și motivele selecției. Pot fi oportune diferite nivele de cooperare, cum ar fi schimbul de informații, obținerea statutului de observator la conducerea organizației sau un acord formal de cooperare. Ca o parte a acestui exercițiu, ar fi util să se facă taxonomia organizațiilor, de exemplu:

- organizații ale bibliotecilor la nivel european, de exemplu Asociația Europeană a Informațiilor, LIBER;
- organizații ale bibliotecilor la nivel internațional, de exemplu IFLA;
- secții europene ale organizațiilor din SUA;
- organizații similare, de exemplu Forumul European pentru Artă și Patrimoniu.

4.3 Resurse financiare și umane

4.3.1 Resurse financiare

Principala sursă de finanțare EBLIDA este venitul rezultat din cotizațiile membrilor, și acest lucru trebuie să continue. Deși această sursă de venit este solidă și asigură independența, ea nu este dinamică. Această sursă de venit va crește doar dacă mai mulți membri și membri asociați pot fi atrași în organizație. În prezent, există posibilitatea să fie atrași mai mulți membri. Totuși, pe termen mediu, dacă EBLIDA are nevoie de mai mulți bani pentru activitatea sa, va trebui să apeleze la alte surse, dacă membrii nu doresc să crească în mod substanțial contribuțiile lor.

EBLIDA trebuie să-și extindă activitățile, de aceea va avea nevoie de mai multe resurse, dar o creștere generală a cotizațiilor nu este posibilă. Asociațiile membre EBLIDA ar trebui să aducă voluntar contribuții bănești suplimentare și contribuții în natură care vor conduce la o bază de venit mai puternică. **Implementarea recomandărilor privind membrii și serviciile poate crește considerabil venitul de bază.**

Rezerva financiară EBLIDA este prea mică. De aici rezultă și prudența în abordarea noilor oportunități, din cauza temerii (justificate) privitoare la problema banilor numerar. Membrii ar trebui să-și propună să permită organizației să-și formeze o rezervă financiară. Existența unei rezerve adecvate nu ar trebui să fie un motiv de automulțumire sau de reducere a cotizațiilor, ci mai degrabă o cale spre o organizație dinamică și proactivă.

4.3.2 Resurse umane

EBLIDA este și va rămâne o organizație mică pentru viitorul previzibil. Cu toate acestea, a produs un impact extern considerabil. Ea rămâne o organizație nebirocratică, preocupată de necesitatea de a fi proactivă și deschisă spre exterior.

EBLIDA ar putea să-și crească resursele umane în mod substanțial prin participări la proiecte și, implicit, să-și mărească potențialul de a se angaja în noi zone de politică. Creșterea rezervei este un mijloc de evitare a problemelor de numerar.

În ceea ce privește extinderea resurselor umane, EBLIDA are nevoie să ia în considerare avantajele relative ale posturilor de birou, convenționale de la Haga și o structură organizațională virtuală mai răspândită. Totodată, ar trebui avută în vedere folosirea consultanților în locul angajaților, mai ales dacă aceasta se extinde la sectoare noi și complexe de politică, așa cum recomandăm noi.

Un ajutor extern de planificare financiară și de marketing ar putea fi folositor. Sprijinul mai puternic din partea asociațiilor membre EBLIDA și cooperarea pot juca un rol în asigurarea specialiștilor de care este nevoie.

4.4 Îmbunătățirea produselor și serviciilor

Publicațiile "Hot News" și "Update on EU developments" sunt produse valoroase și puțin exploitate. EBLIDA ar trebui să exploreze posibilitatea lanțului informațional și câștigarea de venituri ca un furnizor de informații pentru alții. Clienții care preiau toate informațiile sau o parte din acestea ar trebui să plătească pentru acest privilegiu. Publicațiile electronice ar putea fi săptămânale, dacă beneficiarii doresc acest lucru. Încurajarea abonaților de a opta pentru forma electronică a publicațiilor ar putea reduce cheltuielile de producție. Asociațiile membre ar putea recruta beneficiari pentru aceste servicii.

Publicația "Information Europe" este un produs bun care are nevoie să fie mai strâns legat de piața lui. În mod potențial, este un instrument valoros de marketing pentru EBLIDA iar circulația mai mare a acestei publicații nu poate decât să servească interesul EBLIDA. Ar trebui elaborat un plan de marketing, fundamentat pe cercetarea beneficiarilor, pentru a crește considerabil numărul actual de 103 abonați. În acest context, ar trebui luată în considerare schimbarea numelui. Asociațiile membre ar putea susține EBLIDA în realizarea planului de marketing.

EBLIDA Website. În calitate de organizație internațională, EBLIDA are nevoie de un website informativ, adus la zi, ca o resursă-cheie de marketing și de furnizare de servicii. Este nevoie de mai multe resurse umane în acest scop.

Proiecte. EBLIDA ar trebui să-și ofere sprijinul în inițiativele valoroase și ea însăși să se lanseze pe piață în noi domenii, prin asociere sau prin elaborarea unor proiecte fundamentale. Implicarea EBLIDA în proiectul PULMAN este un bun început.

Conferințe și ateliere. Prin proiectul PULMAN, EBLIDA va organiza o conferință internațională de politică. EBLIDA ar trebui să ia în considerare posibilitatea organizării unor astfel de evenimente, la fiecare doi ani, în țara care deține președinția UE, cu implicarea activă și sprijinul membrilor ei din țara respectivă. Credem că astfel de eveni-

mente ar putea fi profitabile și influente.

Premii. EBLIDA ar trebui să examineze fezabilitatea înființării unui premiu european pentru realizări în lumea informațională. Acest lucru ar crește prestigiul EBLIDA și al profesiei membrilor.

4.5 Alte probleme de management

Priorități

Prioritatea pentru EBLIDA este creșterea numărului de membri și a venitului în scopul îmbunătățirii serviciilor și eficienței. Serviciile pe care le oferă ar trebui analizate permanent iar îmbunătățirile care necesită resurse suplimentare ar trebui introduse pe lista de priorități pe măsură ce vin resursele.

Planificarea economică și darea de seamă

- EBLIDA trebuie să elaboreze un scurt raport anual nebirocratic. Asociațiile membre și cele care au statutul de membri asociați ar trebui să fie invitate să traducă și să publice acest raport în revistele lor (cu un editorial adăugat, dacă se dorește), să-l discute în comitetele lor și să dea un răspuns. Odată publicat, raportul ar trebui să fie însoțit de informații despre ratele de cotizație și modul cum se face asocierea la EBLIDA.

- Stilul programului de lucru anual EBLIDA ar trebui să fie cumva modificat pentru a fi mai precis în privința obiectivelor și rezultatelor.

- EBLIDA ar trebui să ia în considerare organizarea unui atelier de marketing pentru a se concentra asupra produselor și serviciilor ei:

- să identifice breșe pe piață pentru serviciile existente și cele noi, breșe pe care să le acopere;
- să identifice categoriile de clienți care vor utiliza serviciile;
- să conceapă serviciile în mod adecvat categoriilor de clienți;
- să revadă aspectele privind prețurile și condițiile de utilizare;
- să identifice acțiunile promoționale și de marketing care trebuie întreprinse;
- să decidă cine va răspunde pentru acțiunile de pe piață;
- să elaboreze un plan de marketing.

Rolul Comitetului Executiv

Noul Comitet Executiv ar trebui să-și revizuiască rolul. Funcțiile de trezorer de onoare și de secretar de onoare ar trebui reexaminat. Pentru a sprijini secretariatul în aspectele-cheie ale programului de lucru, ar trebui acordate responsabilități precise membrilor Comitetului Executiv, de exemplu recrutarea de membri EBLIDA, cooperarea cu alte organizații și reprezentarea, într-o măsură mai mare, a asociațiilor de arhive.

(Din Buletinul EBLIDA "Hot News",
februarie 2001)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu"

Calendarul acțiunilor culturale – 2001

Ianuarie

- *Mihail Eminescu la ceas aniversar*. Lansarea volumului *Eminescu și editorii săi* de N. Georgescu, Editura Floare Albastră, 2000 – Biblioteca "Mihail Eminescu"
- *Omagiu lui Eminescu* – Biblioteca "N. Bălcescu" (participă elevii ai Școlii generale nr. 111)

Februarie

- *125 de ani de la nașterea lui Constantin Brâncuși* – Bibliotecile "M. Sadoveanu", "N. Bălcescu", "G. Coșbuc", "Gh. Șincai", "I. Văcărescu", "D. Cantemir", "A. Russo", "Șt.O. Iosif", "P. Istrati"
- *2001 – An aniversar Constantin Brâncuși* – Biblioteca "I. Slavici" (expoziție de albume și monografii)

Martie

- *180 de ani de la Proclamația de la București a lui Tudor Vladimirescu* – Biblioteca "N. Iorga"

Aprilie

- *120 de ani de la nașterea lui Octavian Goga* – Biblioteca "Gh. Șincai"
- *Expoziție aniversară Mircea Eliade* – Biblioteca "N. Iorga"
- *Ziua internațională a cărții pentru copii* – Bibliotecile de profil (expoziții tematice)
- *90 de ani de la nașterea lui Emil Cloran* – Bibliotecile "M. Sadoveanu", "C. Negruzzi", "A. Pann"
- *180 de ani de la nașterea lui Charles Baudelaire* – Biblioteca "I. Neculce"
- *Cum sărbătoresc românii Sf. Paști – obiceiuri, tradiții* – Bibliotecile "P. Maior", "A. Pann", "A. Russo", "D. Cantemir", "Șt.O. Iosif", "C.D. Gherea"
- *Aniversare N. Tonitza* – Biblioteca "I.L. Caragiale" (concurs de desene)
- *15 ani de la moartea lui Mircea Eliade* – Bibliotecile "M. Sadoveanu", "L. Blaga"
- *385 de ani de la moartea lui W. Shakespeare* – Bibliotecile "L. Rebreanu", "T. Argezi"

Mai

- *140 de ani de la nașterea lui Rabindranath Tagore* – Bibliotecile "N. Iorga" (expoziție), "C. Negruzzi"
- *355 de ani de la tipărirea la Iași a Cărții Românești de învățătură de la pravilele împărătești și de alte giudite (primul cod de legi în limba română)* – Biblioteca "M. Sadoveanu"
- *130 de ani de la nașterea lui G. Ibrăileanu* – Biblioteca "L. Rebreanu"
- *180 de ani de la moartea lui Tudor Vladimirescu* – Biblioteca "P. Istrati"

Iunie

- *Evocare: 125 de ani de la moartea lui Hristo Botev* – Biblioteca "N. Iorga" (program adresat comunității bulgare)
- *Basmele copilăriei* (expoziție de desene ale copiilor de la Liceul "Nicolae Iorga") – Biblioteca "C. Bolliac"
- *360 de ani de la nașterea lui N. Milescu-Spătarul*. Prezentarea cărții *N. Milescu-Spătarul* de D.H. Mazilu – Biblioteca "G. Călinescu"
- *Ziua Mondială a Copilului* – program special în toate bibliotecile pentru copii și Bibliotecile "I. Slavici", "G. Bacovia", "Gh. Lazăr", "M. Preda", "G. Coșbuc", "T. Argezi"
- *Expoziție aniversară: Pierre Corneille* – Biblioteca "I.L.

Caragiale"

- *130 de ani de la nașterea lui Nicolae Iorga* – Biblioteca "Gh. Șincai"
- *190 de ani de la nașterea scriitoarei americane H. Beecher-Stowe* – Biblioteca "C.D. Gherea" (copii)
- *Expoziție omagială: Eminescu – pururi tânăr* – Biblioteca "P. Maior"

Iulie

- *380 de ani de la nașterea lui Jean La Fontaine* – Biblioteca "I. Neculce"
- *130 de ani de la nașterea lui Marcel Proust* – Biblioteca "P. Istrati"
- *395 de ani de la nașterea lui Rembrandt* – Biblioteca "L. Rebreanu"
- *180 de ani de la nașterea lui Vasile Alecsandri* – Biblioteca "M. Sadoveanu"

August

- *Expoziție aniversară: Ovid S. Crohmălniceanu* – Biblioteca "I.L. Caragiale"
- *Ziua Presei Române* – întâlnire între cititori și publicista Marcela Dumitrescu – Biblioteca "N. Bălcescu"
- *Memorial Mihail Viteazul – mărturii bucureștene* – Biblioteca "N. Iorga"
- *120 de ani de la nașterea lui George Enescu* – Bibliotecile "M. Sadoveanu", "I. Văcărescu", "G. Enescu"
- *145 de ani de la nașterea lui C.B. Bacalbașa* – Biblioteca "M. Eminescu"

Septembrie

- *120 de ani de la nașterea lui George Bacovia* – Bibliotecile "G. Bacovia", "N. Stănescu", "Gh. Lazăr", "N. Bălcescu", "C.D. Gherea", "G. Enescu", "P. Istrati", "M. Sadoveanu", "G. Coșbuc"
- *Ziua Bucureștilor* – Bibliotecile "I.L. Caragiale", "N. Iorga"

Octombrie

- *Expoziție aniversară Petre Țuțea* – Biblioteca "I.L. Caragiale"
- *Ziua Internațională a Muzicii* – Bibliotecile "D. Bolintineanu" (audiție de muzică clasică), "G. Călinescu", "N. Labiș" (prezentarea volumului *Legenda lui G. Enescu* de S. Dumitrescu)
- *110 ani de la nașterea lui Perpessicius* – Biblioteca "L. Rebreanu"
- *120 de ani de la nașterea lui Eugen Lovinescu* – Bibliotecile "M. Sadoveanu", "C. Negruzzi"

Noiembrie

- *110 ani de la moartea lui Arthur Rimbaud* – Biblioteca "P. Istrati"
- *180 de ani de la nașterea lui F.M. Dostoievski* – Biblioteca "I. Neculce"

Decembrie

- *125 de ani de la nașterea Hortensiei Papadat Bengescu* – Biblioteca "M. Sadoveanu"
- *Iată vin colindătorii!* – Bibliotecile "C. Bolliac", "P. Maior"
- *45 de ani de la moartea lui Nicolae Labiș* – Biblioteca "L. Rebreanu"

Catalog

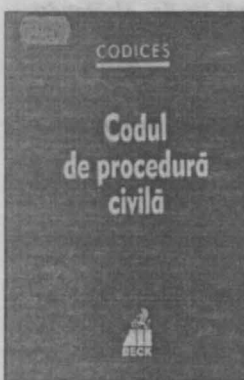

Alexandru BRAD, *Brazde verticale*

Fundația Națională "Satul Românesc", București, 2001, 359 p.

Răsfoindu-mi cartea, iubite cititorule și frate, s-ar putea să ai sentimentul că subsemnatul se află în postura unui câine care latră la Lună. Ar fi, de fapt, senzația pe care o încerc și eu din 1989 încoace, ca gazetar de probleme agrare, chiar mai acută azi ca la începutul carierei, din urmă cu peste 30 de ani.

Drama satului și, mai ales, problemele agriculturii românești postdecembriste sunt în mare măsură și ale societății românești în ansamblu. De aceea, din punctul meu de vedere, care mi-e deloc original, după deschiderea granițelor și jefuirea sistemului național de irigații, distrugerea deliberată a exploatațiilor agricole a fost o "prostie monumentală", zdrobitoare lovitură dată României de forțe bine organizate, și dinăuntru, și dinafară. (Alexandru Brad)

Codul de procedură civilă

Ediție adnotată și îngrijită de conf. univ. dr. Gabriel Boroș, av. Gabriela Răducan, Editura ALL BECK, București, 2000, 496 p., 139.000 lei

Lucrarea de față – Codul de procedură civilă – este concepută pentru a servi drept mijloc de informare juridică, un instrument de lucru cât mai complet și eficient. Veți regăsi aici întreaga legislație procesual-civilă în vigoare, actualizată cu cele mai recente dispoziții legale în materie. [...]

Modalitatea concepută de noi pentru sistematizarea și codificarea informației vă ajută să consultați această lucrare cât mai rapid cu putință, fie că stați la birou, fie că vă aflați în instanța de judecată.

Larousse. Dicționar de mari muzicieni

Coordonatori: Antoine Goléa și Marc Vignal, traducere și completări privind compozitorii români de Oltea Șerban-Pârâu, Editura Univers enciclopedic, București, 2000, 539 p., 139.000 lei

Dicționarul cuprinde articole despre viața și opera a peste 1000 de compozitori din întreaga lume, de la Monteverdi, Bach sau Beethoven până la Wagner, Debussy sau Enescu. Atât compozitorii contemporani cât și cei din trecut sunt abordați dintr-o perspectivă internațională. [...] Articolele furnizează informații despre cariera compozitorului, despre stilul și creațiile sale muzicale și îi conturează locul în istoria muzicii.

Traducătoarea a dat curs permisiunii acordate de Editura Larousse de a include compozitorii români, introducând aproximativ 80 de creatori care au contribuit la evoluția școlii muzicale românești și refăcând articolele deja existente într-o proporționare corespunzătoare. Dicționarul este o lucrare concepută într-un limbaj accesibil și cuprinde articole ample despre fiecare creator, echilibrând datele necesare specialiștilor și pe cele utile melomanului.

Boris Marian MEHR, *Evreii. Istorie. Valori*

Editura Hasefer, București, 2000, 320 p., 30.000 lei

Boris Marian Mehr s-a născut la 19 noiembrie 1941, dintr-o familie de evrei bucovineni, în Caucazul de Nord, ocupat vremelnic de armata germană. A venit în România, cu familia, în anul 1945, odată cu cei care s-au repatriat cu sprijinul organizațiilor evreiești din țările aliate. A absolvit în 1959 liceul "Nicolae Bălcescu" (Sf. Sava) din București. Studii de inginerie chimică la Moscova (1965). Fiind cercetător științific, a publicat studii și articole în presa de specialitate. Este autor a 14 brevete de invenție. În paralel a publicat poezii și articole în revistele din țară ("România literară", "Lucașfărul", "Poesis", "Flacăra") și din Israel ("Viața noastră", "Ultima oră", "Tribuna") și trei volume de versuri la editurile Cartea Românească și Litera. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România și redactor la revista "Realitatea evreiască".

Ion NICOLAE, Silviu NEGUȚ, Horia C. MATEI, Caterina RADU, Enciclopedia Australiei și Oceaniei
Editura Meronia, București, 2000, 207 p., 39.000 lei

... după volumele enciclopedice consacrate Europei și Asiei, Editura Meronia a decis să ofere cititorilor români o sinteză consacrată exclusiv Australiei și Oceaniei, spațiu situat, pentru europeni, "la capătul lumii". Un volum menit nu doar satisfacerii curiozității unor împătimiți ai geografiei și istoriei, sau a amatorilor de peisaje exotice ale insulelor, privite ca un "paradis pierdut" în Mările Sudului de scriitori ca Robert L. Stevenson și Joseph Conrad sau de pictori ca Paul Gauguin. Într-o lume care s-a "contractat" (sunt suficiente 24 – 36 de ore de zbor pentru a ajunge din România în Australia sau în insulele Oceaniei) și a cărei economie s-a globalizat, informațiile despre ele pot servi și unor scopuri mai pragmatice.

Jan NERUDA, De la Praga la Paris și Ierusalim
Traducere, selecție și tabel cronologic de Helliana Ianculescu, Editura Minerva, BPT, București, 2000, 394 p., 35.000 lei

[...] Rând pe rând în foiletoanele care surprind impresii și imagini din Viena, Istanbul, Veneția, Berlin, München, Bremen, Augsburg, București, Belgrad și Ierusalim se observă aceeași tendință de a surprinde o mare varietate de aspecte locale specifice de natură istorică, geografică, etnografică, socială și politică. Astfel, fiecare ciclu de foiletoane se constituie într-un adevărat "mozaic de viață și oameni" prezentat cu un deosebit simț realist critic, dar și cu umor. (Helliana Ianculescu)

Desmond O'GRADY, Roma remodelată. O istorie a jubileelor (1300 – 2000)
Traducere de Tatiana Petrache și Ileana Nețoiu-Achim, Editura Anastasia, București, 2000, 278 p., 51.000 lei

Publicistul Desmond O'Grady, directorul lunarului anglo-italian *Inside the Vatican*, ne oferă în *Rome Reshaped (Roma remodelată)*, volum ce s-a bucurat deja de un mare succes în Australia și Statele Unite, o istorie neconvențională a celor 26 de Jubilee celebrate în lumea catolică începând din zorii secolului al XIV-lea.

Scrisă cu eleganță stilistică, vervă narativă și neostentativă erudiție, cartea reprezintă o excelență călăuză prin șapte secole de istorie și spiritualitate occidentală, până în actualitatea febrilă a Marelui Jubileu 2000 – eveniment crucial ce reamintește tuturor creștinilor, dincolo de varietatea istorică a tradițiilor, că sunt – și se cade să rămână – sarea pământului. (Teodor Baconsky)

Claude RIVIÈRE, Socio-antropologia religiilor
Traducere de Mihaela Zoicaș, Editura Polirom, Iași, 2000, 208 p., 65.000 lei

Lucrarea asociază și confruntă, deopotrivă, ideile recente ale sociologiei cu problemele clasice ale etnologiei. Autorul analizează din perspectiva comparativă și istorică domeniul antropologiei religioase, credințele și miturile, sărbătorile, riturile și ritualurile de posedare. O atenție deosebită este acordată magiei, vrăjitoriei, șamanismului și dinamicii religioase în general.

Claude Rivière este profesor de antropologie la Sorbona. De același autor: *Antropologie religieuse des Évê du Togo (NEA, 1981)*, *Les Liturgies politique (PUF, 1988)*, *Union et procréation en Afrique (L'Harmattan, 1990)*, *Les Rites profanes (PUF, 1995)*.

Agenda culturală

Ziua Internațională a Francofoniei

Pe data de 19 martie a.c., la Biblioteca de Francofonie "Elena Văcărescu" a avut loc o manifestare dedicată Zilei Internaționale a Francofoniei. Cu acest prilej, a fost prezentată donația de carte oferită de Primăria Parisului Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu", donație care cuprinde și casete audio pentru Biblioteca de nevăzători, de curînd deschisă în București.

În cadrul întîlnirii au luat cuvîntul d-nul ministru consilier Andrei MAGHERU, reprezentantul personal al Președintelui României în Consiliul Mondial al Francofoniei, scriitorul Romulus VULPESCU și d-na Rodica COSMACIUC, director adjunct al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu".

A urmat un moment muzical susținut de elevi ai Colegiului "Elena Cuza" din Capitală. (Horia FRUNZĂ)

O nouă inițiativă a Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu": "Foaia Cartierului"

După evenimentele din decembrie 1989, pe fondul libertății de expresie, se produce amorsarea mijloacelor de informare și divertisment.

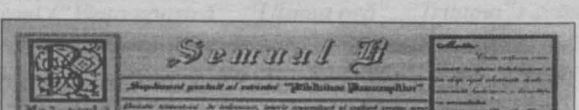
În scurt timp, media vizuale și scrise intră într-o acerbă emulație cu biblioteca. Sub imperativul lucrativului căminele culturale, casele de cultură, cluburile sindicale se metamorfozează în cîrciumi, cazinouri, centre de fitness etc. În acest context, diriguitorii bibliotecilor publice au fost nevoiți să redefească rolul acestor instituții în sistemul informațional și în cadrul comunităților pe care le deserveșc. Astfel, biblioteca publică trebuie să iasă din inerția tradițională, să se transforme în centru activ de informare, documentare și loisir comunitar, să vină în întîmpinarea trebuințelor spirituale ale cetățenilor, să-i seducă pe utilizatorii ei cu noi ispite, să-și multiplice cromatica inițiativelor, să fie atractivă și dinamică.

Sub impulsul acestor deziderate, simultan cu accesul electronic la infosferă, în rețeaua BMMS s-au introdus programe adecvate prin care s-a revitalizat comunicarea cu comunitatea. "Cultură și Cartier", "Roata Copilăriei", "Fan Club" și alte asemenea programe au fost primite cu entuziasm de către beneficiarii bibliotecii. S-a considerat, însă, că dialogul cu obștea deservită poate fi accentuat și permanentizat. Așa s-a născut ideea de "Foaia Cartierului", periodic artizanal cu rol interactiv.

Sumarul "Foi..." trebuie să reflecte istoria comunitară, activitatea instituțiilor oficiale și doleanțele cetățenilor în relație cu acestea, acte normative emise de autoritatea locală, probleme de cultură, educație morală și civică etc. Mobilizînd exemplar resursele umane și materiale, s-a reușit ca în primul trimestru al acestui an să fie editate douăsprezece titluri ("Noutăți din Cotroceni", "Inter-Activ-Cartier", "Domenii", "Kilometrul zero", "Aperto Libro", "Ex Bibliotheca", "Alpha", "Gaudeamus", "Sic Transit...", "Infolio", "Semnal", "Semnal B") care acoperă aproape întreaga capitală, împărțită în zone de monitorizare.

"Foaia Cartierului", parte constitutivă a programului "Cultură și Cartier", chiar dacă a demarat cu inocențe și mici erori inerente începutului, s-a bucurat de o primire entuziastă din partea utilizatorilor bibliotecilor din rețeaua BMMS. Prezente la Salonul de Carte și Presă, care s-a desfășurat la Muzeul Național de Istorie, aceste produse culturale au stîrnit ecouri favorabile în presa centrală, fapt ce ne îndreptățește să continuăm inițiativa noastră.

Liviu BUTUC

Calendarul evenimentelor culturale aprilie 2001

- ◆ aprilie 1431. 570 de ani de la nașterea lui **François Villon**, poet francez (apr. 1431 – 1463)
- ◆ aprilie 1861. 140 de ani de la apariția la București a "**Revistei Române**", prima revistă românească cu caracter enciclopedic, condusă de Alexandru Odobescu
- ◆ 1 aprilie 1866. 135 de ani de la înființarea **Societății Literare Române**, care din august 1867 se va numi Societatea Academică Română, iar din aprilie 1879, Academia Română
- ◆ 1 aprilie 1881. 120 de ani de la nașterea lui **Octavian Goga** (1 apr. 1881 – 6 mai 1938)
- ◆ 2 aprilie. **Ziua Internațională a Cărții pentru Copii** instituită din 1967
- ◆ 2 aprilie 1851. 150 de ani de la nașterea **Matildei Cugler-Poni**, poetă (2 apr. 1851 – 9 sept. 1931)
- ◆ 4 aprilie 1806. 195 de ani de la moartea lui **Carlo Gozzi**, poet, prozator și dramaturg italian, autorul piesei *Turandot* (13 dec. 1720 – 4 apr. 1806)
- ◆ 4 aprilie 1896. 105 ani de la nașterea lui **Tristan Tzara**, poet francez de origine română, fondator al dadaismului (4 apr. 1896 – dec. 1963)
- ◆ 4 aprilie 1901. 100 de ani de la nașterea lui **Ion Breazu**, istoric și critic literar (4 apr. 1901 – 11 mai 1958)
- ◆ 5 aprilie 1946. 55 de ani de la moartea poetului **Ilie Voronca** (31 dec. 1903 – 5 apr. 1946)
- ◆ 6 aprilie 1901. 100 de ani de la nașterea lui **Paul Jelescu**, compozitor și profesor de pian
- ◆ 6 aprilie 1941. 60 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Zamfir**, muzician și interpret
- ◆ 7 aprilie 1836. 165 de ani de la moartea lui **Vasile Fabian-Bob**, poet (31 dec. 1795 – 7 apr. 1836)
- ◆ 7 aprilie 1966. 35 de ani de la moartea lui **Gheorghe D. Anghel**, sculptor (22 aug. 1904 – 7 apr. 1966)
- ◆ 8 aprilie 1911. 90 de ani de la nașterea lui **Emil Cioran**, filosof și scriitor român (8 apr. 1911 – 20 iun. 1995)
- ◆ 8 aprilie 1931. 70 de ani de la nașterea lui **Octavian Olariu**, sculptor
- ◆ 9 aprilie 1626. 375 de ani de la moartea lui **Francis Bacon**, filosof și om de stat englez (22 ian. 1561 – 9 apr. 1626)
- ◆ 9 aprilie 1821. 180 de ani de la nașterea lui **Charles Baudelaire**, poet francez (9 apr. 1821 – 31 aug. 1867)
- ◆ 9 aprilie 1916. 85 de ani de la nașterea **Corneliei Bodea**, istoric, membru al Academiei Române
- ◆ 9 aprilie 1961. 40 de ani de la moartea lui **Alexandru Kirițescu**, dramaturg (28 mart. 1888 – 9 apr. 1961)
- ◆ 10 aprilie 1936. 65 de ani de la nașterea lui **Horia Gane**, poet și prozator
- ◆ 11 aprilie 1901. 100 de ani de la nașterea lui **Theodor Rogalski**, compozitor (11 apr. 1901 – 2 feb. 1954)
- ◆ 13 aprilie 1886. 115 ani de la nașterea lui **Nicolae Tonitza**, pictor (13 apr. 1886 – 26 feb. 1940)
- ◆ 16 aprilie 1871. 130 de ani de la nașterea lui **John Millington Synge**, dramaturg irlandez (16 apr. 1871 – 24 mart. 1909)
- ◆ 16 aprilie 1916. 85 de ani de la moartea lui **Nicolae Gane**, prozator (1 feb. 1838 – 16 apr. 1916)
- ◆ 17 aprilie 1896. 105 ani de la moartea poetului **Traian Demetrescu** (3 nov. 1866 – 17 apr. 1896)
- ◆ 17 aprilie 1911. 90 de ani de la nașterea lui **Hervé Bazin**, scriitor francez
- ◆ 17 aprilie 1916. 85 de ani de la nașterea poetei **Magda Isanos** (17 apr. 1916 – 17 sept. 1944)
- ◆ 17 aprilie 1941. 60 de ani de la moartea lui **Nicolae Titulescu**, om politic și diplomat (4 mart. 1882 – 17 apr. 1941)
- ◆ 18 aprilie 1846. 155 de ani de la nașterea lui **Nicolae Densușianu**, istoric, membru corespondent al Academiei Române (18 apr. 1846 – 25 mart. 1911)
- ◆ 18 aprilie 1936. 65 de ani de la moartea lui **Ottorino Respighi**, compozitor italian (9 iul. 1879 – 18 apr. 1936)
- ◆ 21 aprilie 1896. 105 ani de la nașterea lui **Henry Millon de Montherlant**, poet, eseist, romancier și dramaturg francez (21 apr. 1896 – 21 sept. 1972)
- ◆ 22 aprilie 1891. 110 ani de la nașterea lui **George Enacovici**, compozitor (22 apr. 1891 – 26 ian. 1965)
- ◆ 22 aprilie 1901. 100 de ani de la nașterea poetului **George Dumitrescu** (22 apr. 1901 – 22 oct. 1972)
- ◆ 22 aprilie 1916. 85 de ani de la nașterea violonistului **Yehudi Menuhin** (22 apr. 1916 – 12 mart. 1999)
- ◆ 22 aprilie 1986. 15 ani de la moartea lui **Mircea Eliade** (28 feb. 1907 – 22 apr. 1986)
- ◆ 23 aprilie. **Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor** instituită în 1995 de către UNESCO
- ◆ 23 aprilie 1616. 385 de ani de la moartea lui **William Shakespeare** (26 apr. 1564 – 23 apr. 1616)
- ◆ 23 aprilie 1616. 385 de ani de la moartea lui **Miguel de Cervantes** (29 sept. 1547 – 23 apr. 1616)
- ◆ 23 aprilie 1891. 110 ani de la nașterea lui **Serghei Sergheevici Prokofiev**, compozitor și pianist rus (23 apr. 1891 – 5 mart. 1953)
- ◆ 23 aprilie 1921. 80 de ani de la nașterea lui **Edmond Deda**, compozitor
- ◆ 24 aprilie 1731. 270 de ani de la moartea lui **Daniel Defoe**, romancier și publicist englez (1660 – 24 apr. 1731)
- ◆ 24 aprilie 1886. 115 ani de la nașterea lui **Ștefan Bezdechi**, filolog și traducător (24 apr. 1886 – 25 mart. 1958)
- ◆ 24 aprilie 1911. 90 de ani de la nașterea poetului **Eugen Jebeleanu** (24 apr. 1911 – 21 aug. 1991)
- ◆ 27 aprilie 1521. 480 de ani de la moartea lui **Fernando Magellan**, navigator portughez (1480 – 27 apr. 1521)

NOTĂ: Rubrică realizată de Serviciul *Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

Contents

The Brâncuși Anniversary Year	2
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Old Bucharest Buildings – The Royal Palace (II)	4
<i>Cristina CHIȚA</i> – Bucharest in the Inter-War Years. Architecture and Mentality	6
<i>Eduard STEMLINGER</i> – The Book Trade in Antiquity	10
Anniversary – Octavian Goga	18
<i>Ioan LĂCUSTĂ</i> – How I became a Writer	20
Anniversary – Charles Baudelaire	22
<i>Teofil BĂLAJ</i> – The “Coandă Effect” – in Springtime... (III)	24
<i>François DREYFUS</i> – How Far goes Europe?	25
<i>Adriana GHEORGHIU</i> – Constanța County Library	28
EBLIDA. Strategy for the Future	31
2001 Cultural Calendar of Mihail Sadoveanu Metropolitan Library	35
Catalogue	36
<i>Horia FRUNZĂ</i> – The International Day of Francophony	38
<i>Liviu BUTUC</i> – “District Paper” – A New Initiative of Mihail Sadoveanu Metropolitan Library	38
The Calendar of Cultural Events – April 2001	39

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob1@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar general de redacție: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacție: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA

„BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista „Biblioteca Bucureștilor” pe o perioadă de luni.

Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.

Anexez chitanța de plată a sumei de lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Municipală București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară „BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 \$ per exemplar.

Tipărit la Tipografia “Semne”

Redacția revistei “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR” respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

CHARLES BAUDELAIRE

1821 – 1867

180 de ani de la naștere

Binecuvântare

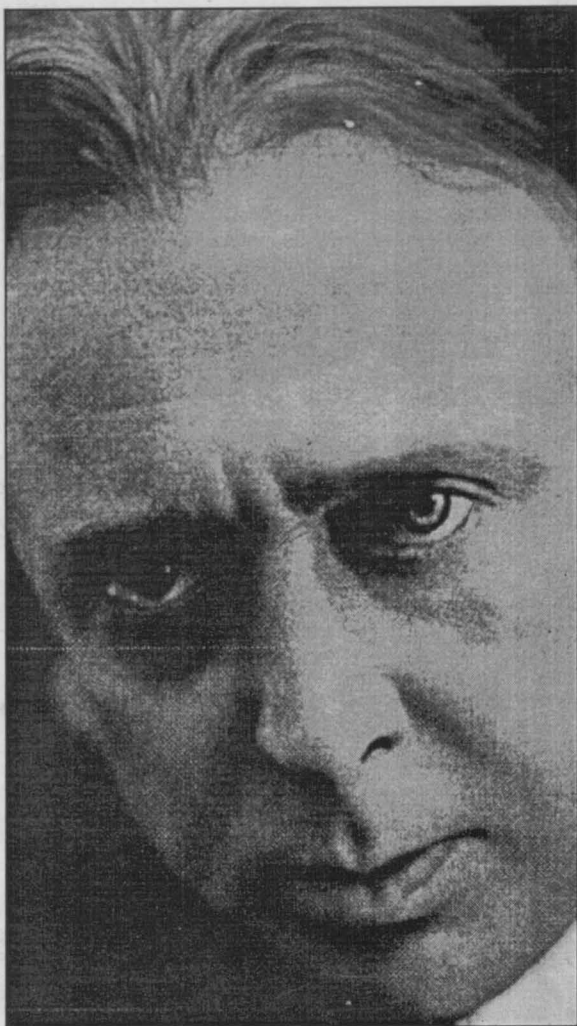
.....
– «Blagoslovit fii, Doamne, că este cu puțință
Un leac de curățire adânc, prin suferință,
Și că această dulce, curată doctorie
Ne dă învrednicirea la sfînta bucurie.

Eu știu că îl așteaptă în văile senine,
În rînd cu heruvimii preafericiți, la tine,

Pe cîntăreț o strană la veșnicul ospăt,
Al cetelor de îngeri, și caut să mă-nvăț.

Știu că durerea este cea mai înaltă treaptă
Spre care nici țărîna, nici omul nu se-ndreaptă,
Și că-mpletind cununa mea nouă, tu mă legi
Să birui lumea toată și timpurile-ntregi».

.....
Traducere de Tudor Arghezi

OCTAVIAN GOGA

1881 – 1938

120 de ani de la naștere

Noi

*"La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătasă;*

*La noi ațîția fluturi sunt
Și-atîta jale-n casă.*

*Privighetori din alte țări
Vin doina să ne-asculte;*

*La noi sunt cîntece și flori
Și lacrimi multe, multe...*

*Pe boltă, sus, e mai aprins,
La noi, bătrînul soare,
De cînd pe plaiurile noastre
Nu pentru noi răsare...*

*La noi de jale povestesc
A codrilor desigurii,
Și jale duce Murășul
Și duc tustrele Crișuri.*

*La noi nevestele plîngînd
Sporesc pe fus fuiorul,
Și-mbrățișîndu-și jalea plîng
Și tata, și feciorul.*

*Sub cerul nostru-nduioșat
E mai domoală hora,
Căci cîntecele noastre plîng
În ochii tuturor". [...]*